

226. Mystowice.

227. Nakto. 226. Nedra.

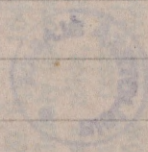
228. Nieboczowy. 229. Niedoburze

230. Niemodlin. 231. Nowawiesi.

232. Król. Nowawiesi. 233. Nysa

Nysa I - VI.

2. 12

Rękopis v

R 451 III/2.12

ul. Długa, Wąsarska i Pamińska (z kościołem i klasztorem Panien Dominikanek) jako też część ulicy Nowej, a tu już 1642 r. najechał nieprzyjaciół ponownie naszą ziemię górną. Zamek raciborski za- jeli Szwedzi, którzy na dobre rozbili i zniszczyli

ła się na schronisko Wołochów, wyważyła drzwi i w nieładzi sposób zaczęła się pastwić nad bezbron- nymi. Rozsiekano prawie w kawałki 23 Wołochów, którym przedtem jeszcze zrabowano przyodziewek i

Ziemia Śląska

29

Dwutygodnik poświęcony przeszłości Śląska.

odwróć

Redaktor: Franciszek Godula.

Nr. 10.

5 czerwca 1929 r.

Rok 3.

Z przeszłości parafii myśłowickiej.

Znany czytelnikom „Ziemi Śląskiej“ z licznych rozpraw i prac historycznych Przew. ks. dziekan Kudera, proboszcz w Brzezince, w najbliższym czasie wyda nową pracę historyczną o kościele Najśw. Marii Panny w Myśłowicach. Pracę tę należy powitać z wielkim zadowoleniem, z tem większem, że da nam pogląd na przeszłość historycznych licznych miejscowości, które od dawnych lat należało do rozległej parafii myśłowickiej.

Należały do parafii myśłowickiej nietylko miejscowości położone na Śląsku, bliższe i dalsze w okolicy Myśłowic, lecz także liczne osady w „Polsce“ — po rozbiórce w tak zwanym Neu- albo Suedschlesien. W księgach metrykalnych kościoła myśłowickiego są wspomniane, jako najstarsze: Porąbka i Niwka; nieco później wspomina się Sielec i Modrzejów, około roku 1750 Sosnowiec, Borek (Zboru) i Rapkę, (t. j. Rabkę) i nawet Dańdówkę. Kilka wiadomości o najdawniejszych stosunkach kościelnych w tych miejscowościach. Przew. ks. dziekan Kudera ogłosił w „Niedzieli“, tygodniku dla katolików diecezji częstochowskiej, za którym powtarzamy najważniejsze i najciekawsze szczegóły. Otóż pisze czcigodny ks. autor:

Przez długie wieki miejscowości te (Klimontów, Pogonia, Zagórze, Porąbka, Niwka, Sielec, Modrzejów, Sosnowiec, Borek, Rabka i Dańdówka) były pozbawione wszelkiego przybytku Bożego, a celem zaspokojenia swoich potrzeb duchowych katolicy tamtejsi udawać się musieli do kościoła parafialnego w Myśłowicach.

Pierwsza wzmianka o kaplicy w Klimontowie znajduje się w spisie inwentarza kościoła myśłowickiego, dokonany za rządów ks. proboszcza Józefa Krupskiego, urzędującego w Myśłowicach od 1768—1779 r. Z zapisków tych dowiadujemy się, że kaplica w Klimontowie musiała powstać w czasie urzędowania poprzednika ks. Krupskiego, ks. Juchowicza, który był proboszczem w Myśłowicach od 1756—1768 r. Jaka to była kaplica, czy kaplica zamkowa lub kaplica publiczna, i co dało pobudkę do wybudowania tejże kaplicy, tego się nie dowiadujemy. W każdym razie musiała to być kaplica, w której się odprawiały Msze św., skoro tam była potrzebna patena do kielicha mszalnego.

Kilka dziesiąt lat później słyszymy w kaplicy w Niwce i nawet o księdzu przy niej urzędującym. Albowiem 6 marca 1788 r. chrzci w kościele myśłowickim ks. Urban Lalkiewicz, kapelan z Niwki; 11 sierpnia tegoż roku ks. Urban Lalkiewicz poraz drugi chrzci w Myśłowicach, a 4 lutego 1792 r. myśłowicki wikary ks. Wojciech Goldecki chrzcił w kaplicy w Niwce; znowu 31 lipca 1798 r. chrzcił się dzie-

ko w Niwce a 27 lutego 1799 r. ks. Benedykt Pawłowski, kapelan z Niwki, chrzci w Myśłowicach.

Istnienie kaplic w Klimontowie i Niwce stosunku zależności tych miejscowości od Myśłowic w niczem nie zmieniło. Ludzie tamtejsi w kościele parafialnym w Myśłowicach z reguły się chrzczą, tu zawierają śluby, tu się na cmentarzach zwłoki ich grzebie.

Stosunek ten się nawet nie zmienił w roku 1804, kiedy to ks. Stanisław Janaszewski nazywał się już wyraźnie kapłanem lokalnym w Niwce. Księgi metrykalne i akta kościoła w Myśłowicach nie mówią nic o tem, jakoby zaszła jakaśkolwiek zmiana.

Że się stosunki nic nie zmieniły pokazuje nam fakt, iż syn organisty Wawrzyńca Zielińskiego z Niwki, zmarły 22 stycznia 1806 r., a zresztą i sam organista Wawrzyniec Zieliński, zmarły 7 czerwca 1809 r. w wieku 71 lat, zostali na cmentarzu przy kościele myśłowickim pogrzebani. Wypada też dodać, że w roku 1804 jakiś Franciszkanin był kapłanem zamkowym w Zagórze.

Ale i to stosunku należności naszych miejscowości do Myśłowic nie zmieniło. Z Zagórze 11 lutego 1811 roku chowają w krypcie kolatorskiej w kościele myśłowickim dziecko pana na Zagórze, Klimontowie i Niwce, hrabiego Józefa Mieroszowskiego i żony jego Jadwigi z Siemieńskich. Dnia 28 stycznia 1810 r. chrzci w Myśłowicach ks. Jan Ociepa, kapelan z Niwki. Gdy w maju tegoż roku prebendarz myśłowicki ks. Jan Krupski odszedł jako proboszcz do Krzęcic, ks. Ociepa w Myśłowicach chrzcił coraz to częściej, zawsze jako kapelan z Niwki wyszczególniony, aż nareszcie w jesieni 1812 r. staje się prebendarzem w Myśłowicach. Kto teraz przez dwa lata spełniał obowiązki kapłana w Niwce, narazie stwierdzić nie można. Dopiero, gdy w roku 1814 ks. Tomasz Krupski, który od roku 1812 do 1814 był proboszczem w Dziekowicach, probostwo to opuścił i w lecie tegoż roku osiadł w Niwce, chrzci on często jako kapłan świecki z Niwki w Myśłowicach.

Taki to stosunek ścisłego związku parafialnego przeżywał do roku 1814. „W tymże roku — pisze ks. Mateusz Nyga, proboszcz myśłowicki — katolicy z Polski od Myśłowic się odłączyli i z końcem marca umarłych swoich na cmentarzu w Niwce grzebać zaczęli“.

Tu się nasuwa pytanie, czy też rzeczywiście dopiero wtedy powstał cmentarz w Niwce? Otóż trzeba powiedzieć, że nie! Cmentarz w Niwce jest o wiele starszy, albowiem na jednym z nagrobków wypisany jest rok 1720. To jednak nie oznacza, że na cmentarzu w Niwce przedtem lub potem grzebano umarłych z Polski z reguły. Nie! w Niwce grzebano tylko wyjątkowo, a to mianowicie wtedy, gdy cmentarz w Myśłowicach był zapelniony, albo gdy sobie życzone pogrzebu w Niwce. Z ksiąg metrykalnych myśłowickich niedwuznacznie wynika, że aż do roku 1786 pogrzeby umarłych z Polski odbywały się w

26
Mysłowicach. Dopiero od roku 1786 do 1798 nie ma w Mysłowicach żadnego pogrzebu z Polski. Na innym zaś miejscu spotykamy się z faktem, że przez dłuższy czas nie pogrzebano tu ani jednego umarłego z Pogoni i Klimtowa, choć równocześnie są pogrzeby z Zagórza i Niwki. Pozwoliłoby nam to nawet wnioskować, jakoby Pogonia lub Klimentów miały swój osobny cmentarz grzebalny.

Wszystko to jednak są sprawy, na które na razie nie znajdujemy wystarczającej odpowiedzi. (To jest pewne, że chowano umarłych z Polski tak samo jak umarłych ze Śląska bez jakiegokolwiek różnicy w Mysłowicach, a to według potrzeby i możliwości raz przy kościele św. Krzyża, to znowu przy kościele Najśw. Marii Panny a po założeniu nowego cmentarza przy ulicy Mikołowskiej, tamże.

Wspomniano wyżej, że katolicy z Polski w roku 1814 od Mysłowic się odłączyli. Odłączenie to jednak nie było prawne, choć faktyczne. Kościół w Niwce nazywał się kościołem filjalnym, czy na mocy jakiego dekretu biskupiego, nie wiadomo. Zdaje się, że papieska bulla „De salute animarum“ z r. 1821, która uregulowała stosunki Kościoła katolickiego w obrębie pruskiej monarchji, sprawy zależności albo samodzielności kościoła w Niwce nie zmieniła. Tu trzeba było osobnego aktu ustawodawczego. Nareszcie dnia 17 marca 1826 r. biskup krakowski Paweł Woronicz odłączył Niwkę od Mysłowic i kościół filjalny w Niwce przemienił na parafialny, przyłączysz doń miejscowości Zagórze, Klimontów, Dańdówkę, Porąbkę, Sielec, Modrzejów i inne małe osady.

Ks. Tomasz Krupski, który jak słyszeliśmy, od roku 1814 bawił w Niwce jako „kapłan świecki“, z chwilą zamianowania nowego administratora parafji opuszcza Niwkę. Administratorem w Niwce stał się ks. Walenty Macha, który 7 września 1826 r. chrzcił w Mysłowicach jako administrator a później np. 18-go grudnia 1830 r. jako proboszcz z Niwki.

W r. 1849 hrabina Jadwiga Mieroszevska własnym kosztem zbudowała kościół w Zagórze, który w roku 1852 został przemieniony na kościół parafialny, a Niwka stała się filją Zagórza. Ks. Macha jako filjalista został w Niwce a po śmierci jego osobnego księdza tam już nie było. Dopiero w r. 1907, kiedy w Niwce stanął już nowy kościół, utworzono tam ponownie parafję.

Ci Wołosi wyparli Szwedów z ziemi górnośląskiej — poczem w lipcu 1643 r. wracali do swojej ojczyzny. Dnia 29 lipca 1643 r. przechodzili przez Racibórz, gdzie leżały obozem wojska cesarza. Całe miasto wyległo na ulice, któremi przechodzili. Nie brakło też żołnierzy cesarza, którzy naśmiewali się z muzyki Wołochów. Na Nowem Przedmieściu z powodu prowokacyjnego zachowania się żołnierzy cesarza przyszło pomiędzy nimi a Wołochami do strasznej bitki, w czasie której zostało 23 Wołochów zabitych a 27 zranionych.

Dla upamiętnienia tego krwawego zdarzenia zbudował właściciel miasteczka Sudzic (Zauditz) za mostem na Rosacu kaplicę, w której umieścił obraz, — przedstawiający ten straszny wypadek. Kaplicę przy budowie domu na miejscu tem rozebrano za zezwoleniem władzy duchownej a obraz umieszczono w starym kościele na Ostrogu. Gdy jednak w roku 1869 kościół ten rozebrano i postawiono w Zawadzie Książęcej (nad drogą prowadzącą z Raciborza do Szychowic), przeniesiono i umieszczono w nim (w bocznej kaplicy także ów obraz, malowany na drzewie rozmiarów 176×230 cm., o którym zapomniano zupełnie. Obok obrazu znajduje się tablica, także drewniana, rozmiarów 116×116 cm., na której po łacinie podano przebieg tego wypadku. Z opisu tego podajemy następujące szczegóły, świadczące o okrucieństwie wojsk cesarza, ludzi bezreligijnych, zdemoralizowanych oraz sprzyjających i hołdujących kalwinizmowi. Otóż przebieg strasznego zdarzenia:

„Wołosi, odznaczający się religijnością, wiernością i walecznością, po wyparciu Szwedów z Opola, odesłani zostali do swej ojczyzny. Dnia 29 lipca 1643 r. przybyli do Raciborza; nie zatrzymując się wcale, w zwartym szeregu z muzyką na czele ruszyli ulicami miasta. W Raciborzu dla jego obrony — znajdował się oddział wojsk cesarza pod komendą Bril'a; żołnierze cesarza odnosili się z wielką nienawiścią do Wołochów właśnie dla ich zalet i karności.

„Nie obeszło się bez zaczepki Wołochów ze strony bezkarnych żołnierzy cesarza. Jeden z nich odważył się nawet wydrzeć flet z rąk Wołocha-flecisty. W odpowiedzi na to Wołosi rozbili prowokatora. W tej chwili powstało wielkie zamieszanie. Zamknięto bramy miasta, porwano za broń i wezwano do mordowania Wołochów. Większa część została ciężko okaleczona na otwartej ulicy. Reszta schroniła się

Początek historii Mystowic zobacz drukowany. Mystowice otrzymały już 1360 r. prawa miejskie od księcia Mikołaja na Opolu i Raciborsku.

Pierwszym kościołem był kościół św. Terazyi, który był parafjalnym. Tu też był pierwszy cmentarz, starszy od tego, koło kościoła N. M. P.

Gdy po najazdach tatarskich i po dotkliwym zniszczeniu kraju, zaczęła się nowa kolonizacja na nowem prawie. Zaczęto wznosić nowe osady, wśród których teraz stał się rynek, a obok niego budowano kościoły, mieszkaniec dla plebana i szkołę. Prawdopodobnie też pierwszy nasz znany proboszcz z Mystowic, wspomniany w roku 1326, ksiądz Maciej, był już proboszczem kościoła stojącego obok rynku t.j. Kościoła Najśw. Marii Panny; a kościół ten niewątpliwie był murywany. — Dziejopisarz nasz Jan Długosz, wyraźnie pisze w swem dziele „Liber beneficiorum” że kościół w Mystowicach pod wezwaniem N. M. P. murywany. Długosz pisał dalej, że kościół Narodzenia N. M. P. w Mystowicach był budowany z kamienia i to w stylu gotyckim. — Wspomniany już kościół Narodzenia N. M. P. w 1395 r. został nowo zbudowany i konsekrowany w niedzielę 19 kwietnia 1744 r. Zbudowano go w stylu rzymskim.

Wieżę dobudowano w r. 1839.

1582r. Pierwsze dokumenty polskie na Górnym Śląsku, posiadamy w oryginale, które wystawiono w Mystowicach w t. roku i drugi dokument z roku 1587r sporządzony w Kluczborku.

1617r. Kościół, poświęcony czci Najśw. Serca Jezusowego, został bardzo zniszczony przez ogień.

Mystowiczanie jak tylko mogli, poprawiali go, by nie runął kiedyś sam. Tak ratowali przez to 100 lat, bo nigdy nie było pieniędzy by zrobić nowy.

19. 4. 1744r. odbyła się konsekracja wystawic nowo przebudowanego Kościoła po spaleniu się w r. 1617, której dokonał biskup sufr. z Krakowa ks. Michał Jemicki.

1766r. W Mystowicach wybudowano nowa szkoła, której powstałoby to miasto Mystowice i Ratowice, Bogucice, Brzezinka, Łatwie, Różdżeń, Propienice. Rząd pruski nabył na 6 tys. talarów rocznej renty od ordynata Miroszewskiego, prawa do ordynacji dóbr mystowickich, sprzedaje je później Winklerom.

19. 9. 1839r. został ustan. proboszczem, dziekan i inspektor szkolny ks. Ludwik Marcefkajt, urodz. 5. 7. 1802r. w Tarn. Górach, wysw. 11. 3. 1826r.

8. 9. 1851r. Ks. jezuita Karol Antoniewicz odprawił przez 5 dni misję św. w Mystowicach.

1856 r. parafia liczyła 9070 kat. 365 pr. 736 ryd.
Kaplica św. Trójcy. W niej wygłaszane bywają
jeden raz w miesiącu i w każdą drugie święto
tych głównych, niemieckie kazanie.

Szkola w miejscu z 3 nauczycielami i 334 dz.
11 kat. dzieci w protestanckiej szkole. — Brzezankowice
2 naucz. 413 dz. — Rozdzielni 1 naucz. 327 dz. — Janów 1 naucz.
162 dz. — Oba obrazy stare w głównym ołtarzu zostały
1856 r. byli: I. kapelan Ks. Jan Bochenek [poorobzone,
urodz. 13.10.1828 r. w Horzyszy, wysw. 9.7.1853 r.

II kapelan Ks. Antoni Nyls f. ur. 17.1.1828 r. w M. Dąbrowce,
wysw. na kapłana 30.6.1855 r. — Komorant: Ks. Franc.
Gieła, f. ekskapucyn, ur. 12.9.1795 w Bogucicach wysw. 19.9.25.
3.10.1867 r. Umart Ks. Józef Trzoska, prob. w Mystowicach
i powiatowy inspektor szkolny. Urodz. 4 marca 1819 r.
Po umartym Ks. J. Trzosce, zawiadował Ks. administrator
proboszcz Edward Kleemann f. urodz. w Raciborzu, w sob.
8 styca. 1825 r. wysw. 1 lipca 1852 r.

I kapelanem był Ks. Jan Jordan f. ur. w Raciborzu 21.9.42.
wysw. 30.6.1868 r. — II kapelan Ks. Franc. Richter,
urodz. 5.4.1837 w Raciborzu, wysw. 17.2.1867 r.

Prebendarz Leonard Schmidt f. urodz. 3.11.1825 r. w Hles-
Lapetsch, wysw. 22.7.1849 r.

1870 r. Parafia liczyła 9428 kat. 780 pr. 1020 rydów.
Kaplica św. Trójcy i kaplica grobova.
Szkola w Mystowicach 9 kl. 813 dzieci.
Brzezankowice 3 kl. 340 dz. Brzezinka 1 kl. 87 dz.

Kopalnia Kolcerowice 1 kl. 112 dzieci. - 45 dzieci kat.
w protestanckiej szkole.

Doparaffi materiały: Stupna, Janów, Miejskie
Smopienice i te, już wyżej mianowane.

13. 9. 1871 r. został ks. Edward Kleemann uroczystie
wprowadzony jako proboszcz parafji.

1875 r. Proboszcz adm. jak (71 r.)

I kapelan ks. Jan Jordan, (zob. w.) II kapelan ks. An-
toni Sarnes, urodz. w Zabierzowie 10. 1. 1842 r. wysiw.
27. 6. 1867 r. — Prebendarz Leonard Schmidt (z. 67 r.)

Wniedz. 10. 3. 1878 r. Zmarł ks. Jan Jordan I ka-
pelan w Myst. — Ur. 21. 9. 1842 r. w Rac., wys. 30. 6. 1868 r.

W sobotę 31 maja 1879 r. zmarł ks. Leonard Schmidt,
prebendarz w Mystowicach. Ur. 3. 11. 1825 r. w Głusto-
quetsch, wysiw. 22. 7. 1849 r. — Przeczył 53 lat i k. m.

2 lipca 1883 r. został ks. prob. Edward Kleemann,
mianowany aktuariuszem cirkuli na dekan. mystow.

Proboszcz Ed. Kleemann (zob. 67 r. w.) I Kap. Antoni
Sarnes (zob. 1875 r.) II kapelan Franciszek Klasenkaf
urodz. 22. 8. 1848 r. w Ujeździe, wysiw. 8. 5. 1875 r.
Prebendarz — vacat.

1886 r. Parafja pod nazwą Narodzenia N. M. P.
liczyła w t. r. 13185 kat. 995 prot. 1028 żydów.

W m.: 6506 kat. 785 prot. 799 ży. — Kaplica św.
Krzyszta i druga Kapl. pogrzebowa. — Szko. symul-
tanna 12 klas. —

Borzechowice i Stupna 1630 kat. 81 pr. 49 ży.

Lukota 3 klasy. - Brzezinka i Holcerowiecgrube, szk.
3 kl. - Morgi Podlarysa 2739 kat. 90 pr. 143 sigd.
Lukota 4 kl. - Janów 2310 " 41 " 37 "
" " 4 " " Nowa polska i niem.

Proboszcz i Edw. Kleemann (zob. 1871 r. i 67 r.)
Kapelan Klaszka (zob. 83 r.) Prebendarz - vacat.
W pon. 22 października 1889 r. o godz. 12 w nocy zmarł
ks. proboszcz przy kościele Narodzenia N. Maryi Panny
w Mystowicach. - Zmarł ks. prob. Edw. Kleemann,
urodził się 8.1.1825 r. w Racibornu, na kapłana
wyswięcony 1.7.1852 r. - W M. prob. od 13. Wrzes. 71 r.

11 lipca 1890 r. objął parafję jako proboszcz, dotychczasowy
II Kapelan ks. Franciszek Klaszka †, posiadacz
monety pamiątkowej z wojny prusko francuskiej r.
1870-71. - Ur. 22.8.1848 r. w Ujeździe, wysi. 8.5.1875 r.
22.7.1890 r. został ustanowiony I Kapelanem księdz
Rudolf Jauernick †, urodz. 21.5.1863 r. w Ponięccach,
wysi. 23.6.1890 r.

9.10.1890 r. w poniedziałek założono ielazny krzyż
na wieży nowego kościoła; wysokość jego wynosi 8 mtr.
Praca ta była niebezpieczna ale udała się szczęśliwie.
Zmarł tu jeden radny miasta p. Ekner. Pogrzeb przy-
padł w dzień targowy. Ponięcczanie zmarły mieszkali
przy rynku, przeto, aby nie było przeszkód w pocho-
dzie pogrzebowym, rozporządziła miejska policja, że
targ na ten dzień przeniesiono na plac Wilhelma.
Gazety przypominają, że, gdy pogrzeb odbywał się

świętamiejsi ks. prob. Fleemana - było takie w dzień tar-
gowy - wtedy policja takiego rozporządzenia nie wyda-
ła, a udział w pogrzebie sp. ks. proboszcza był 10 razy
tak wielki jak w pogrzebie pana Elmera.

Paradziernik 1890r. Rejencja polska zgodziła się
na pożyczkę 66 tysięcy mrk. na budowę nowego ko-
ścioła. Przewodniczący zarządu kościelnego oświad-
czył na posiedzeniu, że patron kościoła p. Thiele-
Winkler, odmówił pieniędzy na budowę „nowego”
kościół. Dwóm galierom zatrudnionym przy bu-
dowie dano nagrodę 30 mrk. każdemu cieśli i mur-
rariowi 3 mrk., innym robotnikom po 1 marce, w uz-
nanie ich pilności i na rachetę.

1890r. Parafia liczyła 14 tys. 374 kat. 1388 pr. 812 z.
Nowa polska i niem. — Mysłowice 7404 kat. 1126
prot. 615 zyd. — Żarlicza sw. Przyjaźni i pogrzebowa,
Brzeszkowice i Stupna 1696 kat. 101 pr. 44 zydów.
Brzezinka Holcerowice Morgi Podharysz 1438 kat.
91 prot. 106 zyd. — Janów 1640 kat. 38 pr. 37 zyd.
Janów obwód kamkowy 1163 kat. 63 pr. 98 zydów.
Nowa Brzezinka 1296 kat. 7 pr. 10 zyd.

Skoty: Mysł. wyższa męska 16 klas. 16 pr.
wyższa żeńska 41 kat. 40 prot. dz. — Symultanna
Cementarna 19 klas 1179 kat. 198 prot. dzieci.
Janów 4 kl. 339 kat. 9 pr. dz. Brzezinka 4 kl. 279 k. 4 pr.
Brzeszkowice 3 kl. 262 kat. 4 prot. — Holcerowice 3 kl.
234 kat. 4 prot. dzieci — Kopalnia Żurawny

1 klasa 32 Kat. 4 prot. dr.

Kapelan: Rudolf Jauernik f, urodz. 21.5.1863 roku
w Ponizicach, wysw. 23.6.1890 r.

Prebendarz - vacant.

Ksiądz świecki: Ludwik Winkler f ur. 30.6.1861 r
w Rudzie, wysw. 9.4.1887 r.

1891 r. w styczniu zmarł nagle młody szewski L.
tustad. Dwa dni przedtem umarło mu dziecko
na dyfterję i leżało już ubrane w trumnice. Nie-
szczęśliwy ojciec zapewne z bólem i rozpaczą dostał
nagle gwałtownego bicia serca i skonał w tym sa-
mym dniu, w którym dziecko miało być pogrzebane.
Z pogrzebem dziecka wstrzymano się, aby razem z
ojcem mogło być pochowane.

1891 r. w proc. marca. Roboty na chórze w tutejszym
Kościele Katolickim już są zakończone. Wykonane
we Wrocławiu dzwony wagi 75, 48 i 43 centnarów.
W kwietniu zostaną wciągnięte i zawieszane.

25.3.1891 r. Malarz Kisling z Czeszochowy podarował
tutejszemu nowo budowanemu kościołowi obraz,
który przedstawia Matkę Boską Czeszochowską.
Ten obraz jest bardzo piękny, a ma 400 rubli wartości.
Jest 1.5 metr. wysoki, 3/4 metr. szeroki.

1891 r. w kw. Robotnicy tutejszej fabryki Schneidera
wzięli pomiędzy sobą skłódkę na zbudowanie
oltarza św. Józefa w nowym tut. Kościele Katolickim,
1891 r. maj. Malatury na podniebieniu są już ukoń-

exone i bardzo pięknie się przedstawiają. Przedstawieni są na niem Apostołowie św. i Aniołowie w naturalnej wielkości, na 1.50 mtr. przęsła.

1891 r. maj. Umarł tu nauczyciel Szklarczyk w 48 lat. W bieżącym roku nastąpi probogostawienie tutajszego kościoła, poświęcenie ma się odbyć później.

1891 r. czerwiec. Myślano, że nowy kościół zostanie poświęcony w święto św. Piotra i Pawła. Teraz stychać, iż malarze nie ukończą do tego czasu robót. Rusztowania też nie zdążą tak prędko rozbrać. Kościół zostanie poświęcony czci Najśw. Serca P. Jezusa.

Prace malarskie, wykonane przez pana Nowaka, ukończono w t. tygodniu. Malarz udaje się tużad do Miechowie celem malowania tamtejszego kościoła.

Poświęcenie nowego kościoła odbędzie się w niedzielę - 13 września 1891 r. W dniu tym przypada doroczny odpust w starym kościele, o godz. 8 rano odprawione będzie nabożeństwo odpustowe w nim, a o godz. 10-tej wyjdzie procesja do nowego kościoła, poczem nastąpi uroczyste poświęcenie. Spodziewano się, iż Najprzewielebniejszy książę biskup sam dokona poświęcenia. Dowiadujemy się teraz, iż książę biskup nie przybędzie, że z jego upoważnienia poświęci nowy kościół przewielebny ks. dziekan Józef Michalski z Lipin.

Poświęcenie nowego kościoła kat. ma się odbyć 17. 9. 1891 r. gdyż roboty wszelkie już zakończono,

Tylko droga potrzebuje jeszcze naprawy.

1891 r. we wrześniu odbyło się uroczyste poświęcenie kościoła, którego dokonał ks. Józef Michalski, proboszcz w Lipnie, w asystencji 20 księży. Sumę w starym kościele odprawili o godz. 8-mej ks. Leiborski z Ronszienia, a Komisarz ks. Leopold Nerlich z Piekar wygłosił polskie kazanie poświęcalne. Po godz. 9 wyszedł uroczysty pochód do nowego kościoła.

W pochodzie, urządzonym wedle już dawniej podanego porządku, wzięło udział ponad 6 tys. osób. W nowym kościele miał mszę św. i kazanie polskie ks. dziekan J. Michalski zaś kazanie niem. ks. Wiktor Schmidt z Katowic.

19. 4. 1892 r. We wtorek przystąpiły polskie dzieci do pierwszej komunji św. Pomiędzy niemi znajdowało się też dziewczę rygańskie, które dzień przedtem otrzymała święty chrzest. Razem z nią została ochrzczona jedna dziewczyna żydówka.

8. 11. 1893 r. Wt. dniu odbyło się urzędowe wiekanie tegoż kościoła parafjalnego przez ks. dziekana Wiktora Schmidta z Katowic.

1894 r. Parafia liczyła 15900 kat. 1509 pr. 846 żyd. Mysłowice: 8181 kat. 1203 prot. 605 żyd. 1 st. kat. Stary Kościół parafjalny Narodz. M. M. P. - Kościół św. Trójcy pochodzi z 13 wieku, odbudowany 1890 r., masywny, 3 kaplice: prozbowska, oratorium w wieżeniu.

Brzezankowice i Skupna liczyły 1780 kat. 95 pr. 45 rz.
 Holczerowiec, Morgi i Podlarysz 820 " 21 " 18,
 Janów 1753 kat. 81 pr. 40 m. f. obwód namkowy 1231 R.,
 70 prot. 93 ryd. Nowa Brzezinka 1350 kat. 8. pr. 11 ryd.
 Filja i Brzezinka Nowiedx. N. M. J. 785 kat. 71 pr. 34 rz.

Introcy:

Mysłowice: Wyższa szkoła męska 24 kat. 7 prot.

1. " " " " " 2. " " " " " 3. " " " " " 4. " " " " " 5. " " " " " 6. " " " " " 7. " " " " " 8. " " " " " 9. " " " " " 10. " " " " " 11. " " " " " 12. " " " " " 13. " " " " " 14. " " " " " 15. " " " " " 16. " " " " " 17. " " " " " 18. " " " " " 19. " " " " " 20. " " " " " 21. " " " " " 22. " " " " " 23. " " " " " 24. " " " " " 25. " " " " " 26. " " " " " 27. " " " " " 28. " " " " " 29. " " " " " 30. " " " " " 31. " " " " " 32. " " " " "

Ludowe; 22 Kl. 1538 M. dx. - Brwinka 5 Kl. 328 M. dx.

Brazekrowice 4. 294 " " Holczerowice 3 " 316 " "

Janów 5 n 375 n n Kop. Kuzanny 1 n 65 n

Родина: Прохорск: Fr. Млазика (нов. гор.)

I. Kapelan: Rudolf Jaenike (n 1890.)

II. " " " : Józef Ziętek, ur. 1.4.1868 r. w Chorzowie,
wyszedł 11.6.1894 r. — Prebendarz — vacat.

1896 r. parafia Najsw. Trzecia Jerusowego liczyła 17521 k.
1464 prot. 729 iyd. — W miejscu: 9129 kat. 1239 pr.
551 iyd. — C. Stary kościół Narodz. N. M. P. — Kaplica
sw. Krzyża. — 4 Kaplice pogrzebowe — Oratorium
w więzieniu) — Brzezinkowice ze Stupna 2005 k.
96 pr. 42 iyd. — Filia Brzezinka Nawiedzenia N.
M. P., m. Holcerowcem, Morgi i N. Brzezinka 2946 kat
84 prot. 92 iydów. Jarów z obwodem zamkowym
3441 kat. 45 prot. 44 iydów.

Szkoły: Mysłowice, wyższa szkoła męska (symult.)
27 kat. 10 prot. 25 prot. — Ludowe: Mysł. 28 kl. (sym.)
1772 kat. 224 prot. dzieci. — Brzezinkowice i Stupnia

5 klas 326 kat. 7 prot. dz. — Brzezinka 5 kl. 330 kat.
2 pr. dzieci. — Janów 5 kl. 513 kat, 7 prot. dzieci.
Trzebiatnia Zuzanny 1 kl. 42 kat. dzieci.

25.8.1896 r. objął posadę II kapelana ks. Paweł Winkler
urodz. w samartelsk 6 marca 1873 w Bycinie, wyśw.
23.6.1896 r. — Prebendarz — vacat.

2.8.1897 r. został ustanowiony I kapelanem ks. Emil
Wawrecko urodz. 5.4.67 r. w Koźlu, wyśw. 27.6.1897 r.

27.6.1900 r. został ustan. II kapelan i to w osobie księdza
Feodor Rosenberger u, urodz. 26.11.1871 r. w Koźlejszynie,
wyświęcony na kapł. 11.6.98 r.

1901 r. Parafia przy nowym kościele Najw. Serca
Pana Jezusa liczyła 21583 kat. — Nowa poh. i niem.
W miejscu: 11632 kat. — St. kościół parafialny Kar-
N.M. P. — kościół św. Krzyża, 4 kaplice grobowe,
oratorium w więzieniu. — Brzezankowice i Stupna
2237 kat. — Filja: Brzezinka, Holcerowice, Morgi ś.
Nowa Brzezinka 3451 kat. — Janów z obwodem zam-
kowym 4263 kat. — Sakoty:

Wyższe: Mysłowice, miejski gimnazjum 102 kat.
28 prot. 24 nyd. uczeni. — księżka (symultanna)
94 kat. 40 prot. 28 is. " — Ludowe: Mysłowice: sy-
mult. 37 kl. 2116 kat. 310 pr. 59 nyd. dz. — Brzezko-
wice 4 " 242 " — Stupna 3 kl. 226 kat. 3 is.
Brzezinka 5 kl. 341 k. 8 pr. 112. — Nowa Brzezinka 3
kl. 219 kat. dz. — Holcerowice 3 kl. 203 kat. 3 pr. dz.
Janów 10 kl. 791 kat. 2 prot. 2 nyd. dzieci.

Od 24. 8. 1901 r. został ustan. III kapelan ks. Jan
Kandler f, urodz. 21. 5. 1875 r. w Strzelcach, wysw.
22. 6. 1901 r. — Prob. (nob. 1890, I kapelan Emil
Wawrecko (nob. 97 r.) II Feodor Rosenberger (z. 00 r.)
28. 10. 1903 r. został ustan. II kapelan Robert Se-
verin f, urodz. 6. 6. 1877 r. w Mikotowie, wyswiz-
zony na kapłana 23. 6. 1902 r.

Od 12 list. 1903 r. objął miejsce I kap. ks. Edmund
Gröbner f, urodz. 16 list. 1873 r. w Gliwicach,
wysw. na kapłana 30 września 1899 r.

Proboszcz Fr. Klaszka - 90 r. — Prebendarz - vacat.
Ksiądz Feodor Rosenberger, wyższy wyższy nau-
czyciel i katecheta przy miejskim gimna-
zjum w Mysłowicach. Ur. 26. 11. 71 w Koz. ord. 11. 6. 98 r.

31. 7. 1905 r. objął parafę I ks. Paweł Dudek f, urodz.
9. 2. 1878 r. w Kolonji Renerswskiej, wysw. 23. 6. 1905 r.
21. 9. 1905 r. został ustan. II kapelan Jan Spendel f, ur.
4. 6. 1880 r. w Kamionie (Rybnik) ord. 23. 6. 1905 r.

1905 r. proboszcz Franc. Klaszka, act. circuli. (zob. 90 r.)

Prebendarz - vacat. — ks. Feodor Rosenberger (z. 1903 r.)

1906 - 08 księża jak 1905 r. (zob. niniejsz. r. 1910 ks. Faffelke.)

1909. Proboszcz - vacat. Zarządca parafji ks. Paweł
Dudek został zamianowany (nob. 05 r.) —

Proboszczem, ks. Ernest Bresler f. — I kapelan ks.
Jan Spendel f (nob. 21. 9. 05 r.) II kapelan ks. Franciszek
Strokosz f urodz. 28. 11. 85 r. w Rudzience, wysw. 17. 6. 09 r.
ustanowiony 7. 8. 1909 r.

1.5.1909 r. objął miejsce katechety i głównego nauczyciela,
przy miejskim progimnazjum, ks. Dr. teologii ks. Franc.
Saueremann f., urodz. 7.10.1877 r. w Józefst. powiat Nowa-
ruda (Neurode), wysiw. 23.6.1895 r.

27.6.1909 r. zmarł ks. Franciszek Kłasko, radca duch.,
proboszcz w Mystowicach, ur. 22.8.48 r. w Ujeridzie wy-
święcony na Kapłana 8 maja 1875 r.

22 marca 1910 r. został ustanowiony proboszczem ksiądz
Ernest Bresler f. Order Czerw. Orła 4 kl., urodz. w Bytomiu,
30 grud. 1864 r., wysiw. 23 czerwca 1890 r.

I. Kapłan ks. Franciszek Linek f., ust. 28 wrz. 1910 r. Urodz.
14.4.1881 r. w Komornikach w pow. prack. wysiw. 20.6.1910 r.

II. Kapłan ks. Karol Biskup f. urodz. 12.8.84 r. w St. Kozłcu,
wysiw. 20.6.10 r. ustan. 5.10.1911 r. - Prebendarz - vacat.

Tymi Księża: Franc. Saueremann, Dr. filozofii, wysiw. przy
nauczyciel przy Król. gimnazjum. Urodz. 7.10.1877 r.
w Józefst. powiat Noworuda, wysiw. 23.6.1902 r. ustan.
nowiony 1.5.1909 r. (arcybiskupstwo Praga).

Ks. Emanuel Tafflot, nauczyciel przy seminarjum
urodz. 26.12.78 r. w Łucie Jerzego w Katowickim pow.
wyświęcony 20.6.1903 r. ustan. 24.3.1906 r.

1911 r. Parafia liczyła 18165 kat. 1800 prot. 514 rzyd.
2 dysydentów. Mowa polska i niem.

Myst. 15612 kat. 1735 pr. 489 rzyd. 2 dysydentów.
Stary Kościół farny Narodz. N. M. P. - Kaplica św. Krzy-
ża, 4 ry Kaplice pogrzebowe, Oratorium w wiezieniu.
Parafia Kowice & Stuyana, 2553 kat. 65 prot. 25 rzyd.

Szkoły:

Wyższe: w Mystowicach kr. kat. seminarjum nauczycielskie 119 kat. uczeni. — Król. Katolicka pre-
paranda 98 kat. uczeni. — Królewsko-symultanne
gimnazjum 133 kat. 50 pr. 26 k. uczeni. — Miejskie sy-
multanne przedszkole gimn. 30 kat. 12 pr. 7 k. uczeni.
Miejska symultanna wyższa szkoła dla dziewcząt:
96 kat. 58 prot. 42 k. uczeni.

Szkoły ludowe.

Myst. 7 klas, 434 kat. dr. — Seminarjna szkoła cwi-
czeniowa 6 klas, 203 kat. dzieci. — Symultanna 50
klas 2507 kat. 286 prot. 35 k. dzieci. — Brzezko-
wice 5 kl. 312 kat. 3 prot. 4 k. " — Stupna
5 klas 257 kat. 6 prot. 3 grecko-kat. dzieci.

1912 r. księga jak w roku 1910.

1913 r. Ps. Jan Chrz. Ruderaż urlopowany narządek
parafji. Ur. 18. 6. 1872 r., wysw. 22. 6. 1901 roku.

1914 r. wszyscy pięciu księży jak w 10 i 11 roku.

1915 r. Parafja liczyła w t. r. 19350 dusz. Proboszcz
i inni księża jak w roku 1910 r.

1916 - 20 r. " " " 1910 r.

1921 r. W październiku odbył się pierwszy kongres Kato-
lickiej Młodzieży Polskiej w Mystowicach, w którym wzięło
udział 2 tys. uczestników.

1922 r. Proboszcz Ernest Bresler (zob 10 r.) — Kapelan Linak
II Kapelan ks. Jan Skrzypczyk. — Frano. Saueremann (z 10 r.)
Komorant w Stupnej, ks. Alfons Janusiewicz.

160
26
7.
Mysłowice. W niedzielę, dnia 24 października br. o godz. 3-ciej po poł. odbyło się plenarne zebranie okręgu myślowickiego w ognisku młodzieży w Mysłowicach. — Z hymnem młodzieży:

„Hej do apelu...” zagaił zebranie wiel. ks. wikary Wojtek, prezes okręgu myślowickiego witając wiel. ks. sekretarza jen. i zebrane stowarzyszenia. Pomimo niepogody przybyli delegaci stowarzyszeń i kongregacji z Janowa i Mysłowic. Po ogłoszeniu porządku dziennego przystąpiono do sprawozdań poszczególnych prezesów stowarzyszeń, do których to wiel. ks. sekr. jen. dodawał kilka pouczających przykładów, i zachęcających słów. Następnie przystąpiono do odczytania protokołu ostatniego zebrania, który jednogłośnie został przyjęty.

Stow. młodzieży z Mysłowic, które posiada swój własny aparat projekcyjny przedstawiło świetne obrazy naszego wybrzeża, a mianowicie Bałtyk. — Obrazom towarzyszył przepiękny wykład, Szan. p. nauczyciela Kani, który nam wielkie znaczenie tego wybrzeża dla naszej Rzeczypospolitej objaśnił, za co mu hucznymi oklaskami podziękowano. Zaznaczyć trzeba, że usłyszeliśmy z ust prelegenta, co to jest wybrzeże, co morze płytkie, głębokie, rośliny morskie, zwierzęta żyjące w morzu, co Puck, Gdynia, Gdańsk, a w końcu, jak wielkie znaczenie ma port w Gdyni dla Górnego Śląska, pomimo tak dalekiej przestrzeni, w obecnej chwili. — Usłyszeliśmy także coś o mieszkaniach tegoż wybrzeża, a mianowicie, iż wybrzeże zamieszkałe jest przeważnie przez Kaszubów-rybaków, którzy są bardzo dobrymi żeglarzami, ale także dobrymi Polakami. Oprócz tego widzieliśmy przepiękne widowiska samego morza, burzliwego, ogólny widok Gdańska, a w końcu mapę, na której widniała nasza ojczyzna, sięgająca od Bałtyku do Morza Czarnego, z Dunajem, Dniestrem, Wisłą i wiele innych miast i rzek.

Po tak wesoło spędzonej chwili przystąpiono do dalszych obrad. Po przepięknym śpiewie: „Wisło moja, Wisło...” wygłosił nam nasz Czcigodny ks. sekr. jen. wykład na temat: „Prasa w obecnej chwili”. Jak przygotować święto młodzieży?”.

Prześliczny wykład, pełen słów zachęcających do pracy w stowarzyszeniach, dobrych przykładów i wskazówek dla prac towarzyskich w porze zimowej, a w końcu wzmianka o nagrodzeniu tych towarzystw, które jak najwspanialej obchodzą będą święto młodzieży w dniu 7. 11. br., wzmianka o czynny udział w rekolekcjach, specjalnie przygotowanych przez Ks. Ks. patronów, były główną treścią referatu ks. sekretarza jen.

W otwartej dyskusji zabrał głos wiel. ks. prezes, Wojtek, zachęcając wszystkich obecnych, jak nieobecnych zarządców, do uroczystego obchodzenia święta młodzieży w dniu 7-go 11. br.

Nastąpiła teraz uroczysta chwila wręczenia dyplomu stow. młodzieży Janów, za odniesione zwycięstwo w zawodach okręgu myślowickiego w piłkę w roku 1925-26.

Po wyczerpanym porządku dziennym, zamknął Czcigodny ks. prezes Wojtek posiedzenie, dziękując wszystkim zarządców za wytrwałość i Czcigodnemu ks. sekretarzowi jen. za jego przybycie pomimo niepogody.

Jan Przysoliński, sekr.

1926r. parafia liczyła 23000 katolików. - Stary kościół
parafialny (Narodzenia N. M. P.) - Głazlice: 1. Św. Krzyża.
2. wspaniała, nabożeństwa w niedziele. - 3 w świątyni
św. Józefa, nabożeństwo dziennie. - 4 w kościele miejsc.
nabożeństwo dziennie. - 5 w semin. naboż. dziennie.

Miejscowości:

1. Brzeck-Kowice, szkoła ludowa 5 klas. - 2. Stupniewa szk.
ludowa 5 klas. - 3. Międzywice I. 3 szkoły ludowe. II
szkoła do kształcąca. - III szkoły średnie (zob. niżej.)
a.) Państwowe gimnazjum, katecheta ks. Henryk Proksch.
b.) Państwowe seminarjum męskie, ks. Gustaw Nohel.
c.) " " " " " " żeńskie, ks. Józef Kwieczala.
d.) Miejskie liceum żeńskie, ks. prob. Maksym. Wojtas.
e.) Prywatna niemiecka szkoła średnia.

Probozgen: ks. Ernest Bresler (zob. 1910r.)

Wikarzy: 1. ks. Wiktor Wojtek, ur. 2.10.1893 r. wysiw. 1919 r.
ustan. 1923 r. — 2. Anastazy Muzia, urodz. 18.8.1886 r.
w Kwiniey na Helu, wysiw. 1916 r. — 3. — vacant.

Prebendarz: ks. Maksymilian Wojtas, sekretarz general-
nego Komitetu ratunkowego, katecheta przy liceum
ieńskim w Myśłowicach, urodz. 22.9.1886 r. w Bytomiu,
wysw. 22.6.1911 r. — Od 25 sierpnia 1911 r. pracował jako ka-
pelan w Łagiewnikach, przy boku ks. proboszcza Ru-
dolfa Zauernika. — Inne książki:

Por. Józef Kwicznata, katecheta przy sem. żeńskim. Urodz.
26 lipca 1889 r. w Pogwizdowie; wysłan. 1916 r. ustan. 1926 r.

Mr. Gustaw Nokol, urodz. 28.11.1882 r. w W. Kunicyach

(Kriintschütz) wypis 22.7.1908 r. - Od 1. października 1911 r. katecheta przy szkole mexkiej ludowej i obywatelskiej w Hruszowie.

Ks. Henryk Probsch, katecheta, urodz. 24.5.86 r. w Boguminie, wypis. 23.7.1912 r. - Od 1.8.1913 r. był kooperatorem we Fryskadzie przy gimnazjum państwowym. 1924 r.

23 lut. 1927 r. Umarł ks. Ernest Bresler, proboszcz w Mysłowicach w 63 roku życia,

a 37 lat. Kapłanistwa.

Umarły urodził się 30 grudnia.

1864 r. w Bytomiu, świę-

cenia kapłanistwie strzymał

23.6.1890 r. proboszczem w

w Mysł. od 22 marca 1910 r.

1928 r. w Mysłowicach
wybud. Kat. „Dom Ludowy”.

Most nad Przemszą w Mysłowicach.

Dnia 26-go listopada 1927 roku odbyło się w Mysłowicach uroczyste poświęcenie i otwarcie nowowybudowanego żelbetonowego mostu nad Czarną Przemszą, łączącego Mysłowice z Modrzejowem. Most ten wybudowano kosztem państwa za sumę około 400 tysięcy złotych. Dojazd do mostu od strony Mysłowic wybudował magistrat miasta kosztem około 50 tysięcy złotych.

Dotychczasowy stary drewniany most nad Przemszą odgrywał w historii miasta Mysłowic wielką rolę, niemniej jednak w stosunkach Śląska do Polski, istniał stary most, łączący stare osiedle na lewym brzegu Czarnej Przemszy, noszącym aż do początku XVIII. w. nazwę „Mrowisko”, a starym grodem piastowskim Mysłowicami na prawym brzegu rzeki.

Przez most ten szedł trakt handlowy z Wieliczki i z Krakowa do Bytomia, Tarnowskich Gór oraz prowadziła droga z Olkusza i Siewierza przez Mikołów i Gliwice do Odry i do Wrocławia. Przez most ten przewożono sól z solin wielkich na Śląsk, o most ten walczyło wojsko polskie z hufcami arcyksięcia Maksymiliana austriackiego, roszczącego sobie prawa do korony polskiej.

Na moście tym ongiś witał ówczesny burmistrz miasta Mysłowic, Kudera, wojska króla Jana Sobieskiego ciągnące przez Śląsk na odsiecz Wiednia, a prawdopodobnie i króla samego.

Nastąpiły dla Polski krwawe czasy walki o wolność i niepodległość. Przez most ten prowadził w roku 1806 książę Jan Nepomuk Sułkowski ze Słupnej pod Mysłowicami, pierwszy powstaniec śląski, swoich ludzi do walki przeciw pruskim wojskom w celu połączenia Śląska do Polski.

Podczas powstań polskich w latach 1831 i 1863 ratowały się przez ten most przed barbarzyńskim przesładowcą Moskałem resztki pobitych i wynędzniałych powstańców śląskich.

Przyszło powstanie śląskie, a most nad Przemszą pod Mysłowicami był dla naszych śląskich powstańców mostem wybawienia i schronienia się do gościnnej Polski, która już wówczas była wolna.

szteandarów
a się tylko
ekspozycja
nalnej w
Poznań.
eje projek
a St. Zjed
Polska ty

1928 r.

Mysłowice liczyły 43000 kat.

Proboszcz Ks. Teofil Brom-

boszcz prałat, kanonik

kapit. katedry, członk

Consil. adm. i innych.

Ustan. 1927 roku.

189 **Mysłowice.** (P o ś w i ę c e n i e). Dnia 1 grudnia odbędzie się poświęcenie starej kaplicy na moście nad Przemszą w Mysłowicach. Kaplica, którą wybudowano w roku 1754 na moście nad Przemszą, została zerwana, a następnie na nowym moście postawiona. Plac około kaplicy obsadzono drzewkami. Roboty wewnętrzne będą w tych dniach ukończone. 7928n.

Urodz. 25.4.1886 r. w Ligocia przemyśkiej, wysw. 22.6.1912 r.
Wikarzy: 1. Ks. Emanuel Bork, ur. 26.3.97 r. wysw. 2.3.24 r.
ustan. 1927 r. - 2. Antoni Baranowski, urodz. 3.7.1893 r. wysw.
29.6.1924 r. ustan. 28 r. - Prebendarjusz Ks. Maksy-
milian Wojtas (zob. 27 r.) - Inni Księża: 1. Józef Kwi-
czala katech. (zob. 1927 r.) 2. Augustyn Porębski, Kateche-
ta. Ur. 18.8.1878 r. wysw. 6.6.1903 r. ustan. 1928 r.
3. Ks. Henryk Proksa (zob. 1924 r.)

1929.

Parafia pod opieką Najsw. Serca Jezusowego, liczyła
22926 kat. 661 prot. 317 żydów. 21 innych wyznań.

Kościół: 1. Stary parafialny (Urodz. K. M. P.) -
2. Kościół św. Krzyża z 13 wieku, odbudowany w r.
1890, masywny. Kaplice:

1. W więzieniu, nabożeństwo w niedziele.

2. " na кладzie św. Józefa (nabożeństwo dziennie.)

3. " szpitala miejskiego (" " " " " ")

4. " seminarjum (" " " " " ")

5. Kaplica fundacyjna Jarlików.

Zakłady: I. Szpital miejski 40 łóżek (Sf. Boromeusz^{ki})

II szpital św. Józefa (własność parafji) dom starców,
ochronka, roboty ręczne, internat seminarzystek (Sf. B.)

1. Brzezówce, szkoła ludowa 5 klas. 2. Limok. 3. Ja-
now miejski. 4. Mystowice, szkoła lud. szkoły dw-
krotalające; szkoły średnie 4.

1. Państwowe gimnazjum humanitarne, Katecheta
Ks. Henryk Proksa, magister teologii.

2. Państwowe eminarjum męskie; Katech. ks. Józef Twiczata. — 3. Państw. semin. żeńskie; „ „ ks. Aug. Porębski.
4. Miejskie gimnazjum żeńskie; kat. ks. Konrad Krawczyk.
5. Prywatna niem. szk. średnia: Katechet & sily świeckie.

Stępnica, szkoła lud. 5 kl. — Golarzowa 2 klm. od oblat.

Szopienice miejskie 2 klm.

Proboszcz: Mgr. ks. dr. Teofil Bromboracz (zob. 1928 r.)

Pratut domowy J. Sw., Kanonik, członek rady administracyjnej i kons. vigilantiae, cenzor książek, egzaminator prosynodalny. — Ur. 25. 4. 1886 r. w Ligocie pod Tratowicami, wysiw. 26. 6. 1912 r. ustan. 1. 6. 1927 r.

Wikarzy: 1. Ks. Emanuel Bonk, ur. 26. 3. 1897 r. w Bujakowie, wysiw. 2. 3. 1924 r., ustan. 1927 r.

2. Ks. Antoni Basztoi, urodz. 13. 7. 1893 r. w Pławowie, wysiwiczony na Kapłana 29. 6. 1924 r. ust. 1928 r.

Prebendarjusz: ks. dr. Maksymilian Wojtas, dyrektor „Caritas”, referent kurji biskupiej, defensor (obronca) vinculi). Urodz. 29. 9. 1886 r. w Bytomiu, wysiwiczony 22. 6. 1911 r. ustan. 1925 r.

Inni Księża: 1. Ks. Konrad Krawczyk, Katecheta przy gimnazjum żeńskim, urodz. 1. 2. 98 r. w Pucku, ordyn. 2. 2. 1924 r. ustanowiony 1929 r.

2. Ks. Józef Twiczata, magister teologii, Katecheta przy seminarjum męskim; urodz. 26. 7. 1889 r. w Pogwizdowie, wysiw. 1916 r. ustanowiony 1926 r.

3. Ks. Augustyn Porębski, Katecheta przy seminarjum żeńskim. Ur. 18. 8. 78 r., wysiw. 6. 6. 03 r. ust. 1928 r.

4. Ks. Henryk Prokx, magister (niej od doktora) teologii
katecheta przy państwowym gimnazjum, ur. 24.5.86 r.
wysw. 1912 r. ustanowiony 1924 r.

Komorant: Ks. Karol Fabis, ur. 9.7.83, wysw. 6.1913 r.
1929 r. Dyrekcja Koleji państwowych rozpoczęła budowę
linji kolejowej - Mysłowice - Sosnowiec.

1930 r. Liczba parafian wynosi 22.926 katolików.

Prościóły: 1 i 2. zobacz p. r. 1929 r.

Proboszcz: Ks. dr. Teofil Bromborski. - Wikary:

1. Antoni Barztoni jak w. - 2. Ks. Emanuel Bonk (z. 29 r.)
3. Aleksander Gury, ur. 21.11.1902 w Piekarach, wysw. 23.6.29.
ustanowiony 1930 r.

Prebendarjusz: Ks. Jan Jarczyk, radca duch. ur. 27.1.
1886 r. w Bujakowie, wysw. 22.6.1911 r. ust. 1.4.1930 r.

Inni księża: 1. Ks. Józef Twiercata (zob. 2 r. 29 r.)

2. Ks. Antoni Marchewka, dr. teologii, katecheta, przy
Kom. gimn. ianickim; ur. 31.12.1890 r. w Hoxieglów-
kacku, wysw. 5.5.1918 r. ustan. 1.10.30 r. (diecezja Łęzłoch.)

3. Augustyn Porębski, emeryt (30 r.) katecheta j. w.

4. Ks. Henryk Prokx, i t. d. zob. p. r. 1929 (u dołu.)
1931 r.

Poświęcenie sztandaru cechu obuw- niczego.

Mysłowice w Katowickim. Przymu-
sowy cech obuwniczy w Mysłowicach
obchodził w ubiegłą niedzielę 70-lecie
swego istnienia, połączone z poświęce-
niem sztandaru. Po Mszy św. w starym
kościółie pochód udał się przez miasto
do sali p. Galbasa.

Odnowienie kościoła. 1931

Mysłowice. Zarząd kościelny pa-
rafji myśłowickiej postanowił odrestau-
rować w bieżącym roku stary kościół
św. Krzyża. Mury kościoła wykazują
już znaczne rysy i muszą być jak naj-
szybciej usunięte, by utrzymać zaby-
tek czasów średniowiecznych.

styczeń **Odnowienie kościoła. 1931.**

Mysłowice w Katowickiem. Na wiosnę ma być przeprowadzona gruntowna renowacja starego kościoła. Rozpoczęto zbierać ofiary na ten cel. Hojną ofiarę złożyli urzędnicy miejscowego urzędu pocztowego.

Odnowienie starego kościoła.

Mysłowice w Katowickiem. Odnawianie kościoła zbliża się już ku końcowi. Mury zostały silnie umocnione. Również wieża musiała być umocniona, gdyż ukazały się na niej pęknięcia. Z okazji 50-letniej rocznicy urodzin J. Em. ks. prymasa Polski kardynała Hłonda, wmurowana została w kościele tablica pamiątkowa.

Słupna Mysłowice.

Statystyka parafialna za rok 1932.

Mysłowice. Parafia myśłowicka liczyła w ub. roku 20 904 katolików. Chrztów udzielono 586 (568). Komunii św. udzielono 167 743 (144 665). Do I-ej Komunii św. przystąpiło dzieci polskich 417 (401), niemieckich 62 (62). Chorych zaopatrzone 636 (504), ślubów zawarto 240 (233), pogrzebów było 330 (297). Cyfry w nawiasach odnoszą się do roku 1931. (k)

Odnawianie starego kościoła. 33.

Mysłowice. Część sklepienia w starym kościele Najśw. Marii Panny groziła zawaleniem, to też bezzwłocznie przystąpiono do renowacji wnętrza kościoła. Prace będą kosztowały około 15.000 zł. Pozatem mają być naprawione organy, kosztem 4.000 zł. Przy pracach renowacyjnych zatrudniono miejscowych

bezrobotnych.

Zgon matki ks. Prymasa Hłonda.

26-27.33

W nocy z wtorku na środę rozstała się z tym światem ś. p. Maria z Imielów Hłondowa, matka Ks. Kardynała Hłonda Prymasa Polski.

Zmarła liczyła lat 76 i przez całe niemal życie zamieszkiwała w Słupnej pod Mysłowicami. Zgonowi ś. p. Marii

Hłondowej, sędziwej matrony polskiej towarzyszy żal całego miejscowego społeczeństwa. Uroczystości pogrzebowe odbędą się w dniu 29. 12. r. b. w Słupnej pod Mysłowicami, skąd o godz 9 rano odbędzie się eksportacja Zwłok na cmentarz parafialny w Mysłowicach.

(M) Kościół w Słupnie. *35*

Na najpiękniejszym miejscu, położonem w Mysłowicach, na dominującym wzgórzu, gdzie swego czasu stała wieża, t. zw. Bismarcka, później Tań. Kościuszki — ma być w niedalekiej przyszłości wybudowany kościół. W związku z rozwijającą się Słupną i dużą odległością do kościołów sąsiednich, w tem właśnie miejscu postanowiono wybudować kościół dla okolicznej ludności.

Wprowadzenie nowego proboszcza

23.2. **w Mysłowicach. 36.**

W niedzielę, 23 bm, o godz. 19, ustępujący proboszcz parafii myśłowickiej ks. biskup-sufragan Bromboszcz wygłosił w kościele parafialnym pożegnalne kazanie. Tego dnia odbyło się zebranie Rady Parafialnej, na którym uczestniczyli delegaci miejscowych organizacji, celem opracowania programu uroczystości przyjazdu nowego proboszcza w dniu 1 marca r.b.

*24.5.1936 r. ks. dr. Henryk Prokop
Kat. p. gimn. prałat, w Mysłowicach
obchodził 50 lecie swoich urodzin
Ur. 24.5.86 r. w Boguminiu, wysiaw.
23.7.1912 r. — Od 1.8.1913 był ko-
operatorzem we Fryzstadzie, w
L. 15-16 był kuratorem polnym
Fryburgu, Katecheta w Mysłow-
icach od 1924 r.*

Pokrótkę podaliśmy w ostatnim nr. „Katolika” wiadomość, że Ojciec św. zamianował proboszczem parafii Mysłowice ks. **Józefa Matuszka**, zajmującego dotychczas stanowisko dyrektora związków młodzieży męskiej i żeńskiej diecezji katowickiej. Zamianowanie nastąpiło przez Ojca św., ponieważ obsadzanie probostw opróżnionych przez proboszczów, podniesionych do godności biskupiej, przysługuje Stolicy Apostolskiej. Takie nominacje są rzadkie, a w ostatnich latach na Śląsku Polskim zdarzyły się trzy tylko razy, mianowicie: 1. w **Katowicach**, kościół Najśw. Marii Panny (po zamianowaniu ks. prob. Kubisa biskupem częstochowskim), 2. w **Chorzowie**, kościół św. Barbary (po zamianowaniu ks. prałata Gawliny biskupem połowym i wreszcie 3. w **Mysłowicach**, po podniesieniu ks. prał. dr. Teofila Bromboszcza do godności biskupa sufragana śląskiego.

Bezpośrednio po zamianowaniu, mianowicie w niedzielę 1 marca br. odbyło się uroczyste wprowadzenie nowego proboszcza. Wielka to była uroczystość dla całej parafii myśłowickiej, która przybyła bardzo licznie, aby otwarcie zadokumentować swą żywą wiarę do Kościoła św. a niemniej szacunek dla swego nowego duszpasterza, kapłana gorliwego i wielce zasłużonego około zjednoczenia młodzieży katolickiej na całym Śląsku. Przybyli także liczni księża (m. in. ks. infułat Kasperlik oraz ks. ks. prałaci Kubis z Zależa, Pucher z Piekara, kanonik Mateja z Katowic, ks. kanclerz Bienek z Katowic i inni), dalej przedstawiciele władz świeckich (miejskich, powiatowych i sejmiku śląskiego) oraz liczni przyjaciele i zaproszeni goście. Uroczystego aktu wprowadzenia dokonał JE. ks. biskup dr Bromboszcz.

Przy pierwszej wspaniałej bramie tryumfalnej (przy starym kościele) p. burmistrz dr **Karczewski** powitał najpierw nowego ks. proboszcza a następnie JE. ks. biskupa. Potem w procesji wyruszone do nowego kościoła. Przed bramą kościelną witali ks. proboszcza przedstawiciele zarządu kościelnego (p. notariusz Kudera w imieniu parafian polskich) a dwie dziewczynki wygłosiły wiersze okolicznościowe. Potem JE. ks. biskup odprawił przepisane modły oraz wręczył klucze kościelne nowemu proboszczowi. Po otwarciu bramy kościelnej wielka świątynia wypełniła wierni do ostatniego miejsca.

Przed ołtarzem zajął miejsce JE. ks. biskup w otoczeniu licznej duchowieństwa. Ks. kancl. **Bieniek** odczytał dokument nominacyjny, poczem nowy ks. proboszcz złożył ślubowania i wyznanie wiary. Następnie JE. ks. biskup ułożył władzę proboszczowską w ręce ks. Matuszka i wygłosił podniosłe przemówienie okolicznościowe. Ks. biskup bardzo pięknie powiedział, że drugi raz z zędu wkłada na barki ks. prob. Matuszka obowiązki duszpasterskie pierwszy raz przed laty we Wrocławiu wśród tamtejszych Polaków (wówczas ks. biskup był zmuszony ugodzić a następnie jego został ks. Matuszek); drugi raz obecnie w Mysłowicach, gdzie znowu ks. Matuszek zostaje następcą ks. biskupa, zostaje proboszczem parafii, w której ks. biskup włodarzył 9 lat.

Po tem przemówieniu wstąpił na ambonę nowy ks. proboszcz i w porwajacych słowach przemówił do swych nowych parafian. Zaznaczył, że nie jest obcy parafianom, gdyż już przed 12 laty pracował przy tym kościele w charakterze wikarego. — Prosił parafian o poparcie w pracach duszpasterskich oraz o modlitwę na pomyślność tej pracy. Nastąpiła uroczysta Suma, odprawiona przez ks. prob. Matuszka z asystą, a zakończona odsławianiem hymnu „Ciebie Boże wielbimy” i udzieleniem błogosławieństwa sakramentalnego. Po nabożeństwie ks. proboszcza i JE. ks. biskupa odprowadzono w procesji na probostwo.

*

Ks. **Józef Matuszek** urodził się 15 lipca 1890 r. w Kluczach, powiat strzelecki, wyświęcony został 20 czerwca 1920 r. (wojnie światowa przebył jako żołnierz na froncie zachodnim). 23 października 1920 r. został II. kapłanem przy kościele św. Krzyża we Wrocławiu, a później duszpasterzem tamtejszej kolonii polskiej. Z Wrocławia przeniósł się do tworzącej się decyzji katowickiej i został nasamprzód wikarym w Mysłowicach a następnie I wikarym przy kościele św. Piotra i Pawła w Katowicach oraz katechetą przy tamtejszej Miejskiej Szkole Handlowej. W roku 1927 został sekretarzem generalnym Związku Młodzieży Polskiej a wreszcie w roku 1929 notariuszem Sadu Biskupiego.

Na stanowisku generalnego sekretarza Związku Młodzieży rozwinął ks. Matuszek gorliwą i owocną działalność. Za jego sta-

raniem powstał ośrodek sportowy w Zadolu, dalej szatnia dla teatrów amatorskich oraz zostały zorganizowane wielkie uroczystości dożynkowe. Wreszcie zdołał skupić w 229 oddziałach 12.000 druhów, a w 110 oddziałach 4.500 druhien. Nic dziwnego,

że opuszczenie K. S. M. przez ks. prob. Matuszka wywołał głęboki żal wśród całej młodzieży katolickiej na Śląsku! Pominawszy jednak to, życzymy nowemu proboszczowi mysłowickiemu dalszych łask Bożych i owocnej pracy duszpasterskiej.

Przed 35 laty, dnia 3 czerwca 1901 r. o godzinie 5 po południu uderzył grom do starego kościoła parafialnego w Mysłowicach pod wezwaniem Narodzenia Najświętszej Marii Panny. Dach i dwie wieże spaliły się. Dzwony po części się roztopiły, po części rozbiły, gdy spadły z wieży. Natomiast udało się uratować obrazy i inne sprzęty kościelne. Poświęcenie odbudowanego w stylu renesansowym kościoła odbyło się 13 września 1903 roku. (Kościół ten pochodzi z XII wieku i został znacznie powiększony w roku 1741 przez ówczesnego proboszcza ks. Jerzego Antoniego Mieroszewskiego, który był nadto: kustoszem koronnym Królestwa Polskiego, kanonikiem krakowskiej kapituły katedralnej; deputowanym przy trybunale koronnym, kancelerzem księstwa siewierskiego, nadto proboszczem siewierskim, michałkowickim i boguckim). W tym samym dniu poświęcono Zakład św. Józefa, wybudowany kosztem 120 tysięcy marek. Ks. proboszcz Klaszka dał na budowę zakładu 40 tys. marek. Zakład jest własnością parafii; obejmuje: dom starców, ochronkę i roboty ręczne. Wszystkiem kierują ss. Boromeuszki, posiadające w Rybniku dom prowincjonalny i nowicjat. Zakład powstał już w roku 1858, kiedy proboszczem był ks. Ludwik Markefka.

* * *

1937r.

Parafia obchodziła 35
lecie odbudowy starego
kościoła parafialnego. Na-
rodzenia Najsw. Marii P.
zniszczonego przez pożar.

26.3.1938r.

Włamanie do grobowca

W Mysłowicach na cmentarzu katolickim zaszedł niecodzienny wypadek profanacji grobu. W nocy na 26 bm. nieznani sprawcy włamali się do grobowca rodzinnego Robaków i Szpillerów, gdzie przy dwu trumnach poodrywali śruby, poszukując widocznie cennej biżuterii przy zwłokach. Wyprawa bezcelnych złoczyńców skończyła się niepowodzeniem, gdyż przy zwłokach złożonych w trumnach, do których dostali się złodzieje, nie znaleźli oni żadnych kosztowności.

5.25-26 ul. Lipi's.

1369 r. Nakło, miejscowość w powiecie tarnogórskim, wspomniana w dokumencie z t. roku, leży pomiędzy Rejtami, Tarnowicami i Kosówką.

1780 r. Herabia Kentel na Nakle, podarował proboszczowi w Żyglinie drogocenny ornat.

1870. Nakło należało do Żyglina, gdzie od 8 wrześ-
1852 r. pasterzował jako proboszcz, emerytowany inspektor szkolny Karol Klose, urodz. we wtorek 29. V. 1823 r. w Lubliniec, wysw. 2. 8. 1846 r.

1886 r. Nakło liczyło 1294 kat. 17 prot. 24 żydów.

Szkola 2 klasy. Należało do parafii żyglińskiej.

1890 r. pańdw. W Wiedniu zmarł hrabia Hugon Kentel v. Donnersmarch, właściciel Nakła, Siemianowic i innych wsi oraz Kopalczy. Dożył lat 80. Majątek cały objął jego syn, hrabia Hugon Kentel v. Donnersmarch.

1890 r. Nakło liczyło 1309 kat. 12 prot. 20 żydów.

Szkola 2 klasy, 219 kat. 3 prot. dzieci.

18. 8. 1892 r. W Nakle, odbyło się uroczyste poświęcenie i położenie kamienia fundamentalnego pod nowy kościół, Najśw. J. P. Józefa. Aktem tego dokonał ksiądz dziekan Nerlich z Piekar. — Po wybudowaniu kościoła będzie gmina, która dotychczas należała do parafii żyglińskiej, tworzyła dla siebie odrębną parafię. Podobnie to korzystnem i wygodnem także dla tutejszych mieszkańców jak i dla sąsiednich

Wakło. 3.5.1892r, 27a
odbył się ślub królowian-
ki Gabrieli Donners-
markówny z p. Gus-
tawem Rufferem ze
Gr. Ławiskowskiej
kaplicy. Młody pan
jest protestantem. Ślub
odbył się po katolicku.
Udzielił go przew. ks.
prob. R. Schirmeisen
z Bytomia.

gdzie droga do kościoła dość daleka, a innym parafja-
nom jak n. p. tarnowickiej, wzmie się, przez to, nieco
3.9.1892 r. Gm. N. podniesiona do samodziel- ciężarstw.
nej parafji,

1892 gruda. Ks. kapelan Tomceki, syn mistrza rzeki-
nickiego w Rozdkiemie, który dotychczas pomagał w
duszpasterstwie w Mickatkowicach, otrzymał posadę
Kapelana domowego u hrabiego Henkla r. d. w Nakle.

2.4.1894 r. został inwestowany proboszczem Kościoła
Rudolf Tunderka \dagger urodz. 27.2.1831 r. w Pilicy, wyświę-
cony na kapłana 24.8.1855 r.

24.10.1894 r. W Nakle odbyła się konsekracja no-
wego kościoła przez ks. kardynała Jerzego Poppea
w asystencji 12 księży i bardzo wielkiej liczby wiernych.

Gdy biskup odmawiał nurytę modlitwy, wygłosił
ks. Lebek z Wisnicy Kazanie polskie. Następnie od-
prawił ks. kardynał Mszę św. po czym wygłosił mowę
niemiecką i udzielił błogosławieństwa.

1894 r. liczyła nowa parafja 1322 Kat. 14 pr. 20 ryd.

Wies i dwór Nakło, dworzec Nakło, lesniczówka Ro-
waliki, najwięk. odległość 2 klm.

Szkola 3 klasy 262 Kat. dn.

Proboszcz ks. Rudolf Tunderka \dagger , ur. 27.2.1831 r. w Pilicy
wyświęcony na kapłana 24.8.55 r., ustan. 2.4.1894 r.

1896 r. parafja liczyła 1540 Kat. 46 pr. 22 ryd. M. $\frac{5}{6}$ pr. $\frac{1}{6}$ m. n.
Nakło (wies i dominyum) z dworcem i lesniczówką, Rowo-
liki (to. Szkoła 5 kl. 300 Kat. 1 pr. dzieci.

Proboszcz: Ks. Rudolf Anderka. (zob. 94r.)

15 lut. 1900r. odbyło się uroczyste wprowadzenie nowego proboszcza w osobie Ks. Pawła Marks'a f. Urodz. 14.3.72 w Uciszkowie, wysw. 23.6.1896r.

1901r. Parafia liczyła 1586 kat. 52 pr. 13 m.

Szkola 5 kl. 336 dx. kat. 5 pr. 1 m.

Proboszcz: Ks. Paweł Marks f. (zob. wyz. 15.2.1900r.)

1904-1910r. " " " " " " " "

1911r. parafia liczyła 1968 kat. 44 pr. 14 m. 5/6 pr. 1/6 m.

Szkola 7 kl. 483 kat. 6 pr. 1 m. dzieci.

Patron: Łazy hrabia Glenkel v. G. na Nakle.

Proboszcz: Ks. P. M. (zob. 1900r.)

1912-14r. " " " " " " " "

1915r. liczyła parafia 1960 kat. - Proboszcz - (z. 1900)

1916-19r. Proboszcz: K. P. Marks (z. 1900r.)

20.5.1920r. Ks. prob. " " " został przeniesiony jako taki do Strzeleczk.

5.7.1920r. został ustanowiony proboszczem przy Kościele Najsw. Perca Pana Jezusa w N. Ks. Ernest Rudetko.

Ur. 4gr. 1882 na Wirku, wysw. na kapt. 20.6.1910r.

Pierwszą posadę II kapelana otrzymał przy boku kapt. Teodora Rorenbergera w sw. Andrzeja w Fabrau 28.9.1910r.

1921r. parafia liczyła 2225 kat. - Prob. z. 5.7.20r.

1922-25r. " " 2856 " " " "

1926r. parafia " 2400 " - Kaplica kam-

rowa: naboż. 1 raz w tyg. 2 kapt. w Sł. Bor. 1x nab.

Szkola lud. 7 klas 309 dx. - Patron: Edwin H. v. D. na rok 1928r. Nakło liczyło 2400 kat. - Prob. Ernest Kudelko (202.)

1929r. Parafia N. S. P. Józefa liczyła 2500 kat. 7 inn. wyz.

Kaplice: 1. Zamkowa (naboż. 1x w tyg.)

2. u S. L. Borom. (" " 1. ")

Zakłady: Sierociniec (S. L. Borom.) z kursami robót ręcznych i ochronka. - Nakło 2500 kat. - Szk. l. 7 klas.

350 dx. - szk. do katechizacji.

Proboszcz: ks. Ernest Kudelko ur. 4.12.82r. w Wierku,

umr. 20.6.1919 - ustan. 17.5.1920r.

Obchód 50-lecia urodzin ks. proboszcza.

32 Nakło. Dzień uroczystości ku czci św. Barbary był dla naszej parafii szczególnie drogim i miłym. Nasz przewielebny ks. proboszcz Kudelko obchodził w tym dniu właśnie 50-lecie swych urodzin. Na tę intencję została odprawiona o godzinie 6.30 Msza św. przy wielkim udziale parafian, którzy tłumnie przystępowali do Stolu Pańskiego. Wieczorem o godz. 6 odbyła się na sali p. Stanowskiego akademja ku uczczeniu 50 urodzin. Na sali obecni byli oprócz ks. Solenizanta także wiel. księża prob. Madla ze Starego Chechła i wikary Krzywoń. Zarząd gminy, nauczycielstwo, zarząd kościelny, stowarzyszenia katolickie itp. Akademję zagał p. Antoni Jany, wita-

ex mianu. (

31. 1. 1933r.

+ Nakło. W dniu 31 stycznia rb. odprawił prymicje nowowyświęcony ks. Alojzy Jany, drugi syn rodziny. Starszy brat odprawił prymicje przed 15 laty. O godz. 9 wyruszyła procesja z orkiestrą i szafararami, przy udziale 11 księży i licznych parafian do kościoła. Chór męski „Jutrzenka“ śpiewał podczas Mszy św. Kazanie polskie wygłosił ks. dr. Knosala z Radzionkowa, niemieckie zaś ks. Kudelko, proboszcz miejscowy. Uroczystość zakończono „Te Deum“ i błogosławieństwem sakramentalnem. Po Mszy św. ks. prymicjant udzielił swojego pierwszego błogosławieństwa kapłańskiego. Piękną tą uroczystością parafianie dobrze będą pamiętali. (t

34

Misja święta w Nakle.

Za staraniem ks. proboszcza Kudelki odbyła się w Nakle w powiecie tarnogórskim od 9 do 18 marca misja św. Prowadzili ją OO. franciszkanie, którzy z wysiłeniem wszelkich sił wygłosili w tym czasie 24 polskich i 4 niemieckie kazania.

jąc obecnych i składając życzenia Solenizantowi w imieniu zarządu i rady gminy, w imieniu rady kościelnej składał życzenia p. Augustyn Gryc, w imieniu Kongregacji Marjańskiej p. Janówna, Straży Honorowej p. Joachimowski i inni. Ks. prob. Kudelko w serdecznych słowach podziękował za tak piękne dowody miłości i przywiązania ze strony parafian. Okrzykiem na cześć przewielebnego Solenizanta zakończono akademję poczem wszyscy uczestnicy udali się na salę p. Głombicy, gdzie tow. śpiewu „Jutrzenka“ odegrało sztukę p. t. „Górnik“ w 5 aktach. Sala była przepełniona. Czysty dochód z przedstawienia był przeznaczony na bezrobotnych.

Kilku obecnych.

25-lecie kapłaństwa ks. prob. Kudelki

20.6.38 w Nakle.

W uroczystość Bożego Ciała obchodził proboszcz w Nakle (powiat tarnogórski), ks. Ernest Kudelko, 25-letni jubileusz kapłaństwa. Uroczystość odbyła się z wielkim udziałem wiernych oraz wszystkich bractw i stowarzyszeń z chorągwiami i sztandarami. W procesji zaprowadzono ks. Jubilata do wspaniale przystrojonego kościoła, w którym odprawił uroczyste nabożeństwo w asyście o. kamiljana Tranquillini'ego z Tarn. Gór i miejscowego wikarego ks. Pieprzyka. Ostatni wygłosił także okolicznościowe kazanie, w którym przedstawił gorliwą duszpasterską działalność Jubilata. Nabożeństwo zakończono odśpiewaniem uroczystego „Te Deum” — oraz błogosławieństwem sakramentalnem. Potem odprowadzono ks. Jubilata na probostwo, gdzie składały życzenia delegacje stowarzyszeń kościelnych i świeckich, jakoteż przedstawiciele gminy i miejscowego nauczycielstwa. Jubilat otrzymał liczne podarunki, m. in. bardzo piękny nieszpornik. JE. ks. biskup-sufragan. dr Bromboszcz nadesłał życzenia piśmienne, zaś ks. prałat Lewek z Tarn. Gór złożył życzenia w imieniu całego duchowieństwa dekanatu tarnogórskiego. Wieczorem na sali p. Stanowskiego odbyła się uroczysta akademja, urozmaicona przemówieniami, deklamacjami i występami scenicznymi. Były naczelnik gminy p. Jany skreślił życiorys Jubilata oraz jego 15-letnią działalność w Nakle. Ks. proboszcz Pawłeta z sąsiednich Bobrownik przedstawił Jubilata jako kapłana według nauk Chrystusa Pana. Ks. Jubilat podziękował wszystkim za tak życzliwe dowody miłości i zaufania. Uroczystość zakończono wielkim pochodem z pochodniami.

1937 r.

Nakło obchodziło 45
lat powstania parafji.

228. Nędza.

Wies' Nędza, siega nowszych czasów. Na miejscu dawniejszego staru i leśniczówki, zbudował baron Jan Fryderyk Mettich w roku 1620 kilka osad, którem dał nazwę „Bogata Nędza”. Wies' była dawniej otoczona lasem, które ciągnęły się przez 36 km. - W połowie wieku 18-go przeszła „Bogata Nędza” na własność barona Sobka.

W r. 1819 liczyła Nędza naleduie 267 osób i to 13 zagrodników i 61 chałupników.

1832 r. w tym roku wybudowano szkołę. Oprócz szkoły istniała od dawnych czasów mała kaplica.

1854 r. W Nędzy, opodal dworca kolejowego w kierunku Babie zbudowano wodny młyn, który od roku 1858 pędzono siłą parową.

1856 r. Nędza posiadała szkołę z 1 naucz. 114 dzieci.

1870 r. Nędza należała do parafji markowickiej, i posiadała szkołę 1 klasową z 213 uczniami.

1886 r. Wies' Nędza Wielka, była małą osadą, liczyła 752 kat. - Szkoła 2 klasy.

Mała Nędza 60 kat. razem = 812 kat. Obie Nędzy należały do parafji markowickiej. W t. r. 86 - był proboszczem ks. Teodor Neumann, urodzony 9 list. 1837 r. w Głogówku, wgiw. 12.8. 1860 r.

1890 r. liczyła W Nędza 626 kat, M. Nędza 103 kat razem 729 kat. Szkoła 2 kl. 185 kat. 1 pr. dzieci.

1894 r. Wielka Niedza liczyła 650 kat. 8 prob.

Masa " " 120 " ^{razem} 770 k.

Lekota w W. Niedzy 3 kl. 221 " dz.

1896 r. W. Niedza liczyła 681 "

M. " " " 103 "

Lekota w W. N. 3 kl. 222 kat. 4 prob. dz.

1901 r. W. Niedza licz. 743 kat. 7 prob.

M. " " " 145 " - } Lekota w W. N.
888 " - } 3 kl. 252 dz.

1908 r. W. Niedzy rozpoczęto roboty około budowy nowego kościoła z początku wiosny.

20. 4. 1908 r. odbyło się uroczyste poświęcenie i położenie kamienia węgielnego pod nowy kościół. Aktem tego dokonał ks. Alojzy Reif z Markowic. Karanie polskie wygłosił ks. prob. Antoni Smykuta z Raciborskiej Kuźni, po niem. ks. prob. Hl. Reif.

22. 11. 1908 r. odbyło się uroczyste poświęcenie nowego kościoła N. Marii Grob. Rozanna św. przez ks. prob. Reifa z Markowic. Po poświęceniu wygłosił karanie polskie ks. prob. Antoni Smykuta z Racib. Kuźni niemieckie, ks. kuratus Karol Leszczyk z Raciborza.

Następnie odprawił ks. prob. Alojzy Reif nabożeństwo z procesją. Kościółek ten jest zbudowany w stylu borkowym i pomieścić może 600 osób. - Koszt budowy wynosił około 40 tysięcy marek. - Książę Bawarski Jerzy Kopp podarował 5 tysięcy marek.

Wieś należy do parafji markowickiej, a nabożens-

tura odprawiają Księża z Markowic, co 2gą niedzielę.

W r. 1911 liczyła Nędra 993 katolików i 7 prot.

Lokola 4 kl. 292 kat. i 3 prot. uczeni.

1926 r. Nędra liczyła 3030 dusz. - Lokolja polacyzna
w parafji markowickiej.

Od 15 paź. 1926 r. na-
zwano Nędzę Kuracją
i usadzono w niej kura-
tusa proboszcza w osobie Księdza Jerzego Wotzke. Urodz.

2 sierpnia 1895 r. święcenia kapłańskie otrzymał 22.6.1919 r.

1928 r. - 35 r.

Kuratus ks. Jerzy Wotz-
ka.

27. 4. 1930 r.

Nędra, pow. raciborski. Pierwsza Komunia św.
W Białą Niedzielę przystępowały dziatki z parafji Nędra
po raz pierwszy do Stołu Pańskiego i to 40 chłopaków
i 44 dziewczynki. Uroczyste nabożeństwo odprawił Wiel.
ks. kuratus Wotzka.

27. 4. 30.

Nędra, pow. raciborski. Nowe dzwony. Tutejsza
gmina kościelna zakupiła dwa nowe dzwony. Poświę-
cenie dzwonów, które ważą 11, 20 centnarów, odbyło się
w niedzielę 8-go sierpnia. Dzwony ulano w lejarni
w Apolda.

26

Nędra, pow. raciborski. Poświęcenie kościoła.
W niedzielę, 18 listopada, obchodziła tutejsza parafja
uroczyście poświęcenie nowo przebudowanego kościoła
oraz nowo wybudowanego probostwa. Po wystąpieniu
chóru kościelnego pod batutą naczyciela Paruzela rozpo-
częła się uroczysta benedykcja nowoprzybudowanej części
świątyni. Poświęcenia dokonał w zastępstwie chorują-
cego ks. dziekana Pfliegera z Ostroga, wiel. ks. kuratus
Wotzka z Nędzy. Poczem odprawił uroczyste nabożeń-
cie ks. prob. Plocha z Turza i ks. kapelana
Markowic. Polskie kazanie wygłosił ks. pro-
tala z Raciborskiej Kuźni. Ks. proboszcz
miał dokument poświęcenia w języku polskim
i. Poświęcenie biskupie nastąpi dopiero po
ończeniu robót koło gruntownej restauracji

kościoła.

W r. 1933-4 liczyła Kuracja 3200 dusz.

229. Niebockowcy.

1290 r. Niebockowcy należeli do księstwa raciborskiego, jak wnioskować można z tego, że były najstarszą wsią w okolicy i należała w wieku 15 do parafji po-
1532 r. Wś Nieb. napotykaną pomiędzy [grzebieńskie]. majętnością księstwa raciborskiego.

1603 r. Właściciel Niebockowcy, Lubomi, Syryni, Bukowa, salachcie Wacław Reiseritz, dostarczał do swoich posiad-
łości piwo z własnego browaru w Racibornu, co było i
krzywdą dla miasta.

Od r. 1823-28 wycinano bór dębowy pomiędzy Ponią
i Niebockowami. Ten ka-
wał ziemi został na rolę
i taki przeznaczony i do-
brze wydzierżawiony.

1856 r.

Niebockowcy mieli Kaplicę
Św. Józefa, w której odbywa-
wano w roku 4 razy nabo-
żeństwo. — Szkółka z 1
nauczycielem i 128 dziećmi

1870 r.

Niebockowcy należeli do pa-
rafji po grzebieńskiej, mieli
szkołę 1 klasową z 102-
nauczniemi.

1886r. Niebochowy lixylty 650 kat. - Kaplica świętego
Józefa. - Srebro 2 klasy.

1890 r. Niebochowy liczył w t. r. 1010 Kat. Kapł. św. Józefa
Lukola 2. Klasy 144 Kat. dx.

1894r. Niebochnowy liczył 647 kat. - Kapł. św. Józefa.
Szkoła 3 klasy 137 kat. dzieci.

1896 r. N. liksy 645 wat. — Szkoła 3 tel. 138 dz.

1901 r. " " 608 n. z foliówkami razem; — Kaph.
sw. Józefa. — Lakota 2 kl. 132 kart. dr.

1911 r. Niebochowy posiadające kaplicę św. Józefa
liczący z folwarkiem 621 kat. - Laskoła była 2 klaso-
wa z 123 kat. dz. - Mowa całej parafii była polska.

roku należą do parafji
Maciej } liczyły 660 dusz,
stawało 3. niedz. - Szkoła

Nieboczowy w Rybnickiem. (Poświęcenie kościoła.) Staraniem mieszkańców gminy zbudowano tu nowy kościół, który zostanie poświęcony w przyszłą niedzielę, dnia 30 listopada. O godzinie 10 odbędzie się uroczyste nabożeństwo. Wiernych z parafii Brzezie, do której nasza gmina należy, jakoteż z okolicy zaprasza się na tę rzadką uroczystość.

Kościół w Nieboczowach (pow. rybnicki), zabytkowy, drewniany z roku 1380, całkiem odnowiony w roku 1931. Nadto w Nieboczowach jest drugi kościół, nowo wybudowany w roku 1930 pod wezwaniem św. Józefa, przy którym powstała 1 października 1931 roku lokalia z własnym duszpasterzem. Przed tym należały Nieboczowy do Brzezia.

przedn., wysw. 22.6.1908 r. - Pierwsza prośbę kapelana otrzymał przy boku prob. i act. circ. ks. Jana Kapicy w Tykach od 30.6.1908 r. - Z Tych został przeniesiony 25.10.1911 r. do Goduli. - Od 25.5.1917 r. w Zaborze II kapelanem, aż do r. 1922, następnie tu.

1.8.1925 r. lokalja została podniesiona do redukcji ciotów parafjalnych. - Do parafji należały: Niedobczyce, z. Niewiadom Dobry 958 kat.

I. szkoła lud.: a) 7 klas 352 dx. - b) 13 kl. 566 dx. -
II. " " dokszt. przemysłowa 3 klasy.

Proboszcz: ks. M. Laxar (z. 1922 r.)

1928 r. Parafia liczyła 6200 kat. - Proboszcz k. L. (z. 22 r.)

1929 r. " " " " " 6500 " 68 pr. binn. w.

Kaplica przydrożna własność gminy.

I. szkoła lud.: a) 7 kl. 373 dx. - b) 13 kl. 687 dx.

II. szk. dokszt. przemysł. 3 kl. - Niewiadom D. 700 kat.

Proboszcz: ks. M. Laxar (zob. 1922 r.)

Od 1.9.1930 r. został ustan. wikarym ks. Józef Matkocki, urodz. 5.7.1876 r. w Stariejewi Racib. - wysw. 15.7.1900 r.

12.6.1934 r. prośbą.

bierzmowanie.

1. Nowe organy. 35

Niedobczyce. Od kilku lat istnieje w naszej miejscowości nowy kościół, w którym brak dawał się dotkliwie we znaki. Zawsze nastrój w kościele jest podnioslejszy przy dźwiękach muzyki organowej. To też mimo ciężkich czasów, zarząd kościelny postanowił sprawić organy, które też zamówił w znanej firmie Walentego Klimosza w Rybniku. Firma ta m. in. zbudowała piękne organy dla kościoła w Piekarach, a obecnie przebudowuje organy z starego kościoła w Radziejowie.

Niedobczyce (powiat rybnicki). 15-lecie wybudowania pierwszego kościoła

37

41

Górki w Ienno Szymkowi Bess. - 1633. Miasto Racibórz zwróciło dom, należący Fryderykowi Oppersdorffowi, od wszystkich podatków, zobowiązań i danin, z wyjątkiem odszkodowania za to zwolnienie w wysokości 450 talarów. - 1762. ciągnięte. - 1814. W jesieni sprowa-

33 Srebrny jubileusz kapłaństwa. 41a

Niedobczyce. W dniu 22 bm. miejscowy proboszcz, ks. Alojzy Lazar. obchodzi 25-lecie kapłaństwa. 25 lat pracy w służbie Bożej — to dla ks. Jubilata okres wyteżonej działalności duszpasterskiej i narodowej wśród ludności, z której sam pochodzi. Ks. proboszcz Alojzy Lazar urodził się na ziemi śląskiej, w Pietnie w powiecie prudnickim dnia 11 czerwca 1884 r. Po ukończeniu nauk gimnazjalnych udał się na uniwersytet do Wrocławia na studia teologiczne. W roku 1908 został wyświęcony na kapłana, poczem pełnił obowiązki kapelana w różnych parafiach, wszędzie lubiany i szanowany przez lud polski, którym się szczerze opiekował. Na początku sierpnia 1925 r. objął parafię Niedobczyce, w której w okresie niespełna 8 lat zdziałał dużo dobrego i pożytecznego. Ks. Jubilat niezmiernie w pracy około zbawienia dusz, szczególną troską otacza miejscowy kościół parafialny, który bodaj jest na całą okolicę najśliczniejszym kościołem wiejskim. Nie można pominąć pięknych nauk ks. proboszcza i jego pracy narodowej i społecznej, która daje dobre wyniki. To też parafianie składają swemu kochanemu duszpasterzowi jak najszczerze życzenia i wnoszą gorące prośby do Boga, by Go darzył czczeniem zdrowiem, by mógł dla dobra parafii i parafian pracować jeszcze długie lata. Nadmienić wypada, że w dniu dzisiejszym (21 czerwca) Przew. ks. Jubilat obchodzi swoje imieniny. Ad multos annos! (r)

(Kościół Wniebowzięcia Najsw. Marii Panny, wybudowali templarzyści w stylu gotyckim.)

Od r. 1389 - 1810 r. był kościołem kolegiackim z proboszczem i wikarym. - Poświęcony w pierwszą niedzielę 5 września 1389 r. - 1428 r. Kasyści xburzyli kasyce.

1447 r. Do niemodlińskiego dekanatu należały parafie: Niemodlin, Przechód, Chrościna, która należała do klasztoru czarnuskiego do r. 1810. - Komprachcice, i Dąbrowa (Dambrow.)

1581 r. Baltazar v. Pücker, kupił Niemodlin za 60,000 tln.

31.5.1855 r. został inwestowany proboszczem parcy kościele Wnieb. P.M. w Niemodlinie na G. H., ks. Karol Ignacy, inspektor szkolny, urodz. 29. 4. 1819 r. w Niemkowie (Lxroda Śląska pow.), wysw. 6. 4. 1844 r.

Kapłani: ks. Paweł Wolny, urodz. 5. 8. 1835 r. w Głogowie, wysw. 30. 6. 1860 r. II. Kapłan ks. Karol Hirschfeld, urodz. 14. 6. 1834 r. w Nysie, wysw. 2. 7. 1859 r. - ks. Franciszek Roszyc, rex. proboszcz v. Lauterbach, duchowny na zamku. Urodz. 7. 9. 1805 r. wysw. 13. 6. 1830 r.

1855 r. było chrztów 96 słubn, 10 nieśl. dz. - Ślubów małż. 16 kat. 2 mieszane. - Zmarło 86 osób.

1856 r. Parafia liczyła 2081 kat. 1367 prot. 65 żydów. W miejscu kaplica N.M. P. - Lxroda z 3 nawami. 267 dz. Jasiowice okr. 1 m. 72 dz. - Wesola, Czepanowice, Petersdorf, Springsdorf, Lipy z zwieryżnicem.

Mater adjuncta Graxe św. Trójcy murowany kościół z wieżą.
Kat. 524, prot. 2321. — Sakr. z 1 naucz. 82 dz., w protest. szkole w Magnuszowicach 6 dz., w Larnach 13 kat. dz.
Raszwice, Rautke.

Mater adj.: Rogów: Narodz. N. M. P., kościół cały z drzewa,
prastary, 600 kat. 1077 prot. — w prot. szkole w Rogo-
wie 19 dz. — w Rosdorf 20 kat. dz. — Tarnice, Pilken-
dorf. — Mater adj.: Siedlec, murowany kościół z wieżą
z początku 16 wieku. Protestantki kościół nowo wysta-
wiono. — Katolików w Siedlecu 238, prot. 1504. #
W protest. szkole w Siedlecu 11, w Heidersdorf 14 dz. w Gey-
ersdorf 3 kat. dzieci. — Miejscowości: Malejowice, W. i
Mała Góra, Kiefernkreutzmann.

Stare kat. cmentarze z drzewami, gdzie kiedyś były
katolickie kościoły. W Magnuszowicach, Kirchberg, Heiders-
dorf, niema dawnow na cmentarzu.

1856 r. było chrztów 123 ślub. 10 niem. dzieci. ślubów mał-
żeńskich 25 kat. 2 mieszane. Zmarło 132 osób.

1856 r. byli kapłani: I ks. Augustyn Tless, ur. 19.10.1823 r.
w Hermansdorf, kapłanem 23.6.1851 r. ustan. 30.8.1856 r.
Równocześnie z I przybył i II kapłan ks. Bernard Krsta,
urodz. 27.9.1826 r. w Lignicy, wstąpił 1.7.54 r. ust. 30.8.1856 r.

1870 r. parafia liczyła 4126 kat. 6320 prot. 65 żydów.
Kaplica kamkowa, hrabiego Praxmy na Niemodlinie.
Graxe fl. 600, Rogów fl. 640. Siedlec 400 mieszk.

Szkoły: w Niemodlinie 4 kl. 349 k. dz. — Jasiowice 1 kl.
94 dz. k. — Graxe 1 kl. 83 k. dz. — Kirchberg 1 kl. 66 k. dz.

105 uczniów katolików w 7 prot. szkołach: Niemo-
dlin (Weschelle), Gieppanowice, Springsdorf, Petersdorf
Jasiowice, Lipy i t. d. (11 innych.)

1875 r. Prob. ks. Karol Flgner (zob. 1855 r.)

I kapelan ks. Paweł Wolny, ur. 5. 8. 1835 r. w Głogowie
wysw. 30. 6. 1860 r. —

II w miejsce II Kapelana był ks. Franc. Niederschuck z
Wojciechowa (Woigwitz) ur. 29. 3. 43 r. wysw. 27. 6. 1867 r.

Proboszcz ks. Karol Flgner (zob. 1855 r.)

1883 " " " " " "

I kapelan ks. Karol Klerlein, urodz. 9. 5. 1849 r. w Niemo-
dlinie, wysw. 17. 4. 1874 r. — II Kapelan - vacat.

1886 r. Parafia liczyła 4010 kat. 5404 prot. 46 żyd.

W miejscu: włącznie z amek 1552 kat. 512 prot. 46 żyd.

Kaplica Niep. Pocx. Najsw. M. P. w Zambku hrab. Prasnny.

Szkola 4 klasy. — Filia Graxe, sw. Trójcy 131 kat. 554 prot.

Szkola 1 " " " " Rogi (Narodz. N. M. P. 185 " 107 "

Filia: Grydów 148 kat. 261 pr. — Wesoła 157 kat. 166 "

Gieppanowice 213 " 178 " — Jatzdorf 165 " 66 pr. — Luk. 1 kl.

Lipy 193 " 45 " — Springsdorf 94 " 36 " — —

Piotrowice 95 " 28 " — Rautke 58 " 127 " — —

Radziszewice 90 " 393 " — Sarny W. 72 " 212 " — —

Magnuszowice 44 " 566 " — Mala Magn. 5 " 193 pr. — —

Rosdorf 133 " 244 " — Kirchberg-Pilkendorf }

Tarnice 61 " 83 pr. { 313 k. 522 pr. — Luk. 1 kl. }

Mukowice 37 " 133 " — W. i Mala Góra 26 kat. 298 pr.

Heidersdorf 180 " 296 " — Gieppersdorf 64 " 384 "

Probosack ks. Karol Nigier (zob. 1855r. 31.5.)
Kapelan I, Franciszek Skotko, ur. 1.10.1854r. w Opole,
wysw. 13.7.1879r. - Kapelan II - vacat.

1890 r. Parafia Wniebowz. N. M. P. liczyła 3959 kat.

5411 prot. 58 ryl.

5411 prot. 58 syd.		k.	p.
Miejscowość	kat. gm. i	Heidersdorf	158 365 -
Kiemodlin	1273 677.58.	Jatzdorf	153 58 -
Zamek	150 11 -	Kirchberg-Pilkend.	282 473 -
Geyersdorf	79 282 -	Lijez	195 47 -
F. Grane (s. a. Trójcy)	197 444 -	W. i. M. Magnuszowice	70 704 -
W. i. M. Góra	57 258 -	Mitowice	54 156 -
Piotrowice	70 49 -	Radziszewice	97 498 -
Rautke	82 78 -	Roszdorf	131 243 -
Sarny	102 198 -	Fil. Szydłow	140 369 -
F. Rogów	139 117 -	Gieganowice	219 156 -
Springendorf	67 44	Tarnice	66 77 -
Wesoła	178 137 -	Zamek (N. p. M. P.)	
2397 (2265)			

Лекоту:

<u>Sk. Roly:</u>				Kl.	dz.
Niemodlin	5 kl.	325	Graxe	1	76
Yatzdorf	1 "	85	Jeleniagóra	1	73
Prot. Rogów (w pr. Kt. 31)			grosz Rosdorf	-	30
Heidensdorf	"	23	grosz Szydłow. pr.	-	26
Magnuszkowice	11	"	Góra		6

prot. 126 dm.
w prot. subole.

1890 r. Od 22 września t. r. jest proboszczem
ks. Józef Floze, urodz. 28. 5. 1841 r. w Frank-
stynie, wysw. 1 lip. 65 r. —

I Kapelan ks. Ferdinand Hubrich, ur. 4. 3. 63 r. }
II „ „ „ vacat. „ (wysw. 23. 6. 1888 r. }

1894 r. Parafia liczyła 2601 kat. 1585 pr. 58 rz.

Miejscowości:

Niemodlin 1423 kat. 658 prot. 58 rzd. — Kaplica kam-
kowa (Kier. Pocz. Najsw. M. P. — Jatzdorf 153 kat. 58 pr.
Lipy 195 kat. 47 pr. — Piotrowice 70 kat. 49 pr. — Gre-
panowice 219 kat. 123 prot. — Springsdorf 67 k. 44 pr.
— Wesola 178 kat. 137 pr. — Mater adj. Sydów 140 kat.
369 prot. — Geyersdorf 79 kat. 282 prot. — Göra 57 k.
252 „ — Heidersdorf 158 k. 365 pr. — Kiefern-kretscham
21 kat. 43 prot. — Skoty:

W miejscu: męska i żeńska wyisza szk. 2 kat. 11 prot.
uczni. — Jatzdorf — lud. 1 kl. 77 kat. dz. — W prot. w Gey-
ersdorf 5 kat. dz. w Heidersdorf 20, Göra 6, w Sydów-
wie 19 k. dz. — Proboszcz: Ks. J. Floze, act. circ. (z. 90 r.)

Miejski i kamkowy kapelan ks. Marcin Hemmer,
urodz. 6. 2. 1863 r. w Niederlustadt, wysw. 19. 8. 1888 r.

2-gi Kapelan — vacat.

1 lipca 1896 r. został ustan. kapelanem kamkowym
ks. Eugeniusz Heintzmann, dr. teol. i filozofji, lic.
artium, Kapłan diecezji Monacho (Włochy), urodzony
21. 9. 1862 r. w Rungenheim w Alzacji, wyswięcony
na kapłana 14 lipca 1886 r.

20. lipca 1896r. został ustan. I kapłanem ks. Jskar
Giesmann, urodz. 18.9.1871 r. w Lubnowie, wyśw. 23
czerw. 1896r. — II Kapłan — vacat.

1896r. parafia liczyła 2550 kat. 2312 prot. 55 iyd.
W mieście 1423 kat. 747 prot. 55 iyd. { Kapł. zamk. z. w. }
Yatsdorf 156 kat. 56 prot. — Lipy 176 kat. 45 pr. — Pio-
trówice 53 kat. 63 prot. — Czechanowice 225 k. 155 pr. —
Springsdorf 76 kat. 49 prot. — Wesota (Weschelle) 137
kat. 144 prot. — M. adj. Sydów 105 kat. 395 prot.
Geppersdorf 46 kat. 290 prot. — Heidersdorf razem
z Kiefernkretscham 133 kat. 368 prot. — Szkoły:
Niemiecka męska i żeńska 12 prot. dx.

Ludowe: 5 kl. 310 kat. 5 iyd. dzieci. — Yatsdorf 1.
klasa 60 kat. dx., w protestanckiej szkole z Geppers-
dorf 6-ro; z Heidersdorf 29 kat. dx. z Sydowa 17

1901r. Parafia licz. 2334 kat. 2341 prot. 41 k. dzieci
W mieście: 1400 kat. 800 pr. 41 i.

Kaplica kamkowa (Niepokalanie Poczętej N. M. P.)
Yatsdorf 176 kat. 45 prot. — Lipy 771 kat. 124 prot.
Piotrowice 41 kat 41 " — Czechanowice 196 kat. 146 pr.
Springsdorf 169 kat. 53 prot. — Wesota 148 kat. 137 prot.
M. adj. Sydów 75 kat. 347 pr. — Geppersdorf 49 k. 300 pr.
Heidersdorf i Kiefernkretscham 103 kat. 348 prot.

Szkoły:

Niemodlin 5 klas 324 kat. dx. — Yatsdorf 1 kl. 64 k. dx.
W prot. szkole Geppersdorf 4 dx. k. z Heidersdorf 18 k. dx.
z Sydowa 8 kat. dx.

Proboszcz: ks. Józef Klose (zob. 1890 r.)

I kapelan miejski i zamkowy, ks. Tadeusz Liszka, urodz. 10. 10. 76 r. we Wrocławiu, wysw. 23. 6. 1900 r. II Kap. - vac. 13 list. 1903 r. objął probostwo Wniebowzięcia N. M. P. ks. Leon Steinhilber, ur. 20. 9. 1872 r. w Niekoskach (Niekosken) wysw. 25. 6. 1895 r.

Kapelan: Felix Hillmann, urodz. 20 marca 1886 r. w Driesen, wysw. 20. 6. 1

Duchowny na zamku, ks. Józef Wöhlz urodz. 25go marca 1878 r. w Strzeleckach, wysw. 20. 6. 1903 r.

1904 r. Proboszcz: Leon Steinhilber (zob. 1903 r.)

29. 9. 1904 r. został ustan. kapłanem w kościele i kapłanem zamkowym, ks. Benon Dohrmann, urodz. 20. 6. 1880 r. wysw.

21 czerwca 1904 r.

1905 r. Proboszcz: Leon Steinhilber (zob. 03 r.)

Kapelan Benon Dohrmann (zob. 04 r.)

Ks. zamkowy Alojzy Müller. Urodz. 18. 6. 1871 r. wysw. 29. 6. 1899 r. ustan. 1. 4. 1905 r.

1. 12. 1907 r. został ustan. Ks. zamkowym Franciszek Ebner, wysw. 21. 8. 1892 r.

Proboszcz: Leon Steinhilber (z. 03.) Kap. ks. Dohrmann (z. 04.)

1908 r. 2 stycznia został ustan. kapłanem ks. Benon Imbert, urodz. 30. 3. 83 r. wysw. 22. 6. 1907 r.

Ksiądz zamkowy, Franciszek Kossob, urodz. 4. 10. 92 r. w Kłodnicy pow. kowieński, wysw. 21. 6. 1897 r.

Proboszcz ks. Leon Steinhilber,

(zob. 1903 r.)

21. 11. 1910 r. został ustan. kapłanem ks. Feliks Lillmann,
urodz. 20. 3. 1886 r. w Driesen (Brandenburgja).

Proboszcz: ks. L. Steinhauf (zob. 03 r.)

Ter. kamkowy Fr. Nossol. (zob. 08 r.)

1. 6. 1911 r. został ustanowiony księdzem kamkowym
ks. Józef Woehl, urodz. 25. 3. 78 r. w Strzedekbach wys. 20. 6.
W r. 1911 parafia liczyła 2390 kat. (2135 pr.) 84. Finn. 1903.

W mieście było 1396 kat. — Kaplica kamkowa Niepokalanego
Poczęcia N. M. P. i kaplica w „Domu chorych” u Sióstr
Miarytek Najsw. Serca P. Jezusa.

Jaskowice 140 kat. 67 prot. — Lipy 183 kat. 37 pr. — Piotrowi-
ce 39 kat. 42 prot. i in. 884 kat.

Mater ady, w Saydtkowie, Imienia N. M. P. 112 kat. 310 pr.
Geyersdorf 235 kat. 309 prot. — Heidersdorf 2 Kiefer —
Kretscham 101 kat. 313 pr.

Szkoty:

W miejscu: 6 kl. 326 kat. dx. — Jasiowice 2 kl. 72 k. dx.

44 kat. dx. chodzi do szkół protestanckich, a nauka rel. km

4. 7. 1912 r. został ustan. kapłanem ks. Alfred Hübner,
urodz. 25. 6. 1886 r. w Siempolu, wysw. 22. 6. 11 r.

Proboszcz: L. Steinhauf (z. 03 r.) ks. Józef Woehl (zob. 7. 6. 11 r.)
1913 r. W Saydtkowie odbyło się uroczyste wmurowanie
kamienia węgielnego pod nowy Kościół.

Prob.: L. Steinhauf, kapł. A. Hübner, Zasm. J. Woehl (z. w.)

19. 6. 1914 r. został ustan. kapłanem ks. Maks Wilpert, urodz.

26. 7. 1888 r. w Ligocie Piłowskiej, wysw. 21. 6. 1913 r.

1915 r. Proboszcz Leon Steinhauf (z. w.) — Kapłan ks.

Maks Wilpert, (zob. r. 19. 6. 1914 r.) Zamkowy duchowny
Józef Wöckel (zob. 1. 6. 1911 r.)

1916 r. parafia liczyła 2283 kat.

Proboszcz L. St. i Kapł. M. W. (zob. 1915 r.)

21. 3. 1917 r. objął miejsce kapłana ks. Karol Reymann,
urod. 17 września 1890 r. wysw. 18 czerwca 1914 r.

23. 9. 1917 r. został ustan. kapłanem zamkowym, ks.
Herman Pütz (arcybiskupstwo Kolonii).

1918 r. Proboszcz. L. Steinhauß, - kapł. j. w. - zamk. j. w.

28. 8. 1919 r. ustanowiony został kapłanem ks. Jerzy
Nonnast, urod. 16. 9. 89 r. wysw. 18. 6. 1914 r.

Proboszcz L. Steinhauß, kapł. zamk. H. P. (z. w.)

1921 r. Proboszcz, dziekan ks. Leon Steinhauß (z. 03 r.)

Kapłan - vacat. — Kapłan zamk. H. P. (z. wyż.)

1924 r. 21 Kur. został ustan. kapłanem ks. Alfons
Frank, urod. 19. 12. 1895 r. wysw. 2. 3. 1924 r.

Proboszcz L. Steinhauß, - kapł. zamk. jak 1917 r.

1925 r. jak 24 r.

1926 r. Parafia liczyła 2638 dusz.

22. 10. 26 r. został ustan. kapłanem ks. Jerzy Peterknecht
Urod. 15. 9. 92 r. wysw. 20. 6. 1920 r.

Proboszcz: Leon Steinhauß, kapł. zamk. H. Pütz.

1927 r. Księgia jak w r. 1926.

12. 8. 1928 r. został ustan. kapłanem ks. Józef Volkmer
ur. 22. 1. 93 r. wysw. 23. 4. 1922 r.

Proboszcz: Leon Steinhauß j. 03 r.

Kapłan zamkowy Herman Pütz (zob. 17 r.)

1929 r. Księgia zob. 1928 r.

1930 r. Ks. proboszcz, dziekan Steinhauf został na-
mianowany radcą duchownym.

1930 r. 15. 3. objął posadę Kapelana kamkowego,
ks. Karol Kupka, urodz. 31. 1. 89 r. wysw. 18. 6. 1914 r.

Prob. dziekan L. St. - Kap. Józef Volkmer (2. 28 r.)
5. 5. 1931 r.

Niemodlin. Wysokie odwiedziny. Najprzewiel.
ks. Biskup Wojciech z Wrocławia przybędzie we wtorek,
5 maja, do Fyrląda, aby wiernym udzielić Sakramentu
Bierzmowania.

31. 3. 1932 r.

objął parafię ksiądz
Otton Elsner, dziekan

na dekanat niemodliński, w Niemodlinie (poprzed-
nik jego Leon Steinhauf przeszedł na emeryturę i za-
mieszkał w Nysie, parafii św. Dominika).

Kapelanem był ks. Jerzy Bujakowski, ur. 23 gru-
1897 r. wysw. 2. 3. 1924 r. ustan. 19. 7. 1931 r.

1933 - 34 r. zob. 32 r. Prob. Otton Elsner, kapelan
Jerzy Bujakowski.

230. Nowawies. 232

W r. 1870, Nowawies, należała do parafji św. Trójcy w Rochłowicach, gdzie był od 13 września 1833 r. proboszczem, ks. Franciszek Galda †, urodz. w Bienkowicach, we wtorek 19 maja 1801 r. wysw. 11. 3. 1826 r.

Kapelan: ks. Jan Włoczek † urodz. 4. 3. 1841, w Labrze, wyswięcony na kapłana 28. 7. 1870 r.

Szkola 2 kl. 125 uczni.

1874 r. W Nowejwsi wybudowano kościół św. Wawrzynca i św. Antoniego.

1886 r. Nowawies - Rochłowice (dziś Katowice) liczyła 2820 kat. 40 prot. 9 ni. — Szkoła 3 klasy.

1890 r. Nowawies liczyła 3207 kat. 67 pr. 11 żydów.

Szkoły: 4 klasy, 379 kat. dzieci.

1893 r. Odłączono większą część Nowejwsi od parafji, rochłowskiej i przyłączono do parafji wierskiej.

30. 9. 1894 r. w niedz. zmarł w N.wsi, proboszcz miejscowy ks. Weirhold. — Zm. ur. 30. 9. 1828 r. przeżył 66 lat.

27. 12. 1894 r. W miejsce zmarłego ks. prob. Weirholda, wprowadzono ks. Gutsfelda, kapłana z Radzionkowa jako proboszcza. — W tym r. sama Nowawies liczyła 755 kat. — Szkoły — niema.

1896 r. Nowawies liczyła 818 kat. 2 pr. Szkoła — niema

1901 r. " " " " " 970 " 4 " " " "

dzieci chodzą do sąsiednich parafji.

1911 r. liczyła Nowawies 1347 kat. 13 prot. I Szkoła w części Nowi należącej do Wirku 14 klas. 839 kat. dx. II szkoła 12 klas 406 kat. dx. - Szkoła w części należącej do Kołtowie 8 klas. 430 kat. dx.

Nowawies (Wirk) liczyła 6238 kat. 227 pr. 22 dyd.

1920 r. liczyła 8116 mieszkańców.

1922 r. został ustanowiony proboszczem, ks. Jan Szarygłowski. - Ur. 16.1. 1880 r. w Łabrze, wys. 22. Poprzednio pracował jako kapelan w Debie (16.1908 r.) i to od 9 marca 1911 r.

1923 r. został ustanowiony Katecheta, ks. Brunon Depois przy ulicy 3 Maja. Urodz. 7.9. 1876 r. w Białym

1926 r. parafia liczyła 20 tys. kat. [wys. w. 1908 r.]

Odпустy: św. Wawrzyniec i św. Antoniego.

Kaplica św. Terazyja w leśnicy hutniczej, nabożeństwo dzienne. - Szkoły ludowe. 3 proskie 38 klas, 1960 uczni. - 1 niem. szkoła 4 kl. 286 uczni.

Szkoła dokształcająca przemysłowa 5 klas.

Proboszcz: ks. Jan Szarygłowski (zob. 22 r.)

Wikary: I ks. Karol Burger f. ur. 18.8. 1886 r. w Gliwicach, wys. 22. 6. 1912 r. - Od 1.7.14 r. pracował jako II kapelan w Rybniku. - Wikary II ks. Karol Kuzia, urodz. 21.10. 1899 r. w Łabrze, wys. 1926 r. ustanowiony 1926 r.

1928 r. N. Wies. Prob. (zob. 1927 r.) - Wikarzy:

1. Feliks Ficik, ustan. 1928 r. - urodz. 29.1. 91 r. wys. w.

29.6.1924 r. - 2. ks. Karol Katusia, ustan. 1926 r.

Urodz. 21.10.99 r. w Łależu, wysiów. 20.6.1926 r.

Inni księża: Ks. Brunon Depoix, katech. (z. 23)

• Karol Burger (zob. 26 r.)

1929 r. Parafia św. Wawrzynca i św. Antoniego liczy-
ła 20.000 kat. 419 prot. 79 in. 8 innych wyznań.

Skaplica (zob. 26 r.) - Szpital kuteński, łóżek 102 (S.F.B.)
Ochronka (własność huty) roboty ręczne, pielęgnacja
chorych poza domem (3 S.F. Boromeuszki).

Szkola lud. I 356 dz. - II 903 dz. - III 756 dz.
Szkola niem. 300 dz.

• • dokształcająca, przemysła, gimnazjum.

Proboszcz: J. Głogowski (zob. 1922 r.)

Wikarzy: 1. Ks. Jan Głowiński, urodz. 9.12.1898 r.
w Dortmundzie, wysiów. 18.2.1922 r. ust. 1929 r.

2. Ks. Franciszek Grubir, urodz. 30.10.1904 r. w Krze-
chowcu, wysiów. 23.6.1929 r. ustan. 1929 r.

Inni księża:

Edward Rduch, katecheta przy męskim seminar-
jum nauczycielskim. Ur. 30.3.1885 r. w G. Jastrzę-
bie, wysiów. na kapł. 21.7.09 r. ustan. 1929 r.

Ks. Karol Burger (z. 27 r. niżej)

1930 r. Drugim ks. katechetą został ustanowiony
1 list. 1930 r. ksiądz Dr. Walery Jasiewicz przy żeń-
skim seminarjum nauczycielskim. Urodz. 21.2.1904 roku
w Koszalinie, wysiów. 14 października 1928 r.

Adres: Ulica 3 Maja 92 l.

23 grudnia 1934 r. w niedzielę obchodziła parafia
tutejsza 25-lecie poświęcenie kościoła św. Wawrzyń-
ca i św. Antoniego. Stary, pierwszy kościół był wybu-
dowany 1874 r. Nowy o którym mowa 1909 r.
17. 4. 1938 r.

Katowice

1938 r. 17. 4.

Z NOWEJ PARAFII POD WEZWANIEM ŚW. ANDRZEJA BOBOLI W N. WSI

(K) Dopiero 7 miesięcy istnieje parafia św. Andrzeja Boboli w Nowej Wsi a już odczuwamy skutki błogiej pracy naszego nieustraszonego duszpasterza ks. Kuczer. Wszystkie kościelne organizacje mają wyznaczone swoje dni na adorację Przenajświętszego Sakramentu w naszym miłym tymczasowym kościółku. Przed uroczystością św. Józefa odbyły się 3-dniowe rekolekcje dla mężów. Wynik był bardzo chwalebny, gdyż wszyscy mężowie przystąpili do Wielkanocnej spowiedzi św. pomiędzy nimi byli i tacy którzy lata stronili od kościoła — Przed uroczystością kanonizacji św. Andrzeja Boboli którego nasza parafia jako pierwsza o-

brała sobie za patrona, odprawiliśmy Nowenne do św. Andrzeja Boboli z wykładami naszego ks. proboszcza o życiu św. męczennika. W samą niedzielę (I święto Wielkanocne) w dzień kanonizacji św. Andrzeja, było bardzo uroczyste nabożeństwo do św. Andrzeja z Tedeum. Od Wielkiejnocy do Białej Niedzieli odprawiane były nabożeństwa ku czci św. Andrzeja jako okłatawa. W Białą Niedzielę przystępowały działki nowej parafii w Mozbie 96 do I Komunii św. Działkę prowadzono w uroczystej procesji z muzyką i sztandarami ze szkoły II do naszego tymczasowego kościoła gdzie przystąpili do I Komunii św. wraz z swymi rodzicami, braćmi i siostrami. W niedzielę 22 maja br. odbędzie się w naszej parafii odpust na św. Andrzeja Bobole. Na ten dzień gotuje się cała parafia gdyż to pierwszy odpust po utworzeniu jej. Zapraszamy na ten dzień do nas wszystkich, którym chwalebna Boga leży na sercu zobaczyć co się u nas w krótkim czasie dokonało i to tylko przy pomocy Bożej i ofiarności parafian bo z niczego powstała nowa parafia i o własnych siłach dokonali parafianie tego co dotąd istnieje. Przy tej okazji nadmieniamy że mamy pod dostatkiem miejsc dla różnych strażaniarzy, którzy przybędą do nas z okazji pierwszego odpustu.

POŚWIECENIE KOŚCIÓŁKA W NOWEJ WSI

(K) W ub. niedzielę gmina Nowa Wieś obchodziła podniosła uroczystość poświęcenia tymczasowego kościółka nowo utworzonej drugiej parafii w części południowej gminy i wprowadzenie duszpasterza ks. Kuczer.

Nowy budynek szkolny w Nowej Wsi

Wielkiej gminie położonej w centrum Czarnego Śląska, Nowej Wsi, liczącej 24.000 mieszkańców, przybył wspaniały nowy gmach szkolny, czynny już cały bieżący rok szkolny. Wczoraj w niedzielę odbyło się uroczyste poświęcenie tego budynku, mieszczącego V. Szkołę Powszechną im. Ks. Damrota.

Uroczystość rozpoczęła się mszą św. na podwórzu szkolnym z udziałem reprezentantów władz, bardzo licznych rzesz obywatelstwa nowowiejskiego, organizacji oraz z udziałem całej kompanii wojska polskiego i policji wojewódzkiej. Piękne, pełne patriotyzmu kazanie wygłosił ks. wikary Październy. Z kolei przemawiali dyr. gimn. p. Blaut oraz naczelnik gminy p. Fryc. Goście udali się następnie do gmachu, którego

poświęcenia dokonał ks. proboszcz Szczygowski. W auli przemówił reprezentant P. Wojewody i Naczelnika W. O. P. wizytator p. Iwanowski oraz kierownik szkoły p. Ludera. Jedną z uczennic odczytała pismo dziękczynne, wystosowane do P. Wojewody dr. Grażyńskiego. Po produkcjach młodzieży szkolnej goście zwiedzili nowy gmach. Stanowi on przykład rzeczowego komfortowego budownictwa. Szkoła posiada 14 klas, pracownię, salę jadalną, gdzie dożywia się 250 najuboższych dzieci, kuchnię gospodarstwa domowego dla uczennic klas 6, 7 i 8, nowoczesną kompletnie wyposażoną pracownię robót ręcznych, obszerną salę gimnastyczną z wbudowaną sceną, która służyć może jako miejsce produkcji i imprez uczniów. Natryski, gdzie młodzież korzystać może z dobrodziejstwa wody, stawiają tę szkołę w rzędzie najbardziej komfortowych w Polsce. Szkoła jest 8-klasowa i uczęszcza do niej około 700 dzieci z Nowej Wsi.

Uroczystość poświęcenia szkoły celowo urządzono w dniu Święta Narodowego, by uświetnić jego program. Po uroczystości w szkole wszyscy udali się pod ratusz, gdzie przedstawiciele władz i wojskowości odebrali imponującą jak na stosunki prowincjonalne defiladę. Wzięło w niej po raz pierwszy udział gorąco oklaskiwane przez wszystkich wojsko oraz wszystkie organizacje Nowej Wsi i młodzież.

**25-LECIE KAPŁAŃSTWA KS GÓRNOŚLAZA-
KA WE FRANCJI.**

(—) 12 czerwca r.b. odbył się w Hayange (Francja) polski zjazd katolicki, połączony z uroczystością 25-lecia kapłaństwa ks. proboszcza Teodora Makiela, rodowitego Górnoślazaka, pierwszego kapłana na Wychodźstwie, obchodzącym tak rzadki jubileusz. Po zebraniu ru-szyli wspaniały pochód do kościoła na uroczyste nabożeństwo, które odprawił Jubilat, ks. proboszcz Makiel. Na popołudniowej uroczystości w sali przedstawiciele władz i organizacji społecznych składali życzenia ks. proboszczowi Makieli. Serdeczny ton życzeń wykazał, jak wielkim szacunkiem cieszy się ks. Jubilat. — Ks. Teodor Makiel urodził się 8 listopada 1889 r. w Nowej Wsi (na dawniejszym Wirku) w powiecie katowickim. Świecenia kapłańskie otrzymał 21 czerwca 1913 r. we Wrocławiu, po czym pracował w duszpasterstwie w diecezji wrocławskiej. Po podziale Śląska, jako gorliwy Polak znalazł się w nowo utworzonej diecezji katowickiej. Od kilkunastu lat jest duszpasterzem emigrantów polskich we Francji.

233. Król. Nowawies.

1865r. W maju spalił się w Król. Nowejwsi dom
stajby dworskiej, 5 ogrodniczych budynków i 8 stodoł.

1870r. Kr. Nowawies należała do Opola. Posiadła 2
klasy, szkołę i 257 uczniami

1886r. Król. Nowawies, liczyła 2284 kat. 3 prot. szk. 3 kl.

1890r. " " " " " 2620 " 87 " 2 żyd. 5 kl.

1894r. " " " " " 3010 " 87 " 2 " 1474 dz.
szk. 6 kl. 496 kat. dz.

1896r. Kr. N. w. licz. 3084 kat. 119 pr. 4 żyd. — szk. 7 kl. 565 kat., w Król. Zakrzowie 4 kl. 285 dz. k.

1901r. W lipcu nadeszło z ministerstwa pozwolenie na
budowę nowego kościoła. — Nowawies została wyłączo-
na z parafji opolskiej i podniesiona do samo-
dzielnej parafji. Kat. 4205, prot. 184, żyd. 2.

22.10.1901r. został ustanowiony administratorem,
ks. Oswald Lonnek, ur. 5 maja 1871r. we Wrocławiu,
wyświęcony na kapłana 25.6.1895r.

26.10.1901r. w sobotę, odbyło się uroczyste poświęcenie
i położenie kamienia węgielnego pod pierwszy kościół.
Koszty budowy obliczono na 200 000 marek.

12.6.1902r. we czwartek objął pierwsze nie zupełnie wy-
konany kościół, ks. proboszcz Oswald Lonnek (z. 01.)

13.11.1904r. Nowo wybudowany kościół, został uroczys-
cie poświęcony ex ci. N. M. P. nieustającej Pomocy, i dany
do użytku wiernym. Kościół jest zbudowany w stylu
gotyckim.

1905r. - 1910r. Proboszcz Oswald Lonneck.

1911r. liczyła 5637 kat. 182 prot. 3. zyd. M. p. i niem.

Lakota 19 klas, 1275 kat. i 11 prot. dzieci,

Od pierwszego paźdz. 1912r. był kapłanem ks. Antoni Kojka f, urodz. 6.6.1884r. w Schmogracu, wysła. 17.6.09r. Pracował w ostatnim czasie od 6 maja 1910r. przy kościele ks. proboszcza Jana Pawlicka w W. Kotulinie.

17.10.1913r. W Jerol. Nowejwsi wprowadzono księdza Józefa Niestroja jako proboszcza parafji, który był przyjechał z 10 księżmi. Były serdeczne powitania jak zwykle przy takich okazjach. - Ur. 18.12.1877r. wyświęcony na kapłana 23.6.1902r.

Dotychczasowy ks. prob. Oswald Lonneck został przeniesiony jako taki do parafji św. Andrzeja w Labrze. Objął stanowisko 25.11.1913r.

1914r. Proboszcz ks. Józef Niestroj f (z 17.10.13r.)

Kapłan ks. Antoni Kojka f (zob. 1.10.1912r.)

1915r. parafja liczyła 5900 dusz. -

Proboszcz J. Niestroj (z. w.) Kapł. Ant. Kojka (z. w.)

1916r. W maju t. r. biskup sufragan Karol Augustin udzielał w Jerol. Nowejwsi sw. bierzmowania.

Parafja liczyła 5904 dusz.

Proboszcz J. Niestroj (z. 13r.) - Kapłan - vacat.

Ks. Kapłan Antoni Kojka został przeniesiony do Lyczowa i w poniedziałek 28 lut. 1916 objął pracę Kapłana.

1918r. Proboszcz J. Niestroj (z. 13r.) Kapłan - vacat.

1919r. - 18r. jak 18r.

7. 10. 1920 r. został ustanowiony kapłanem przy
boku prob. J. Niestroj, ks. Konstantyn Kulok †
ur. 28. 1. 1884 r. w Trembaczowie pow. sycowski.
wyśw. na kapłana 22. 6. 1912 r.

1921 r. parafia liczyła 6000 katolików.

Proboszcz: J. Niestroj (z. 13 r.) Kap. j. 1920 r.

Promotor, dr. Jerzy Honika, prob. wojskowy,
urod. 2. 2. 1882 r. w Krapkowicach, ord. 22. 6. 08 r.
1. 7. 1922 r. objął parafię ks. Antoni Ogan, urod.
7 maja 1870 r. w Wierkowie, wyśw. 21. 6. 1897 r.
Po trzech latach został proboszczem w Rędzie.
Dotychczasowy prob. ks. J. Niestroj, objął parafię
N. M. P. Wniebowzięcia w Bytomiu od 21. 5. 22 r.

1925 r. parafia liczyła 6050 dusz. - Kap. - vac.

Proboszcz: ks. Antoni Ogan (z. 22 r.)

1926 r. Proboszcz: " " " " " "

Ks. Jerzy Honika, Dr. teol. prob. wojskowy.

1927 - zob. 1926 r. (8. 12. 28 r.) (z. 21 r.)

6. 9. 1928 r. został usta-
nowiony kapłanem
ks. Tychon Przybysz †
ur. 16. 4. 1901 r. w Pilcho-
wicach, wyśw. 30. 1. 1927 r.
Jerzy Honika, Dr. teol.

zob. wyż.

Proboszcz: ks. Antoni
Ogan (z. 22 r.)

Król. Nowawieś, pow. opolski. (Wieczór Marji.)
Dnia 8 grudnia, w święto Niepokalanego Poczęcia
Najśw. Marji Panny, tutejsza polska Kongregacja Marjań-
ska urządziła piękny „Wieczór Marji“ na sali p. Zdzuja.
Już o godz. 8 wieczorem obszerna sala oberży była dobrze
obsadzona. Wśród zebranych gości zauważyliśmy cze-
godnego ks. prob. Ogana, ks. kap. Przibysza, amtowego
pana Skoludka, Siostry klasztorne i kilku naszych oby-
wateli z Opola. Krótco po godz. 6 miejscowy ksiądz
proboszcz Ogan krótkim przemówieniem powitał licznie
zebranych gości, wywiązując się, jak mówił, z nakazu,
otrzymanego od „władzy zwierzchniej“, t. j. od prze-
wodniczącej Kongregacji. Następnie jedna z kongrega-
nistek wypowiedziała piękny wiersz powitalny, witając
gości wszystkich społem, a z poszczególna rodziców,
księży i młodzieży. Jako drugi i trzeci punkt programu
było odśpiewanie pięknej pieśni na trzy głosy: „Gdy
świta poranek“ i drugiej pieśni na dwa głosy: „Marjo
Matko“. Na czwartym i piątym miejscu była usceni-
zowana deklamacja „Ave Maria“ i śpiew chóru żeń-
skiego „Pod chorągwią Twą stoimy“. Odegrano również
dwie sztuki teatralne: „Obraz Najśw. Matki“, sztuka
w 3 odsłonach i „Bernadetta“, obraz religijny w czterech
odsłonach. Amatorzy tak w pierwszej jak i w drugiej
sztuce bardzo dobrze odegrały swe role. Na szczególną
pochwałę zasługują też dziewczynki szkolne, które
w pierwszej sztuce występowały. Patrząc na naturalną
grę tych amateerek, sprawiało wielką przyjemność. Na-
stąpił jeszcze żywy obraz, a chór żeński odśpiewał pieśni
na dwa głosy: „Pod Twą obronę“. Wspólna pieśń: „Ser-
deczna Matko“ zakończyła ten piękny, uroczysty wie-
czorek. Na tem miejscu podnieść jeszcze należy, że
chór żeński, aczkolwiek od niedawna zajmuje się cwi-
czeniem pieśni, dobre robi postępy. Zastęga to tak dy-
rygenta p. Rychla jak niemniej śpiewaczek, które obok
dobrej chęci rozporządzają również dobrymi głosami.

1929 r. Parafia liczyła 6791 dusz. - Kościół z 28 r.

Król. Nowawieś, pow. opolski. Jubileusz kościoła. W niedzielę (10. XI.) obchodziła tutejsza parafia 25-letni jubileusz kościoła. Rano odbyła się z tej okazji uroczysta Msza św. celebrowana przez ks. prałata Kubisa. Kазanie okolicznościowe wygłosił O. Rondholz z Wrocławia. Oprócz licznych parafian wzięli także udział w uroczystości nadprezydent dr. Lukaszek z małżonką, landrat hrabia Matuszka i inni. Polską sumę odprawił ks. dziekan Kwitek z Proskowa. Po południu odbyły się uroczyste nieszpory, które również zgromadziły licznych wiernych. Cały ten dzień przeszedł w podniosłym nastroju świadcząc o przywiązaniu tutejszej ludności do swego kościoła, który tutaj króluje ponad całą wioską. 29.

1930 r.

bez zmiany,

Kościół jak 28 r.

Parafia liczyła 6791 dusz.

27. 2. 1931 r.

objął parafię liczącą

7500 dusz, ks. Ernest

Blasky f. jako proboszcz. Urodz. 15. 9. 1878 r. w Gliwicach; wysw. 27. 6. 1907 r. - Od 21. 3. 1910 r. pracował jako II kapelan w Lignicy przy kościele św. Jana Chrzciciela i św. Trójcy.

1. 4. 1931 r. przeszedł w stan spoczynku, ks. proboszcz Antoni Ogan w Bolko (Księżca Nowawieś.)

1. 5. 1932 r. objął miejsce kapelana, ks. Bernard Radle f. urodz. 3 lut. 1904 r., w Bytomiu, wysw. 29. 1. 1928 r. Od 2 marca 1928 r. był II kapelanem w Kluczborku, aż do odwołania go w r. 32 do Bolko (Kr. Nowawieś.)

29 marca 1933 r. objął posadę kapelana, ks. Jan Kaliga f. przy boku ks. prob. Blasky go. Urodzony 13. 5. 1903 r. wysw. 2 lut. 1930 r. " " r. 31.

1933 r. w maju. Urząd parafialny w Kr. N. wsi wywiesił na bramie kościelnej wielkie ogłoszenie w którym czytamy m. in. "Jako żyje na Śląsku niemieckim, ma wybierać takich postoi z partji centrowej, którzy potrafią bronić Kościoła. Innej partji katolickiej nie mamy. Jaki na Śląsku niem.

wybiera dziś polską partję, a nie centrum, ten jest
nieprzyjacielem Boga i Kościoła katolickiego (sic!)
Dokument ten świadczy najlepiej, jak nadurzuwa
się czyste kościelnych ogłoszeń.

12 marca 1934 r. objął posadę kapelana ks. Engelbert
Henczyca f. ur. 16.10.1902 r. w Wirku, wys. w. 29.1.1928 r.

Miasto Nysa zalicza się do najstarszych na Śląsku. Już w roku 1015 istniała tu kaplica poświęcona czi św. Jakóba i św. Agnieszki, na miejscu której później wzniesiony został kościół świętego Jakóba. Gdy Jarosław, syn Bolesława Wysokiego, licząc lat 46, obrał sobie stan duchowny, wtedy zrzekłszy się następstwa na tron książęcy, na rzecz braci swoich, otrzymał księstwa opolskie i nyskie, z których pierwsze, po jego śmierci powróciło w posiadanie ojca jego. Księstwo nyskie zaś, wstępując na stolicę biskupów wrocławskich, za zezwoleniem i zgodą ojca swego, w roku 1199 zapisał na własność po wieczne czasy kościołowi śląskiemu. W czasach późniejszych aż do naszych, wskutek tego zapisu, biskupstwo wrocławskie nabrało wielkiego znaczenia i świetności. Nysa tworząc małe państwo kościelne na Śląsku i będąc własnością biskupów wrocławskich, sprawiła, że biskupi tym sposobem zaliczeni zostali w liczbę książąt śląskich i że do tej pory noszą tytuł książęcy.

I.

Kościół św. Jakóba W.
Apostola.

W Nysie, już istniejąca
kaplica, poświęcona czi
św. Jakóba apostoła i
św. Agnieszki.

1025r.

W t.r. stał w Nysie,
pierwszy Kościół.

1198r. Biskup Jarosław (1198-1201r) zmarł we czwartek

22.3.1201r. - Tenże biskup poświęcił nowy, drugi kościół św. Jakóba apostoła w Nysie. - 1198r. darował biskup Jarosław biskupstwu ze swego księstwa znaczne posiadłości. Z tej darowizny powstało biskupie Księstwo nyskie. 1226r. Na cześć biskupa Wawrzynca wrocł., urządzono w Nysie probostwo dla Krzyżaków, szpital dla chorych i ubogich. Biskup Wawrzyniec zarządził diecezję (1207-32r) Zmarł w poniedziałek 7 czerwca 1232 roku.

1350r. Książę biskup wrocławski Przemysław z Pogarell, nakazuje miasto Nysę stoczyć murem.

1428r. Wystawiono pomnik na Staromiejskim placu, na pamiątkę bitwy husyckiej pod Nysą, za staraniem nyskich rzeźników i bractwa towarzysków. - Husyci spalili Nysę, Koziażysze,

Widmarwę, Odmuchów i Paczków. Ziemlice i Strzelin okupity się od podpalenia, Niemodlin i Grotków zburzyli husyci zupełnie.

1430 r. Kościół św. Jakóba W. i św. Agnieszki został poświęcony, i poświęcony w niedr. 2.7. 1430 r.

Wśród 17 list. 1445 r. Magister Erasm Maurer, otrzymał od biskupa sufragana Jana Panwiczka prezenty dla ołtarza św. Marii Magdaleny, Marty i Łazarza w Kaplicy Ww. świętych Kościoła farnego w Nysie.

Kościół św. Jakóba W. i św. Agnieszki służył od r. 1478 — do 1810 r. na kolegiatę, tu była dawniejsza rezydencja księcia biskupa jako księcia nyskiego. — Kaplice znajdują się w Heidersdorf i Ryglitzach.

1528 i 1529 r. Pierwsie dokumenty z tych lat wspominają Jana Turę jako dzierżawcę kopca św. Mikołaja i św. Katarzyny w księstwie nyskim.

1581 r. Jan Kuna, urodzony w Wierzowie (pow. olawski) otrzymał święcenia kapłańskie. 1585 r. został kanonikiem w Nysie. — Od 1590-99 był także archidiaconem.

1625 r. przed tym rokiem wystawiono Kościół obywatelski pod nazwą „Kościół Bożego Ciała”.

1633 r. został wybudowany Kościół pogrzebowy św. Jerzego. Poświęcony w niedzielę 7 maja 1633 r.

Kościół ten mianował lud i pisał do dziś Jerolimę.

1637 r. został wybudowany Kościół pogrzebowy i poświęcony na cześć św. Rocha i Sebatjana.

1758 r. Nysa, jako mocna twierdza, stawiała opór oblegającym Austryjacom, aż do chwili nadejścia odsieczy.

1769 r. W Nysie odbył się ujazd Józefa II, cesarza niemieckiego i Fryderykiem I królem pruskim.

1832 r. W lipcu, wybuchła cholera w powiatach nyskim i grotkowskim; stąd przeniosła się do powiatów prudnickiego, głubczyckiego, niemodlińskiego, kosielskiego i bytomskiego, w których do stycznia 1833 wymarło 1485 osób.

1847 r. 30 marca, objął parafię św. Jakoba w Nysie ks. Ferdynand Neuman, książecko-biskupi komisarz, kanonik honorowy, emerytowany dziekan i inspektor szkolny H. E. R. Z. — Urodz. w piątek 6.11.1799 r. ord. 17.4.1825 r.

30.6.1855 r. Juljan Felgenhauer z Nysy, otrzymał święcenia kapłańskie.

1855 r. było chrztów 224 ślubn. 52 mieszł. dz. — 69 ślubów kat. 2 mieszanych. Zmarło 581 osób.

12.3.1856 r. został ustan. ks. Franciszek Kunze, wolno rezygnujący proboszcz w Arnoldsdorf, beneficjat i prokurator biskupiej sufr. Lixa fundacji. — Ur. w sobotę 10 czerwca 1809 r. w Lipowej pod Nysą, wysw. 24.6.1835 r.

1856 r. Parafia liczyła 13016 kat. 2222 prot. 380 z. 7 dyp. Szkota 12 naucegciele 1077 dz. — Friedrichstadt 1 nauce. 45 dzieci. — Heidersdorf 2 nauce. 190 dzieci. Korawskadroga 2 nauce. 143 dz.

Oporów, już mianowanych parafii: Kohlsdorf, Lenkowitz, Gräseerei, Wachbleiche, Weizenberg.

1856r. było chrztów 300 ślub. 47 mieśl. dzieci - Ślubów
małż. 91 Kat. 5 mieszanych zmarło 440 osób.

Kniaz: Starszy kapelan ks. Antoni Herlt, urodz.
24. 9. 1823 r. w Herzogswaldau, wysiw. 17. 6. 1848 r.

II kapelan ks. Karol Hertlein, urodz. 1. 5. 1824 r.
w Lobocistku, wysiw. 1. 7. 1849 r.

III kapelan ks. Edward Lombard, urodz. 20. 2. 1831 r.
we Wrocławiu, wysiw. na kapłana 1. 7. 1854 r.

Ks. Władław Bartsch, dawniejszy proboszcz i dziekan
w Bielsku, jak też i ostatni opiekun krzyżaków w Mysie,
teraz beneficjent. Urodz. 2. 1. 1782 r. w Dolnym Hanns-
dorf, wysiw. 24 lut. 1808 r. ustan. 21 marca 1849 r.

Ks. Franciszek Kunze (zob. 12. 3. 1856 r. w.)

Kurators ks. Jan Nepomucen Renelt, ur. 11. 5. 1813. w Biels-
ku, wysiw. 6. 11. 1842 r. ustanowiony 21. 10. 1852 r.

Kapelan, ks. Wincenty Scharrel, ur. 29. 4. 1821 r. we Wroc-
ławiu, wysiw. 18 czerwca 1847 r.

Kapelan ks. Karol Werner, urodz. 8. 11. 1820 r. w Grotkowie
wysiw. 17. 6. 1848 r. — Kościół obywatelski. — katecheta

ks. Franciszek Klawery Scherzberg; urodz. 17. 12. 1812 r. w
Rengensdorf, kapłanem 25. 8. 1839 r.

Proboszcz garnizonowy, ks. Karol Berger z urodzonym
21. 3. 1821 r. w Belsku pow. rybnicki, wys. 3. 8. 1844 r.

3. 8. 1859 r. ustanowiony ks. Rajnold Pittner, bene-
ficjant prebendy dominialnej przy kościele św. Wawo-
rzynca, altarzysta i prefekt, ks. biskupiego seminar-
jum męskiego. Urodz. we wtorek 25. 5. 1824 r. we

Wrocławiu, wysw. na kapitana 1 lipca 1854 r.

1870-71 r. Ksiądz Edward Hammkoff, komorant,
urodzony we wtorek 15 gr. 1807 r. wysw. 15. 4. 1835 r.

Ks. Augustyn Wolf, urodz. w środę 23. 8. 1809 r. wysw.
na kapitana 20 października 1835 r.

1870 r. księża przy boku Fr. Neumana pracowali:
Wojciech Schwalme I kapłan, ur. 1. 10. 1832 r. wysw.
1. 7. 1857 r. — II kapłan ks. Józef Pietsch, urodzony
22. 7. 1837 r. w Prudniku, wysw. 30. 6. 1860 r.

III kapłan ks. Paweł Fürstennühl, ur. 6. 2. 1835 r.
wysw. na kapitana 2 lipca 1859 r.

1870 r. Parafia św. Jakóba Włocławskiego liczyła 18683
właśnie z wojskiem katolików. — 3998 prot. 534
żydów, 3 dysydentów 4 reformowanych, 1 baptysta.

W miejscu 2 kościoły pogrzebowe. — Św. Trójca zwa-
na „Jeruzolima” i św. Rocha i Sebastjana. — Kapli-
ca urszulańska w Heidensdorf, — Kaplica modlitwiana
w Giesmannsdorf, (Goswin), Ryglitz i Siemkowice.

Kościół przyboczny, tak zwany obywatelski, Zwiasto-
wania Najsw. Marii Panny. — Modlitownia w Liöstr
Młosiemych św. Karola; Szarytki i więzienie sądowe.

Szkoly:

W Nysie mgoka 4 równe klasy 581 uczni.

Szkola żeńska 4 klasy 634 uczenie.

Mährengasse 2 kl. 225. — Heidensdorf 2 kl. 113 dz.
Goswin 2 klasy 125 dz. — Proch mian. należały:
Friedrichstadt, Kohlsdorf, Snyldle, Sellerie i inne.

Miejska szkoła realna I. - (Kaplica w budynku szkolnym) 350 scholarzy, z tych 220 kat.

Nauczyciel religji, ks. Artur Koenig, ur. 4.6.1843 w Nysie, wysw. 27.6.1867r.

Nysa - Friedrichstadt, szkoła 1 kl. 40 scholarzy.

Ks. Arnold Wolf, lokalista, ur. 12.8.1823r. wysw. 17.6.1848r.

1874r. smart starszy I. Kapelan w Nysie, Wojciech Schwalme. Ur. 1.10.1832r. w Olaszy, wysw. 1.7.1857r.

1875r. Proboszcz ks. Ferdynand Neumann, kanonik honorowy, ksiązko biskupi komisarz, Jubilat H. E. K. 2. urodz. w srodz 6.11.1799r. w Terangerma Pomorza, wysw. I kapelan - vacat. II kap. ks. Józef 17.4.1825r.

Pietrz, ur. 22.7.1837r. w Prudniku, wysw. 30.6.1860r.

III. Kap. ks. Florian Hoheisel, ur. 3.5.1847r. w Dittmannsdorf, wysw. na kapłana 28 czerwca 1871r.

Franciszek Kunze (zob. 1856r.) Rajnold Bittner (z. 3.3.59.)

Komorant: August, Wolf (zob. 1870r.)

1875r. Miejska szkoła realna. Ks. katecheta Artur König, dr. teol. urodz. 4.6.1843 w Nysie, wysw. 27.6.1867r.

8.3.1881r. smart ks. prob. Ferdynand Neumann (z. 75r.)

1883r. Proboszcz - vacat. I kapelan ks. Józ. Pietrz, urodz. 22.7.1837r. w Prudniku, wysw. 30.6.1860r.

II kapelan ks. Florian Hoheisel (zob. III 1875r.)

III. " " " Alojzy Rösner, ur. 24.10.1845r. w Prudniku, wysw. na kapłana 28.6.1871r.

Ks. Franciszek Kunze (zob. 12.3.1856r.)

29 września 1886r. Ks. Augustyn Fixel, objął parafję jako proboszcz. - Urodz. 8.7.1841 r. w Klodebach, wysł. 1.7.1865r.

1886r. parafja św. Jakóba W., św. Agnieszki i Mikołaja liczyła 17712 kat. 3439 prot. 39 starokatolików 391 żyd.

W gminie wojska 3334 kat. 1529 prot. 2 strukt. 10 żyd.

W Nysie mieście licząco 13387 kat. 3149 pr. 36 strukt. 391 i.

Kościół św. Piotra i Pawła (tymerasowo w rektach st. kat.

Kościół gimnazjalny Wniebowst. N. M. P.

Obywatelsko-bractwo kościół Zwiastowania N. M. P.

Kościół Dominikanów w Friedrichstadt św. Dominika.

" " pogrzebowy zw. "Jeruzolima" św. Krzyża.

" " 2gi " " na Rochusie, św. Rocha i Sebastjana.

Kaplice murowane: w miejskim gimnazjum realnem św.

Jakóba, - u S. Boromeuszek, Najsw. Serca Jezusowego. -

u S. Łazarzek św. Rodziny i św. Elżbiety, - w więzieniu

Król Dawid i św. Piotr.

2 szkoły po 11 klas, 1 szk. 1 kl. - Żył. kat. gimnazjum miejskie, katolickie gimnazjum realne.

Miejscowości:

Heidersdorf i Koldsdorf 840 kat. 10 prot. - Kaplica św. Rocha -

i Urbana. - Lukota 2 kl. - Goswin (Giessmannsdorf)

1212 kat. 75 pr. Oratorium. - Luk. 4 klasy. - Morawska

uliczka 1272 kat. 184 prot. i 3 innych. - Dom księży św.

Wawrzyńca. - Lukota 4 kl. - Gräfers 590 kat. 11 pr.

Ryglitz 201 kat. Oratorium. - Ldenkowice 236 kat. 10 prot.

Proboszcz: Ks. Augustyn Fixel emer. dz. (zob. 29.9.86r)

I Kapelan Alojzy Rösner, ur. 24.10.1845r. w Prudniku.

wysw. na Kapłana 28. 6. 1871 r.

II kapelan ks. Jan Chrz. Lehnert, urodz. 7. 9. 1860 r. w Krosfeld, wysw. 27. 6. 1885 r.

Beneficjat prebendy dominikalnej (św. Wawrzynca) - vacat. 6. 3. 1889 r. wśród został starokatolikom w Nysie oddany w posiadanie stary kościół garnizonowy, a razem kościół św. Krzyża oddany katolikom, (z dnia 1. 5. 89.)

1890 r. Nysa liczyła 19911 kat. 3662 pr. 43 st. kat. 325 i.

I. Kościół parafialny św. Jakóba W. - Parafia liczyła 13887 kat. 3318 prot. 34 st. k. 325 iyd.

Kościół gimnazjalny Wniebowzięcia N. M. P. w którym odprawiane bywają nabożeństwa dla wojska.

Dominikański, św. Dominika. - Kościół w Domu Księży, św. Franciszka z Asyżu. - Obywatelski Bożego Ciała. - Pogrzebowy, zwany Jerozolima, św. Krzyża. - Pogrzebowy św. Rocha i Sebastjana.

Miejscowości:

Heidersdorf Kohlsdorf 805 kat. 12 pr. Kaplica mazańska św. Urbana. - Goswiri 1060 " 124 " 4 st. kat. Oratorium św. N. M. P. - Ulica morawska 1238 " 163 p. 9 inn. Gräferci 610 kat. 28 pr. - Ryglitz 176 kat. Oratorium św. Jakóba W. - Zdenkowitz Kapł. Wn. N. M. P. 232 k

Łukole:

(1 pr.)

Król. kat. gimnazjum 285 kat. 47 pr. 10 i. uex.

Gimnazjum realne 95 kat. 73 pr. 2 st. kat. 8 i.

Łukota gospodarcza 76 " 12 " dn.

Łukota żeńska św. Jadwigi 94 kat. dn.

Szkola elementarna w Nysie 25 kl. 1635 k. 2 p. 8 stł.
Na Morawskiej ul. 3 kl. 318 k. 11 pr. dx. 12.

Heidersdorf 2 kl. 119 kat. 4 pr. - Goswin 3 kl. 269 k. -

Trzicia: Proboszcz: August Pissel, em. dziekan, urodz.
8. 7. 1841 r. w Klodebach, wysw. 1. 7. 65 r. ust. 29. 9. 1886 r.

I Kapelan ks. Paweł Sappelt, ur. 26. 12. 1859 r. w Grobisz-
wicach, wysw. 17. 6. 1887 r. - II Kapelan ks. Jan Lux,
urodz. 4. 3. 1863 r. w Paulwitz, wysw. 23. 6. 88, III R. - vac.

1. 5. 1889 r. został ustan. proboszczem wojtkowym ks.
{ Wojciech Viola, 12 dywizji, rycerz Krzyża 4 kl. i or-
{ deru Koronnego 3. - Nr. 26. 2. 39 r. w Głogówku, wys. 24. 6. 63 r.
1890 r. Katechetą przy szkole realnej był ks. Emil Bace-
mert, urodz. 16. 3. 1863 r., wysw. 17. 6. 1887 r.

Beneficjant prebendy św. Wawrzynca - vacat.

1. 12. 1890 r. Nysa liczyła 22 447 mieszkańców.

23 na 24 czerwca 1891 r. W noc Świątojańska widniały
w okolicy na licznych wzgórzach ognie. Ze ten pęk kny,
starożytny zwyczaj do tychczas jest w poszanowaniu,
to pochwalic należy.

16. 4. 1893 r. Obchód jubileuszu 50-letniego kapłanis-
twa, który ks. radca duchowny Edward Müller z pro-
wodu choroby obchodził, w Zakładzie Śl. Miłosiernych
wypadł jak najświetniej. Przyszło 400 osób wzięło
udział w uroczystości, pomiędzy nimi także depu-
tacje 7 kat. towarzystwa z Berlina, pomiędzy które-
mi Jubilat przez 40 lat pracował niezmordowanie.
W pon. 17 kw. remu odprawił ks. radca Mszę świętą

jubileuszową, w asyście Ks. diekana ze Strzygowej i
dwu ks. zakonnych. Zdaje się, że stan zdrowia jubl.
lata, polepszył się nieco. - oby P. Bóg raczył zachować
jako najdłużej przy życiu. - Urod. 15. 11. 1816 r. w Kwi-
lita, wysiwna kapłana 15. 4. 1843 r.

Miedzy 8 a 14 wrz. 1893 r. zmarła tu uboga kobieta,
którą gmina już utrzymywała od r. 1887. Po jej zgonie
malerzom przesyła 3000 mrk. gotówki i książkę z
kasy wsielności na 800 marek.

1894 r. Nysa liczyła 24479 kat. 5213 pr. 342 żyd.
35 st. kat. i dysydentów. Wm. 17100 k. 4960 pr. 34 st. k. 8 dy.
Kościół: w Nysie: św. Jakóba i św. Agnieszki.

Gimnazjum; Wniebowzięcia N. M. P. w nim bywają
odprawiane też i dla wojska nabożeństwa.

Obywatelski - Bożego Ciała. I Pogrzebowy św. Krzy-
ża, zw. Jerozolima. II pogrzebowy św. Rocha i Sebatya-
na. - Filjalny w Górnym (Naw. N. M. P.) 1037 k. 95 pr.
Gräferci 552 kat. 26 prot. - Heidersdorf (kościół
moralny św. Urbana) 830 kat. 10 prot. - Rohlsdorf
141 kat. - Ulica Morawska 1227 k. 103 pr. 1 obk.

Pyglice (kaplica św. Jakóba) 104 kat. - Zdenkowice
(Wnieb. P. M.) 234 kat. 1 pr.

Gł. koły:

Pról. gimnazjum 279 kat. 45 pr. uczeni. - Miejskie
gimn. 83 kat. 66 pr. - Łakota św. Jadwigi 81 kat. 1 pr. dr.
Łakota gospodarcza 82 kat. 24 prot. uczeni.

Ludowe: w m: 20 kl. 1880 kat. dzieci. - Heidersdorf

3 kl. 143 kat. dz. — Goswin 5 kl. 301 k. dz. — Ul. Moraw-
ka 5 kl. 317 kat. dz.

Proboszcz: ks. Augustyn Pischel, em. dz. ur. 8. 7. 41 r.
w Klodebach, wysw. 1. 7. 1865 r. ustan. 1886 r.

I kapelan ks. Karol Juspe, ur. 24. 6. 1867 r. w Niemodli-
nie, wysw. 23. 6. 1891 r.

II kapelan ks. Robert Kucze, ur. 1. 2. 1866 r. w Tsioku, wy-
swięcony 21. 6. 1893 r. — III kapelan — vacat.

Katecheta przy król. gimnazjum ks. Edmund Holt-
hoff, wyższy nauczyciel, urodz. 30. 8. 1866 w Luwerin,
wysw. 30. 6. 1890 r.

Katecheta przy miejskiem gimnazjum realnem: ks.
Wilhelm Andres, wyższy nauczyciel, ur. 5. 11. 1865 r.
w Koźle, wysw. 23. 6. 1891 r.

Duchowny wojskowy, ks. Wojciech Viola †, proboszcz 12
dywizji z rangą wyższego prob. wojskowego, rycerz
† 4. i posiadacz król. orderu korony 3 kl. — Ur. 26. 2. 39 r.
w Głogówku, wysw. 24. 6. 1863 r. — Ustan. 1. 5. 1889 r.

Komoranci: Fr. Scholz, em. prob. ur. 11. 5. 1861 r. w Półwsi,
wysw. 17. 6. 1887 r. — Edward Müller, radca duchowny,
ur. 15. 11. 1816 r. w Kwilitz, wysw. 15 kw. 1843 r.

Adolf Müller, em. prob. urodz. 19. 5. 1829 r. w Kwilitz
wysw. 9. 7. 1853 r. — Fr. Wolf, em. prob. z diecezji
włomunieckiej, u J. L. Szaretek.

6 stycznia 1895 r. Umarł ks. radca duch. Edward Müll-
er w Nysie. Zmarły był przez 20 lat pastorem na okręgu
parchyistwo-rybnicki. Jego wybór propierał sp. Ka-

rol Miarka, staronę odebrał: „Jezus, Maria, Józef,
ratujcie nas bo zginiemy!” Wiercaś był proboszczem
w Berlinie. Zmarł ur. 15 list. 1816 r. w Kewlitz,
wyżw. na Kapłana 15 kwietnia 1843 roku.

1896 r. parafia św. Jakóba liczyła 18970 katolików,
3816 wojska, 5844 prot. 65 starokatolików, 367 żyd.
3 innowierców. — Nysa: 14589 kat. 5519 pr. 65 sta-
rokat. 367 żydów, 3 innowierców.

Kościół:

Gimnazjalny: Wniebowzięcia N.M.P. — Kuracjalny
Św. Piotra i Pawła. — Kościół św. Dominika. — Oby-
watelski: Zwiastowania Panny Marii. — Kaplica I
pogrzebowa św. Rocha. — II pogrzebowa św. Krzyża
(Jeruzolima) — Goswin, kaplica Nawiedzenia N.M.P.
1055 kat. 157 prot. — Gräferei 528 kat. 28 prot.

Hansdorf i Kapellenberg 147 kat. — Heidersdorf
(kaplica św. Urbana) x Teichsdorfem 868 kat. 6 prot.

Dolina ulica Morawska 1355 kat. 107 prot. — Ryglitz
(kaplica św. Jakóba) 211 kat. 5 pr. — Tełonia Rochusa.

Zdenkowice (kaplica Wniebowzięcia N.M.P. 217 k. 1 pr.

Szkoły:

Nysa: król. gimnazjum 325 kat. 42 pr. 15 in. uczni.

Gimnazjum realne 97 „ 60 „ 5 „ „ „

Szkoła św. Jadewigi 97 „ 2 „ 11 „ „ „

Protestancka wyż. żeńska 1 „ 81 „ 8 „ „ „

Ludowe:

W Nysie 29 klas 1982 k. 2 pr.

Goswin 5 Kl. 291 kat. dr. — Rochus, Gräferei i Moraw-
ka ulica 3 " 117 " " Kleidersdorf i Koldsdorf
3 klasy 138 kat. 1 pr. " Ryglitz i Zdenkowice do
Beigwitz przeniesiono.

Proboszcz w r. 1896, Augustyn Fischel, emerytowany
dniekan (zob. 29. 9. 1886 r.)

I Kapelan ustanowiony 24 paź. 1896 r. ks. Alojzy Hoh-
eisel, urodz. 28. 9. 1868 w Schnellerwalde, pow. przednicki,
wysw. 25. 6. 1895 r. — III Kapelan — vacat.

I Kapelan ks. Karol Juppe, urodz. 24. 2. 1867 r. w Niemo-
dlinie, wysw. 23. 6. 1891 r.

1. 10. 1896 r. został mianowany prefektem przy gim-
nazjum i katechetą, ks. Paweł Reimann, urodzony
25 lut. 1870 r. w Leuber, wysw. na kapitana 25. 6. 1895 r.

Inni księża:

Wojciech Viola + proboszcz wojskowy 12 dywizji 4 kl.
i order Koronny, urodz. 26. 2. 1839 r. w Głogowku, wysw.
na kapitana 24. 6. 1863 r. — Ustan. 1. 5. 1889 (zob. to.)

Wilhelm Andres, katecheta przy miejskim gimn.
realnem. Ur. 5. 11. 65 r. w Koilu, wysw. na kapł. 23. 6. 91 r.

Paweł Reimann, komisarjusz, nauczyciel - ust. 1. 7. 1894.

ciel gimnazjalny i katecheta i prefekt ks. biskupiego
seminarjum męskiego. Ur. 25. 2. 1870 r. w Leuber, wysw.
25. 6. 1895 r., prefektem mianowany 1. 10. 1896 r. Kate. 8. 10. 96.

8. 6. 1898 r. został ustanowiony I kapłanem ksiądz
Maksymilian Fleg, urodz. 14. 11. 1874 r. w Bozej Górze
(Gottesberg), wysw. na kapitana 1 lipca 1865 r.

14.9.1898 r. został ustanowiony ks. Paweł Krukczek, beneficjant fundacji Lisza. Urodz. 14.9.1846r. w Niemodlinie, wysiwiczony 26.6.1870r. zamianowany 30.12.98r.

Zastępcą jego został mianowany ks. proboszcz Gustaw Diegan przy kościele św. Mikołaja we Wrocławiu (rycerz orderu Exerw. Orta 4. wr. 7.10.1865r. w Świdnicy, wysiw. na kapitana 27.6.1889r. Ustan. proboszczem przy kościele św. Mikołaja, przy ul. Rybaków nr. 12 c.

19.8.1900 r. został ustanowiony II Kapłanem ks. Paweł Pfeffing, urodz. 8 maja w Głogowie, wysi. 21.6.99.

1901r. Nysa liczyła jako miasto powiatowe 20 tys. 454 kat. (bez 2240 wojska i 131 kat. w Hainsdorf) 3802 prot. („ 1250 „ „ „) 35 starokat. 335 dy. 2 dys. Wniejsca 16834 kat. (bez 2240 wojska) 3563 prot (bez 1252) 35 sth. (bez 15 żołnierzy), dysydentów 2.

Kościoty:

Główny św. św. Piotra i Pawła. — Kościół św.

Dominika. — Gimnazjalny Wniebowz. N. M. P.

Obywatelski i Zwiastowanie N. M. P. — I Pogrzebowy św. Rocha i Sebastjana. — Kaplica pogrzebowa św.

Krzyszka (Jeruzolima). — Giesmannsdorf (Goswin)

Kaplica Naw. N. M. P., osobna gmina kapliczna

1025 kat. 144 prot. — Heidersdorf (Kaph. św. Urbana

i Kohlsdorf (własna gmina kapliczna) 856 kat. 8 pr.

Dolna ul. Morawska 978 kat. 75 pr. — Gräfers i Kol.

Rochusa 471 kat. 12 prot. — Hainsdorf i Kapellen-

berg 131 kat. (deuszpasterz i W. Nowejursi)

Ryglice (oratorium św. Jakóba) 186 kat.

Zdenkowice (orat. Wniebowzięcia N. M. P.) 204 kat.

Lukoty:

19 i }

Wyryszce: Nysa, król. gimnazjum 15 kl. 373 kat. 66 pr.

Miejskie gimnazjum realne 8 kl. 98 kat. 44 pr. 1 i. ucz.

Lukota św. Jadwigi 6 kl. 161 kat. 1 pr. 11 i. uczni.

Ludowe: Nysa 35 kl. 2232 " 1 " dz.

Goswin 6 " 247 " 31 " "

Heidersdorf 3 " 112 " — " "

{ D. ul. Morawska } 5 " 262 " 5 " "

{ i Gräferei }

Kolonja Rocha 1 " 36 " — " "

Hannsdorf i Kapellenberg, są dzieci przeprowadzone
do W. Nowejwsi. — Ryglice i Zdenkowice do Beig-
witz, parafji Bösdorf.

Księżka:

Proboszcz ks. August Pischel (zob. 1886 r.)

I. Kapelan ks. Maksymilian Kleg (zob. 8. 6. 1898 r.)

II " " " Pawel Pfeffing (zob. 19. 8. 1900 r.)

III " " " Jerzy Hallwig, ur. 29. 4. 75 r. w Ro-
bierzowicach. pow. wrocławski wys. 30. 6. 08 r. ust. 17. }
8. 1901 }

Ks. Pawel Kruczek (zob. 14. 9. 1898 r.)

Lokalista: ks. Karol Adelt, ur. 19. 2. 1832 r. we Wro-
cławiu, wys. 30. 6. 57 r. ust. 26. 1. 1887 r.

Inni księża: Wojciech Viola, wojskowy proboszcz
12-tej dywizji (zob. 1. 5. 1889 r.)

Ks. Pawel Reimann katecheta (zob. 1. 10. 96 r.)

1. 4. 1901 r. został ustanowiony głównym nauczycielem przy miejskim gimnazjum realnem, ksiądz Ignacy Weinrich, urodz. 4. 11. 73 r. w Heiligenstadt, w prowincji saskiej, wysw. 11. 6. 1898 r.

14. 10. 1901 r. został ustanowiony domowym duchownym Djece w Ł. Szaretek, ks. Henryk Hegemann, urodz. 7. 4. 1878 r. w Salexwikie, wysw. 11. 6. 1901 r.

Ks. Dziec Gustaw Trause, Łazarzysta, domowy duchowny w Ł. Szaretek przy ulicy Morawskiej; urodzony 7 stycznia 1868 r. w Pradach, wysw. 6 kwietnia 1896 r.

3. 4. 1902 r. ustanowiony został I kapłanem ksiądz Karol Fitze, urodz. 6 st. 1874 r. w Dittmannsdorf, wysw. na kapłana 23 czerwca 1900 r.

1. 4. 1903 r. został ustanowiony przy miejskim kat. gimnazjum realnem, ks. Klemens Neuman, dr. teologii, nauczyciel główny, ur. 26. 11. 1873 r. w Fütze w Prusach Zachodnich, wyswięcony na kapłana 21. 6. 1899 r.

6. 7. 1903 r. został ustanowiony II kapłan ks. Pawel Skobel, urodz. 24. marca 1878 r. w Głogowie, wysw. 23. 6. 1902 r.

6. 4. 1904 r. przybył III kapłan, ks. dr. teol. Karol Blaxel, urodzony 12 czerwca 1879 r. w Nysie, wysw. 23. 6. 1902 r.

Ks. Pawel Kruczek, beneficjant fundacji Lisza, i kaplicy św. Anny. (zob. 14. 9. 98 r.)

Ks. Bernard Strehler, prefekt Książęco biskupiego Konwiktu. Urodz. 30. 11. 1872 r. w Lisowie (Malbork) wysw. 11. 6. 1898 r. kamianowany 18. 9. 1903 r.

18. 2. 1905 r. Ks. proboszcz Augustyn Fischel, został mianowany dziekanem, radcą duchownym, posiadacz orderu Czerwonego Krzyża 4.

25. 4. 1905 r. został ustan. III kapelan ks. Henryk Döring, ur. 28. 12. 1876 r. w Gaarden p. Kilomja, wyśw. 23. 6. 1902 r.

Proboszcz: Augustyn Fischel, dziekan (z. 1905 i 86 r.)
I kapelan Karol Titze, (zob. 1902 r.) — II kapelan ks. Paweł Skobel (zob. 6. 7. 03 r.) — Ks. Paweł Kruczek, beneficjat (zob. 98 r.) — Ks. Bernard Strehler, pref. z. 04 r.

14. 10. 1907 r. został ustan. III kapelan ks. Fr. Seynelt dr. teologii, docent prywatny dla Historji Kościelnej, ur. 13. 1. 1883 r. we Wrocławiu, wyśw. 23. 6. 1906 r.

I kapelan Karol Titze (zob. 1902 r.) — II kap. H. Döring 05.)
Prob. Augustyn Fischel, dziekan (z. 1905 — i 86 r.)

Ks. Paweł Kruczek (zob. 14. 9. 98 r.) — Bern. Strehler, zobacz pod r. 1904. — Ks. Hermann Kościemski, emer. proboszcz wojskowy, w ranga jako wyższy proboszcz wojskowy, urodz. 7 maja 1840 r. wyśw. 1. 4. 1865 r. 1908 r. bez zmiany.

31. 3. 1909 r. objął miejsce III kapłana przy Kościele św. Jakóba W. Ks. Paweł Stoeckel, ur. 30. 11. 1887 r. w Prasoborku, wyśw. na kapłana w pow. 22. 6. 1908 r.

1. 7. 1909 r. otrzymał posadę II kapłana, Ks. Leon Thman, odznaczony medalem ratunkowym na wstędn. Ur. 19. 3. 1879 r. w Strassburgu w Alzacji, wyśw. 21. 6. 1904 r.
I kapelan K. Titze (zob. 1902 r.) — Prob. Aug. Fischel, (86 r.)

Ks. Paweł Kruczek, beneficjant i.t. (zob. 98r.)

Ks. Bernard Strehler, prefekt (z. 1906r.)

1910 r. Proboszcz August Pischel, dziekan (zob. wyśw.)

I kapelan Karol Titze (zob. 92r.) II kap. Leon Thmann 09.

III. " " Paweł Stoeckel (09r.) - Ks. Paweł Kruczek, beneficjant

Ks. Teodor Klein, emer. dziekan, prob. ur. 27.4.1839r. (z. 98r.)

wyśw. 28.6.1866r. - Bernard Strehler prefekt. zob. 1903r.

28.4.1911 r. objął miejsce II kapelana Ks. Franciszek Lie-

boldt, urodz. 11.11.1880r. w Baxowcu, pow. sławskim wyśw.

23.6.1905r. - Ks. Teodor Klein, emer. dziekan i proboszcz

ur. 27.4.1839r. w Łące krabiowskiej. wyśw. 28.6.1866r.

Przejął i Proboszcz Augustyn Pischel, dziekan od 18.2.1905r.

radca duchowny, właściciel „Orderu Enerco. Orła 4. - urodz.

8.7.1841r. w Klodebach, wyśw. 17.65r, prob. od 29.9.86r.

I kapelan Ks. Leon Thmann, posiadacz medalu ratun-

kowego na wstępie; ur. 19.3.49r. w Straassburgu, wyśw. 21.

czerwca 1904r. ustaw. 1.7.09r. - II Kap. Fr. Lieboldt (z. 1911r.)

III kapelan Ks. Paweł Stoeckel (zob. 31.3.09r.) - Ks. Paweł

Kruczek, beneficjant (zob. 14.9.98r.) - Ks. Teodor Klein,

emeryt. dziekan i prob.

1911-12r. liczyła parafia św. Jakoba W. 23239 kat. 4999 pm

242 ryd. 51 innowierców. - Nysa 20786 kat. 4859 pm

242 " 51 " " " "

1. Kościół kuracjalny św. Piotra i Pawła. - 2. Kościół

św. Dominika. - 3. Kościół gimnazjalny Wniebow.

N.M.P. - 4. Kościół obywatelski Zwiastowania N.M.P.

5. Kościół w domu księży św. Franciszka z Asyżu.

6. Kościół św. Franciszka Kanonów, św. Elżbiety. - 7. Kaplica pogrzebowa św. Rocha i Sebastjana. - 8. Kaplica pogrzebowa „Jeruzalem” (św. Krzyża) - 9. Kapł. w ks. biskupim Konwikcie męskim. - 10. Kapł. w domu macierzystym Szarytek i 11 w domu Siostry. - 12. Kaplica w Goswinie „Nauk. N. M. P. z obszarem dworskim Friedenthal, własna gmina kapliczna 1013 kat. 127 prot. - 13. Kaplica św. Urbana w Heidersdorf z Kohlsdorfem tworzą własną gminę kapliczną 790 kat. 9 prot. - 14. W Ryglicach oratorium (św. Jakóba) 193 kat. 1 pr. - 15. Kaplica Wniebowst. N. M. P. w Ldenkowicach, własna gmina kapliczna, 183 kat. - Weitzenberg 274 kat. 3 pr. na opatrywani z W. Nowejwsi.

Szkoly:

Wysze: w Nysie król. kat. gimnazjum 356 k. 36 pr. 72. Miejskie kat. gimnazjum realne 192 kat. 92 p. 62. Szkola św. Jadwigi kat. żeńska 216 kat. 2 pr. 13 rydowek Ludowe: w N. 50 tel. 2766 kat. 6 pr. - Goswin 5 tel. 273 kat. dx. - Heidersdorf 3 tel. 138 kat. 2 prot. dx. - Ryglice i Ldenkowice do Bykowie (Beigwitz) parafji Bösdorf, Weitzenberg do W. Nowejwsi razem 104 kat. dzieci.

1912 r. Ksiazka: Probowca, Augustyn Fischel dx. i r. d. I Kapelan Leon Thmann (r. 89.) II Fr. Liebold zob. 28. 4. 11. III „ „ „ Pawel Stoeckel (r. 89.) - Ps. Pawel Struczek, beneficjant rakt. Lixa i kaplicy św. Anny, narząda, „Domem Jęsię” (zob. 98 r.) - Inni Ksiazka

1. Juljusz Mücke, lic. teol. — 2. Franc. Szolc em. prob.
3. Franc. Noszok, em. kap. — 4. Pawel Forgber em. prob.
ur. 6. 7. 67 r. wys. 15. 6. 92. 5. Klojzy Smedy, em. katech.
przy seminarjum, ur. 14. 6. 1858, wys. 17. 6. 1887 r.
6. Emil Andreszek, emer. Kurator, ur. 2. 6. 1872 r.
wys. 21. 6. 1899 r.

Ks. Pawel Reimann (zob. 1. 10. 1896 r.) — Ks. Klemens
Neumann (zob. 1. 4. 1903 r.) — Bernard Strehler (zob.
6. 4. 1904 r.) — August Kluge, dr. teol. radca du-
chowny i emer. dyrektor Domu Księży, jubilat, urodz.
2. 7. 37 r. wys. 6. 7. 1861 r. — Józef Amel, ks. prywatny
u S. L. Szarytek. — Teodor Brucke, emer. proboszcz.
Teodor Klein emer. proboszcz. — Ks. J. Kasprzy prob.
wojskowy. — Wojciech Viola główny proboszcz wojs-
kowy, parastawbowy, ur. 26 lut. 1839 r. — wys. 24. 6. 63 r.

1913 r. Proboszcz Augustyn Fischel, dziekan, radca
duch. (zob. 1886 r.) — I kap. Leon Thmann (09 r.)

II kap. Fr. Kiebock (28. 4. 1911 r.) — III kap. Ottom Bastler,
ustan. 25. 3. 1913 r. ur. 4. 10. 85 r. wys. 17. 6. 09 r.

Ks. Pawel Kruckek, beneficjant i t. d. zob. 98 r.

Ks. Pawel Reimann, profesor, główny katecheta przy
gimnazjum katol. (zob. 96 r.)

Klemens Neumann, dr. teologii, główny katecheta
przy miejskiem gimn. realnem — zob. 1903 r.

Ks. Bernard Strehler (zob. 18. 9. 03 pod r. 04.)

Ks. Józef Amel, ks. prywatny u S. L. Szarytek, ur. 30. 1. 71 r.
wys. 20. 9. 02 r.

Ks. Teodor Brücke, emerytowany prob., ur. 10.8. 40 r.
wysw. 27.6.1867r. — Ks. Teodor Klein, emer. dziekan
i prob. — Ur. 27.4.1839r. wysw. 28.6.1866r.

Ks. Alfons Richter, emer. prob. ur. 5.1.67r. ord. 15.6.92.

" Józef Kasprzy, prob. wojskowy, ur. 9.11.69r. wyswizowany
21.6.1893r. ustan. 1.8.1908r.

Ks. Wojciech Viola + wyswizany prob. wojskowy pwa-
stwiłowy, jubilat (z Pomarańskiego) ur. 26.2.39. or. 29.6
1914r. Proboszcz, dziekan, radca duchowny (63r)

Augustyn Pischel (zob. 1913r.) — I kapłan Leon Thmann 09r.
został mianowany proboszczem w Niem. Lipie (09r)

II kapłan Fr. Liebold (11r.) — III Ottom Basler (z. 1913r.)

Junii księża:

Pawel Kruckek, beneficjent (z. 98r.) — Pawel Reimann 96.

Klemens Neumann (1903r.) — Bernard Strehler (1903r.)

Józef Amel, przyw. duchowny w St. Szarytku (Szarytk.)

Memoranci:

Ks. Teodor Brücke emeryt. prob., ur. 10.8.1840, ord. 27.6.67r.

" " Klein emeryt. dz. i prob. ur. 27.4.1839, " 28.6.66r.

" Alfons Richter em. prob. urodz. 5.1.1867r. ord. 15.6.1892r.

1915r. Parafia św. Jakóba. — Proboszcz jak wyżej.

I kapłan Ks. Ottom Basler, urodz. 4.10.85, wysw. 17.6.09

II " " " Willy Nawrot, " 26.11.84, " 17.6.09

III " " " Eryk Feiereis Ustan. 29.7.1915r.

urodz. 5.11.1887, wysw. 22.6.11. ust. 7.7.1915r.

Ks. Pawel Kruckek zob. 98r. — Ks. Pawel Reimann, ks.

Klemens Neumann, Bernard Strehler zob. wyż.

Komoranci: Teodor Brücke, em. prob. ur. 10.8.1840 r.
wysw. 27.6.1867 r. - Teodor Klein, em. prob i dziekan
urodz. 27.4.1839 r., wysw. 28.6.1866 r.

1.7.1915 r. Radca duchowny, dziekan ks. Augustyn
Pischel, proboszcz przy kościele św. Jakoba W. w Nysie
obchodził swój złoty jubileusz kapłaniński. Jubilat
ur. 8.7.41 r. w Klodoboku w pow. grotkowskim, na
ks. wysw. 1.7.1865 r., w Nysie pracuje od 29.9.1886 r.
radca duch. od 18 lut. 1905 r.

1916 r. Proboszcz Aug. Pischel, radca J. jubilat (86 m)
I. Kapelan ks. Otton Barler (zob. 1915 r.) - II kapr. Willy
Nawrot zob. 1915 r. - III Gryk Feiereis zob. (15 r.)

Inni Księża: Paweł Reimann, profesor, główny
katecheta przy Król. gimnazjum (zob. 96 r.)

Klemens Neumann, dr. teol. główny katecheta przy miejs.
kierm gimn. realnem (zob. 03.) - Bernard Strehler, Dr.
teologii, prefekt przy ks. bisk. Konwikcie (03.)

Komorant: ks. Teodor Brücke, em. prob. Ur. 10.8.40, ord.
27.6.1867 r. - " " " Klein, em. dziekan i proboszcz, rad-
ca duchowny, jubilat, urodz. 27.4.39 r. wysw. 28.6.1866 r.

1917 r. Księża: od proboszcza do II komoranta j. 1916 r.

Nowy Komorant, ks. Bernard Stull, zrezygnowany
prob. dyrektor „Gazety Nyskiej (Neisser Zeitung) Urodz.
26 kwietnia 1865 r. wysw. na kapł. 27.6.1889 r.

Wśród 16 stycz. 1918 r. zmarł ks. Augustyn Pischel,
radca duchowny, jubilat, dziekan i prob. w Nysie.

Ur. 8.7.1841 r. wysw. 1.7.1865 r. - Przemył 77 lat.

21.6.1918 r. święcił ks. proboszcz Wawra Karol 25
leci jubileusz swego kapłanstwa i właśnie w roku
jubileuszowym został tu ustan. proboszczem. Od
17 marca 1903 r. był sprawował urząd proboszcza
w Lwowie Śląskim (Löwenberg) Urodz. 13.2.68 r.
w Nysie, wysw. 21.6.93 r.

4.9.1918 r. został ustan. proboszczem ks. Karol Wawra
dr. teol., kanonik honorowy, komisarz, radca duchowny,
emerytowany dziekan. Ur. 13.2.68. w Nysie, ord. 21.6.1893.

I Kapłan Otkon Basler (z. 13 r.) II Kap. Eryk Feiereis (z. 15 r.)

III " " Jan Wittenbrink, ur. 10.3.1888 r., ord. 21. r.

Junii księża. Paweł Reimann (nob. 1916 r.) Clemens
Neumann (z. 1916 r.) - Bernhard Strehler (nob. 1916 r.)

Komoranci (jak 1917 r.)

24.7.1919 r. został ustan. II kapłanem ks. Zygfryd
Schultkeim, urodz. 10.4.1890 r., ord. 18.6.1914 r.

III kap. Paweł Keil, ur. 17.12.87 r. ord. 18.6.1914 r.

Proboszcz ks. Karol Wawra, dr. teol. em. dziekan (z. 18)

Parafia liczyła 19000 dusz.

1920 r. ks. Paweł Reimann, radca studyj, katecheta
przy paristw. kat. gimnazjum, ur. 25.2.70 r. ord. 25.6.95 r.
ustan. 1.10.1896 r. — ks. Clemens Neumann, dr. teol.

radca studyj, urodz. 26.11.73 r. ord. 21.6.99 r. ust. 1.4.03 r.

1920. ks. Teodor Klein, radca duch. em. dr. i proboszcz
jubilat, urodz. 27.4.39 r. wysw. na kapł. 28.6.1866 r.

15.11.1920 r. został prefektem ks. Franciszek Fritsch,
urodz. 29.4.1888 r. wysw. 22.6.1912 r.

Nysa. 5 Dnia 1-go lipca obchodził radca duchowny ks. dziekan Augustyn Pischel swój złoty jubileusz kapłański. Było jego życzeniem, obchodzić w cichości ten dzień t. zn. bez uroczystego blasku. Dla tego była to też głównie uroczystość kościelna. Lecz mimo to nie dały sobie gmina, władze, związki i przyjaciele przeszkodzić, by wyrazić jubilatowi najserdeczniejsze powinszowania z okazji tego jubileuszu i zapewnić go swego szczerego przywiązania. W przededniu dnia jubileuszowego zjawił się na probostwie katolicki chór kościelny i uradował jubilata kilku pieśniami. W dzień jubileuszowy nastąpiły przed nabożeństwem gratulacye, przy których wyraził w imieniu duchowieństwa dekanatu ks. dziekan Kowalski z Nysy-Neuland jubilatowi najserdeczniejsze życzenia i wręczył mu jako podarek wspaniałe złoty kielich, który używano także potem przy Mszy św. Szczególną radość sprawiło jubilatowi, że zjawił się także kapłan-jubilat radca duchowny Krause, proboszcz w Kulowie, i poświęcił mu śliczne wiersze łacińskie. Katolicki zarząd kościelny i katolickie zastępstwo gminy wypowiedzieli również swe życzenia i wręczyli jubilatowi wspaniałe, w brunatnej skórze z ślicznymi ornamentami wykonane album mające w pośrodku okładki w wielkim złotym druku liczbę „50“. Zjawiła się także deputacya gmin wiejskich, która również wyraziła swe życzenia. O dziesiątej rozpoczęła się w kościele parafialnym uroczysta suma. Pod biciem dzwonów został jubilat uroczystie zaprowadzony z probostwa do kościoła. W tej procesyi brało udział około 80 duchownych z dekanatu nyskiego i z dalszej okolicy, m. i. dużo księży, którzy byli dawniej kapelanami w Nysie, dalej były zastąpione władze miejskie, zarząd kościelny i zastępstwo gminy, towarzystwa, jak towarzystwo robotników i czeladników z chorągwiami i inne. Kościelne nabożeństwo, przy którym były zastąpione władze państwowe, wojskowe i miejskie, zakończyło się Tedeum. Po nabożeństwie nastąpiły na probostwie znowu gratulacye, przyczem się zjawili zastępcy towarzystw i t. d.

W zastępstwie prezesa rejencyjnego w Opolu przybył radca rejencyjny Kuester, który według „Neisser Zeitung“ wręczył jubilatowi z serdecznymi słowami powinszowania order koronny 3-ciej klasy z liczbą „50“. Po powinszowaniach nastąpił obiad, w którym brało udział około 50 panów. Najprzód podniósł się ks. jubilat i wygłosił toast na cesarza i Papieża. Ks. dziekan Kowalski przemówił w imieniu duchowieństwa i podkreślił przede wszystkim błogą działalność kapłańską jubilata. Radca rejencyjny Kuester dał w imieniu prezesa rejencyjnego wyraz życzeniom ze strony rządu. Pierwszy burmistrz dr. Franke dziękował jubilatowi za jego błogą działalność, na którą zwrócił tak trafnie uwagę już zmarły nadburmistrz Warmbrunn przy okazji srebrnego jubileuszu probostwa. W imieniu ewangelickiej gminy nyskiej wyraził życzenia superintendent Richter. W dalszym przebiegu obiadu nadeszły i zostały odczytane liczne gratulacyjne pisma i telegramy, jak od władzy duchownej we Wrocławiu, od biskupa-sufragana dra. Augustina, prezesa rejencyjnego v. Schwerina i innych.

Ks. Waldemar Otte, dr. teol. dyrektor, "Nyskiej Gminy"
Komorant Ks. Teodor Brücke, dziekan ad honorem,
emer. proboszcz, Jubilat, ur. 10.8.1840 r. ord. 27.6.1867 r.
1921 r. parafia św. Jakóba W. liczyła 19000 dusz.

Proboszcz Ks. Karol Wawra ustan. 4.9.18 r. (zob. w.)

I. Kapłan Ks. Otton Basler (zob. III Kap. 1913 r.)

II. " " " Paweł Reil (zob. III Kap. 1919 r.)

III. " " " Wilhelm Haunschild, ur. 1.2.1891 r. ord.
10.6.1917 r. ustan. 6.8.1921 r.

Inni księża: Ks. Paweł Reimann (zob. 1896 r.) - Klemens
Neumann (zob. 1903 r.) - Prefekt, Fr. Fritsch (z. 20 r.)

Komorant I Teodor Klein, radca duch. emer. prob. i
dziekan Jubilat, ur. 27.4.39 r. ord. 28.6.1866 r.

Ks. Alfons Croce, w kapielni Rochusa, ur. 17.5.72 - ord.
1922 r. Prob. dr. teol. Ks. Karol Wawra, em. z. 21.) 25.6.1895 r.

1 Kapłan: Otton Basler (z. w.) 2. Kap. Paweł Reil (z. 1919 r.)

3. " " Wilhelm Haunschild; Kom. r. duch Teodor Klein
emer. dx. i prob. - Komorant Ks. Józef Pohl, em. prob. w kapieli.

25.4.1923 r. został ustan. I kapłanem Ks. Franciszek

Bannert urodz. 7.1.1897 r. wysiw. na Kapł. 20.6.1920 r.

21.6.1923 r. został ustan. II Kap. Ks. Jan Brehm, urodz.

7.5.1894 r. wysiw. na Kapłana 20.6.1920 r.

Proboszcz: Dr. Karol Wawra, Kanonik hon. (z. 4.9.18)

Parafia liczyła 19900 dusz.

24.10.1925 r. został ust. III kapłanem Wilhelm Thiel,

urodz. 27.1.94 r. wysiw. 23.4.1922 r.

Inni księża

Paweł Reimann (zob. 96r.) - Klemens Neumann (z. 03.)
Ks. Hugon Fronober, dr. fil. radca studyj. - Fran. Frötsch,
 katecheta przy liceum św. Jadwigi, ur. 29. 4. 1888 r. wys-
 wigony 22. 6. 11 r., ustan. 9. 11. 1925 r. - Ks. Ernest Wie-
schulla, katecheta, przy miejskim gimnazjum real-
 nem, następca katechetów. Ur. 23. 6. 99 r. ord. 28. 10. 1921 r.
Komorant: Teodor Klein, radca duch. em. dziekan i pro-
 bosczy, jubilat, ur. 27. 4. 1839 r. wysw. 28. 6. 1866 r.
Artur Schoefer, emerytowany kuras; ur. 25. 5. 1869 r.)
1926 r. parafia św. Jakoba liczyła [ord. 11. 6. 1894 r.]
19900 kat.

Proboszcz: Ks. Karol Warwa, dr. teol. kan. hon. (z. 18 r.)
I. Kapelan Ks. Jan Becken (zob. 23 r.) II Fr. Bannert (z. 23 r.)
III. i " " " Wilhelm Thiel (z. 25 r.)
Tamci Księcia:

Paweł Reimann (96.) Klemens Neumann (03.)
Hugon Fronober, dr. filozofji. - Prezydent Wilhelm Haunschild
 zob. 9. 11. 25 r. - Ernest Wierschulla, następca katechetów (z. w.)
Komoranci: Teodor Klein (zob. wyz. 25 r.) Artur
Schoefer, em. kur. ur. 25. 5. 69 r. ord. 11. 6. 1894 r.

24. 10. Poświęcenie domu rekolekcyjnego Heiligkreuz.

24. 10. 1926 r.

Gdy Ojciec Arnold Jansen, fundator Towarzystwa Słowa Bożego, w roku 1877 po pierwszy raz swój dom otworzył księżom świeckim do odprawienia świętych ćwiczeń, nikt napewno o tem nie myślał, że on przez to ruch rekolekcyjny wprowadził na zupełnie nową kolej. Duchowi tego meża, żyjącego w swych braciach duchownych, zawdzięcza swe powstanie nowy dom rekolekcyjny w Heiligkreuz pod Nysą, który w niedzielę, 24-go października został poświęcony przez ks. sufragana Dr. Wojciecha. Najprzewiel. ks. sufragan w sobotę wieczór został uroczystie przyjęty u wchodu do kościoła i serdecznymi słowami przywitany przez Ojca rektora Riedla. Potem poprowadzili go w uroczystej procesji do wielkiego ołtarza Ojcowie i braciszkanie domu, podczas gdy mieszany chór domu misyjnego śpiewał „Ecce sacerdos magnus”. Ks. sufragan miał potem zagrzewającą przedmowę do gminy klasztornej. Jako imię chrzestne po-
 sadził nad wejściem nowego domu słowa: „Pax intranti-
 bus, salus exenutibus, pokój wchodzącym, zbawienie dom
 opuszczającym!”

Mówił dalej o celu domu rekolekcyjnego i pięknymi słowami znamionował błogosławieństwo rekolekcji. Ku końcu upomniął wysoki mówca gminę klaszorną: „Sancti estote, bądźcie świętymi!” przez całe swoje życie. — Jako zadatek tego dążenia ks. sufragan wszystkim udzielił błogosławieństwa biskupiego. W dzień świąteczny rano, o 9-tej, gmina klaszorna ruszyła w uroczystej procesji do domu rekolekcyjnego, gdzie odbyło się poświęcenie po odśpiewaniu „Veni Creator Spiritus” (Przyjdź Duchu) Griesbachera. W uroczystej procesji sufragan pod wielką asystą i pod towarzystwem wielu księży poprowadzony został do przepelnionego kościoła, gdzie go przywitał chór śpiewaków przez „Ecce sacerdos” Griesbachera. Ks. kanonik Wawra z Nysy miał kazanie, w którym mówił o wielkiem znaczeniu domów rekolekcyjnych zwłaszcza w dzisiejszych czasach. Najprzewielebniejszy ks. sufragan odprawił uroczystą Mszę pontyfikalną. Podczas Mszy śpiewany został chorał gregoriański według Watykany i grana została Msza „Stella Maris” (mieszany chór z orkiestra) Griesbachera i „Tantum ergo” Griesbachera. Koło dwunastej uczta złączyła wszystkich gości do małej świeckiej uroczystości, w której Ojciec rektor Riedel wszystkich gości serdecznymi słowami przywitał. Wiel. Ojciec prowincjał Hubert Hansen dziękował ks. sufraganiowi za okazaną dotychczas przychylność i za poświęcenie domu rekolekcyjnego i prosił go zanieść to dziękowanie i Jego Eminencji kardynałowi Bertramowi. Z najlepszymi życzeniami dla swego całego Towarzystwa zakończył swą mowę wiel. Ojciec prowincjał. Dom rekolekcyjny posiada przeszło 60 pięknych, obszernych pokoi i dwie sale, ogrzewanie centralne, zimną i ciepłą wodę w każdym pokoju. Leży bok domu misyjnego Heiligkreuz pod Nysą, tak że egzercytanci zawsze mogą brać udział w uroczystych nabożeństwach i Mszach świętych.

26 r.

Komorant: Teodor Klein (z. w. 25 r.) - Klemens Kewmann (z. 1. 4. 03 r.) - Paweł Reimann (zob. 1896 r.)
 Eryk Puzik, następcą katecheta, ur. 1. 6. 01 r. ord. 15. 2. 25.

4. 3. 1932 r.

został ustan. II Kapelan, ks. Günther Schiebel, ur. 11. 6. 1903 r.

wysw. 29. 1. 1928 r.

Nysa. 500-lecie kościoła parafjalnego. Parafia nyska św. Jakóba obchodziła w niedzielę, 17-go sierpnia, podniosła uroczystość. W dniu tym przypadało 500-lecie miejscowego kościoła parafjalnego. Miasto całe przybrało odświętny wygląd. Na uroczystość jubileuszową przybył również Najprzew. ks. Kardynał dr. Bertram. Uroczystość poprzedziło triduum odprawione przez Ojca Jezuitę Saedlera.

30

W r. 1933. parafia św. Jakóba w. liczyła 19020 dusz?
 Jerzy Liegmund, dr. filozofji St. - Hos. arcybisk. pragskie, następcą. Urodz. 25. 6. 1903 r. wysw. 15. 7. 1928 r.

II.

1730 r. wybudowano kościół św. Apostołów Piotra i Pawła, dla brzyziaków z podwójnymi brzyzami; w stylu włoskim z wieżami i fresco. Poświęcony w I niedzielę października.

21.10.1852 r. został kuratorem parafii kościoła św.
 Piotra i Pawła (dawniejszy Kościół Krzyżaków)
 Ks. Jan N. Renelt z Bielska rodem (ur. 11.5.1813 r. ord.
 1840 w t. r. był kapłanem I krzeseł (6.11.1842 r. }
 Józef Jępe, ur. w Lipskiej 14.10.1830 r. ord. 12.6.58 r.
 II kapłanem równocześnie był Ks. Albert Blaszkiewicz,
 dr. teologii i filozofii, mówił po niemiecku, francusku,
 włosku i angielsku. - Ur. 22.10.1838 r, ord. 14.12.64 r.
 1875 r. Kościół kuracjalny św. Piotra i Pawła.

Ks. kuratus Jan N. Renelt, I Kapłan ks. Józef
Jupe, II Kapłan ks. Wilhelm Delke, ur. 3.10.1842 r.
w Lubnowie p. Opole, wysw. na Kapł. 28.6.1869 r.
1883 r. Prościół kur. is. P. i P. - Kuratus ks. Jan N.
Renelt, aktywny, (zob. 21.10.1852 r.).

I i II Mayelan - vacet.

1886 r. Kuratus Res. Jan N. Renelt (r. w.) 2 mijaša fun-
dowane dla Kapelanów — vacant.

1890 r. Kościół św. Krzyża (śś. Piotra i Pawła)

Curatus - vacat. - I Kap. Gustaw Liegan, urodz. 7.10.1865 w Swidnicy, ord. 27.6.89r. - II Kap. - vacat.

1 sierpnia 1890 r. został I kap. Gustaw Ziegan, ustan.
administratorem kuracji.

W sobotę 28 lut. 1891 r. zmarł ks. Kuratus, radca duchowny
Jan Renelt. — Zm. ur. 11. 5. 1813 r. w Bielsku, wysw. 6 list.
1842 r. Ustan. Kuratusem 27. 10. 1852 r.

1894 r. Kuratus — vacat. Administrator: ks. Gustaw
Ziegan, ur. 7. 10. 65 r. w. Twidnicy, ord. 27. 6. 89 r.

I i II Kapelan — vacat.

Komorant: Albert Lobieski, sam zrezygnował z pro-
bostwa, urodz. 4. 2. 1830 r. w Kosten, wysw. 1. 7. 1854 r.

5. 8. 1901 r. został ustan. Kuratusem przy Kościele św. św.
Piotra i Pawła (Ternyja) ks. Kuratus Artur Loefer, ur.
25. 5. 1869 r. w Odmuchowie, wysw. 11. 6. 1894 r.

I i II Kapelan — vacat.

1. 10. 1904 r. został ustan. I Kapelanem ks. Konrad
Assmann, urodz. 6. 11. 1877 r. w Matym Löbnicu,
wysw. 20. 6. 1903 r. — II Kapelan — vacat.

Komorant ks. Teodor Brücke, em. prob. urodz. 10. 8. 40 r.
w Kaundorf, ord. 27. 6. 1867 r. — Kom. Wojciech
Viola, wyższy proboszcz wojskowy, porastużkowy
z Pomorskiego, urodz. 26. 2. 1839 r. or. 24. 6. 1863 r.

1905 r. Kuratus Artur Schöfer (zob. 1901 r. 5. 8.)

I Kapelan Konrad Assmann (z. 1904 r.) II k. — vacat.

Komorant ks. T. Brücke (z. 1904 r.) — Kom. W. Viola 04.)

1906 jako 1905 r.

27. 7. 1907 r. został ustan. I Kapelanem ks. Walter
Lewedowicz, urodz. 17. 3. 1885 r. w Gliwicach, wysw.

18.7.1907r. - II Kapelan - vacat. - Kuratus (z. 01r.)

Komorant - Teodor Brücke, (zob. 1904r.)

5.10.1908r. I. Kapelan ks. Leon Ihmann, ur. 19.3.79r. w

Strassburgu, wysw. 21.6.1904r. - II Kapelan - vacat.

Kuratus : ks. Artur Schöfer (z. 01r.) - Kom. T. Brücke (04.)

4.9.1909r. objął miejsce I kapelana przy kościele św. J.

Terazyja, ks. Franciszek Liebold, ur. 11.11.80r. w Półwie,

wysw. 23.6.1905r. - II kapelan - vacat.

Komorant ks. T. Brücke, emer. prob. (zob. 04.)

Kuratus : Artur Schöfer (z. 01r.)

1910r. bez zmiany.

1911r. I kapelan ks. Ernest Wöchl, ur. 5.10.1880r. w

Strzeleckach. Wysw. 13 lut. 1908r. ust. 28 kw. 1911r.

II kapelan - vacat. Ks. Kuratus Artur Schöfer.

1912r. Kur. Artur Schöfer (zob. 5.8.01r.) - I kap. Ernest

Wöchl (zob. 1911r.) - II kap. - vacat.

1913r. - zob. 1912r.

1914r. Kuratus : Artur Schöfer (z. 5.8.01r.) I kap. - vacat.

Zastępca : ks. Karol Glatzel, ur. 29.1.1889r. wysw. 18

czerwca 1914r. ustan. 1.9.1914r. - II kap. - vacat.

1915r. księża jak w r. 1914.

00. Franciszkanie : 16-tu i 3 braci laików.

18.8.1916r. został ust. I Kapelan ks. Jerry Meisel, urodz.

18.12.91r. wysw. 13.6.1915r. - II Kapelan - vacat.

Kuratus : ks. Artur Schöfer - zob. 1901r.

1917r. bez zmiany.

4.10.1918r. został ustanowiony I kapelanem ks. Marcin

Heinrich, urodz. 1. 8. 1888 r. wysw. 22. 6. 1912 r.

II Kapelan - vacat.

25. 1. 1920 r. objął miejsce I Kapelana, ks. Edwin Wai-
bel, dr. filozofii; urodz. 31. 7. 76 r. ordyn. 22. 6. 1919 r.

II Kapelan - vacat. - Kuratus: Artur Schöfer (z. 5. 8. 1911 r.)

1921 r. księża: jak 1920 r.)

1922 r. Kuratus: ks. Paweł Kühn, ur. 31. 3. 85 r. wysw.

22. 6. 1908 r. ustan. 27. 10. 1922 r. - I i II Kapel - vacat.

Memorant ks. Artur Schöfer, em. kuratus.

1923 - 25 r. jak 1922 r.

1926 r. Kuratus ks. Paweł Kühn (zob. 22 r.) I i II - vacat.

1927 r. " " " " " " " " " "

1928 - 31 r. " " " " " " " " " "

1. 4. 1932 r. Kuracja była już potężona i paraffa
sw. Jakoba i liczyła 4125 dusz. - Kuratorem był
od wyżej podanego dnia ks. Jan Behan, ur. 7. 5. 94 r. wysw.

Księża zakonni: Ojciec Gilbert Pawlata 20. 6. 20 r.

Guardjan, Kuratus, ur. 15. 1. 90 r. ord. 18. 6. 14.

O. Gaudenty Starybny, ur. 18. 8. 73. " 22. 6. 07 r.

O. Hubert Reichel, wikary, dyrektor okręgowy 3 zakonów

O. Głofryd Wrchowiecki, ur. 23. 7. 73, ord. 27. 5. 99 r. - { ur. 13. 12. 81 r.
{ ust. 22. 6. 07.

O. Zenon Zgolik i ur. 20. 7. 78, ord. 20. 6. 03.

O. Wiktor Schlechteitner ur. 17. 2. 85, ord. 29. 6. 08 r.

O. Atanazy Burda dr. filozofii i dyrektor Kolegijaty ur.

O. Bern. Höflich, ur. 4. 5. 87, ur. 21. 6. 13 r. 20. 11. 87, ord. 21. 6. 13 r.

O. Bennon Lonsata i ur. 26. 8. 1888 r. ord. 18. 6. 1914 r.

O. Ireneusz Terrosok prefekt, ur. 24. 8. 89 r. ord. 18. 6. 1914.

O. Paweł Kentwig ur. 4. 4. 90. ord. 20. 1. 20 r.

O. Hartmann Kauffner, urodz. 9. 5. 1896 r. ord. 2. 7. 22 r.

O. Ambrosy Skra dr. fil. i lic. teol. ur. 29. 1. 99 r. ord. 2. 3. 24.

O. Eberhard Jakob urodz. 13. 7. 97 r. - ord. 8. 9. 24 r.

O. Wenanciusz Sindermann ur. 27. 11. 85 r. ord. 10. 10. 26 r.

Oprócz tych 35 laików.

Ks. Karol Wawra, kanonik hon., dr. i proboszcz parafji św. Jakóba, obchodził 21. 6. 1933 r. swoje 40-lecie kapłanstwa. - Ur. 13. 2. 68 r. w Nysie ord. 21. 6. 1893 r.

Mianowany arcybiskupim komisarzem.

Nysa. Kanonik dr. Karol Wawra, proboszcz w Nysie, został przez Arcybiskupa Kardynała Bertrama mianowany arcybiskupim komisarzem na komisariat nyski.

Ks. Karol Wawra, kanonik honorowy, dziekan i proboszcz parafji św. Jakóba w Nysie obchodził w dniu 21 czer. 1933 r. swoje 40-lecie Kapłanstwa. Ur. 13. 2. 68 w Nysie, wyśw. 21. 6. 1893, prob. przy Kościele Wniebowst. N. M. P. w Lwowie śl. od 17. 3. 03, dzień 13. 3. 24.

s. 96 nie zapis.

III. Kościół OO. Dominikanów.

1475r. Zakonnikom reguły św. Franciszka w Nysie, zbudowali mieszkanie klasztor przy kościele św. Krzyża.

1581r. Jan Kuna, urodz. w Wigzowie w pow. olawskim otrzymał święcenia kapłańskie. — 1585r. został Kanonikiem w Nysie. — 1590-99r. archidiakonem.

1592r. Archidiakon Jan Kuna będąc na synodzie diecezjalnym w Nysie, zdał z innymi archidiakonami sprawę z wixytacji. — Na synodzie tym postanowiono, iż spaci powinni być wybierani tylko w obecności biskupa lub komisarza, czego Kamieniecy, na prośbienie się przywilejów zakonu, ominęli ten przepis.

1598r. W t. r. ulany dzwon w Nysie przez Piotra Klerb'a, znajduje się w wieży kościelnej w Prażymie (pow.)

1615r. Archidiakon Dawid Jüngling, był prob. (probst.) przy Kolegji w Nysie i książęco-biskupim komisarzem od r. 1619 proboszczem w Lubmantlu.

13.11.1700r. w sobotę, zmarł ks. kanonik Karol Buckei, prezydent rejencji nyskiej. Następca został mianowany przez biskupa Franciszka, biskupa sufragana Jan Brunnetli.

Kościół w „Domu księży św. Franciszka, służył do r. 1810 za kościół Kapucynów. — Kościół lokalny w Friedrichstadt, św. Dominika, dawniej kościół Dominikanów, wybudowany 1778 roku.

Lokalista ks. August Bulang, urodz. 2.10.1817r.
w Wittichenau, wysw. na kapłana 28.10.1841r.

Księgia emeryci:

Inspektor: ks. Karol Habermann, ur. 10.10.1808r. w Ledsdorf, wyswiczony 10 grudnia 1831r.

1. Księgia: Józef Krause, kurator z Danchwitz. Urodz. 19 marca 1775r. w Bobiszkowie, wysw. 8.3.1800. jubilat.

2. Antoni Riehl, rezyg. prob. z Gneplau, ur. 10.4.1785r. w Dittersbach, wysw. 16.6.1810r.

3. Grzegorz Meiss† proboszcz ze Lacedrzyka, urodz. 12 marca 1784r. w Uciszkowie, wysw. 11.6.1808r.

4. Franciszek Jesawery Suchanke, rezyg. proboszcz z Bösdorf, urodz. 30.4.1785r. w Powicku, ord. 21.9.1811r.

5. Karol Preisner, proboszcz z W. Kartowic, urodzony 30.1.1805r. w Fanneberg, wysw. 13.6.1830r.

6. Ignacy Demme, dr. teol. emer. profesor teologii i proboszcz w Lcinawie G. St. - ur. 13. lut. 1802r. w Dieruna, ordynowany 10 kw. 1831r.

7. Jan Gottschalk† rezygn. prob. z Wallendorf. Urodz. 30.11.1800r. w Szymiszowie, wysw. 22.12.1827r.

8. Dominik Janik† rezyg. prob. z W. Dobrzynia. Urodz. 2.9.1797r. w Bientkowicach, wysw. 11.3.1826r.

9. Andrzej Quossek† rezyg. lokalista w Dębie. Ur. 19.11.1779r. w Chroszczycach, ord. 18.9.1805r. Jubilat.

10. Antoni Kolec, dawniej Gysters w Terasoborne. Kapelan. Urodz. 2.11.1785r. w Deutsch Schwedelsdorf, wysw. na kapłana 17 marca 1810r.

11. Antoni Glöckner, kapelan. Ur. 5.12.1805 r. w Langenau, wyswięcony na kapłana 20.4.1829 r.

12. Karol Cieslik f. emer. kapelan. Urodz. 28.1.11 r. w Strzelcach, wysw. 1.11.1837 r.

13. Ernest Francke, kapelan. Ur. 26.11.1820 r. w Grynowie, wysw. 3.9.1845 r.

14. Ignacy Buchmann, kapelan f. w Kunxendorf, urodz. 6.10.1811 r. wysw. 27.3.1837 r.

15. Adolf Gallisch, kapelan, ur. 28.6.1820 r. w Lignicy, wysw. 17 czerwca 1848 r.

1870 r.

Lokalia liczyła 1713 kat. 2 prot. - Kaplica pielgrzymkowa w Rochusie, kaplica modlitwona w Haunsdorf

Szkola 3 kl. 237 uczni.

Dom księży emerytów, dawniejszy kościół klasztorny OO. Kapucynów przy Górnej ulicy Morawskiej.

Ks. Jan Ew. Rauer, dyrektor, książecko biskupi radca duchowny, ur. 15.1.1810 r. w Szobiszowicach, wysw. 13.10.1833 r. tej ustan. 25 marca 1862 r.

1870 r. zmarł Ks. Ignacy Jonscher, proboszcz w Löllniga, w Domu Ksiąg w Nysie. Urodz. 5.2.1811 r. Kapłanem 20.10.1835 r.

1871 r. zmarł dr. teologii Albert Blaschke, kapelan w Nysie, doktor filozofii; mówił po niemiecku, francusku, włosku, i angielsku, urodz. 22.10.1838 r. wysw. 17 grudnia 1864 r.

1874 r. zmarł Ks. Ferdynand Polke, prezydent ka-

kapłanem w Nysie. Urodz. 13.9.1828 r. we Wrocławiu,
wysw. 1.7.1854 r. - Zmarł w Domu emerytów.

1874 r. zmarł ks. Edward Krammhoft, komorant
w Nysie. Urodz. 15.12.1807 r. wysw. 15.4.1835 r.

15.7.1875 r. zmarł ks. Jan Ew. Rauer, dyrektor Do-
mu Księży, ksiądz co biskupi radca duchowny w Nysie.
Urodz. 15.10.1810 r. w Lubowiczach p. Głowicach,
wysw. 13.10.1833 r.; dyrekt. ustan. 25.3.1862 r.

1875 r. Lokalizacja (dawniej kościół Dominikanów. Loka-
lista: Arnold Wolf, ur. na kolonji Renerowskiej
4 czerwca 1823 r. wysw. 17.6.1848 r.

1875 r. Dom Księży emerytów: ks. Edward Leidgebelt
dyrektorem domu, ur. 23.1.1829 r. w Gorze, ord. 30.6.1857 r.

Emerytowani duchowni:

1. Ks. Franciszek Pisaw. Luchanek, emer. prob. w Bösdorf,
działan honorowy, senior diecezji, urodz. w Powicku
w sobotę 30.4.1785 r. wysw. 21.9.1811 r. - Wr. 1876 liczył

2. Ks. Robert Lorenz, emer. prob. z Michalic, {91 lat.}
ur. 15.1.1806 r., ord. 29.4.1832 r.

3. Ks. Ignacy Buchmann, emer. kapłan, ur. 6.10.11
w W. Konieczycach, wysw. 27.3.1837 r.

4. Ks. Józef Wilimski, emer. kapłan, urodz. 21.4.1808
w Głogówku, wysw. na kapłana 7.4.1832 r.

5. Ks. Adolf Lingthaller, emer. wikariusz, urodzony
we Wrocławiu 28.5.1811 r. wysw. 30.6.1860 r.

6. Ks. Józef Heinrich, emer. kapłan, ur. w Odmar-
showie 28.1.1821 r. wysw. 13.1.1850 r.

7. Ks. Juliusz Micke licencjat teologii, ur. w Magdeburgu, 29. 5. 1835 r. wysw. na kapł. 4. 7. 1863 r. 15. 11. 1876 r. w środę zmarł ks. Franciszek Suchan-ke, emer. proboszcz w Bösdorf, dr. ad honorem, jubilat i senior diecezji. Zmarł w Domu księży w Nysie. Urodz. 30. 4. 1785 r. w Powicku, wysw. na kapłana 21. 9. 1811 r. - Przemył 91 l. i 2 mies. 8 lut. 1881 r. we wtorek zmarł ks. Raynold Bittner, prefekt przy ks. bisk. seminarjum męzkim i beneficjant dominikańskiej prebendy św. Wawrzynca w Nysie. Urodz. 25. 5. 1825 r. ord. 1. 7. 1854 r.

8. marca 1881 r. zmarł ks. Ferdynand Neumann, jubilat, kanonik honorowy, ks. bisk. komisarz, em. dziekan i powiatowy inspektor szkolny, proboszcz w Nysie. Ur. 6. 11. 1799 r. w Granger na Pomorzu, wysw. 17. 4. 1825 r. Przemył 82 lat.

1883 r. Dom księży emerytowanych, (dawniejszy Kłan-
tor OO. Kapucynów przy Górnej ulicy morawskiej.)

Ks. Edward Leidgebel dyrektor Domu księży; urodzony 23. 1. 1829 r. w Görze, wysw. 30. 6. 1857 r.

Emeryci:

1. Ks. Robert Lorenz, proboszcz z Michalic w pow. głub. urodz. 15. 1. 1806 r. w Lauterbach, wysw. 29. 4. 1832 r.
2. Ks. Ignacy Buchmann, emer. kapłan, ur. 6. 10. 1811 r. w W. Konieczach, wysw. 27. 3. 1837 r.
3. Ks. Teodor Rösler, emer. lokalista z Clarenkranst, ur. 6. 3. 1820 r. w Jeleniogörze, wysw. 3. 8. 1845 r.

3 marca 1887 r. umarł
ks. Ferdynand Neumann
jubilat, Kanonik hon.
ks. bisk. Komisarz, eme-
rytowany dziekan i go-
wiatowy inspektor szk.
miejski proboszcz w Ny-
sie. - Urodz. 6. 11. 1799 r.
w Kranger na Pomorzu,
wysw. 17 kw. 1845 r.

4. Ks. Paweł Kruczek, emer. kap. ur. 14.9.1846 r.
w Niemodlinie, wysw. 18.6.1870 r.
5. Ks. Józef Bittner, emer. prob. w Kotzerke, urodz.
10.3.1815 r. w Piotrowicach, wysw. 30.11.1838 r.
6. Ks. Hugon Linke, em. kapel. ur. 31.8.1842 r. w.
Głogowie, wysw. 27.6.67 r.
7. Ks. Józef Füssel, radca duch. prob. z Nowag'ie, ur.
2.5.1803 r. w Łańcu, or. 13.6.1829 r.
8. Ks. Emanuel Berner, em. prob. z Wienycka, urodz.
18.3.1831 r. w Nysie, wysw. 4.6.1863 r.

4

4.2.1885 r. umart. Ks. Hugon Linke emerytowany
kapelan w Nysie, urodz. 31.8.1842 r. ord. 27.6.1867 r.
4.12.1885 r. umart. Ks. Robert Lorenz, em. proboszcz
w Michelsdorf, urodz. 15.1.1806 r. wysw. 29 Kw. 1832 r.
umart w Nysie.

1886 r. Książęco-biskupi dom księży emerytów.
Dyrektor: Ks. Edward Leidgebel, dyrektor „Towa-
rzystwa diecezjalnego „Upewnienienia od ognia”
urodz. 22.1.1829 r. w Górze, wysw. 30.6.57 r.

Emeryci:

1. Ignacy Buchmann (zob. 83 r.) — 2. Ks. Teodor Rösler
3. Ks. Paweł Kruczek (zob. 83 r.) (zob. 83 r.)
4. Ks. Józef Bittner (zob. 83 r.) 5. Ks. Juliusz Worbsz
em. proboszcz z Rzęzycy, ur. 2.2.1825 r. w Pozlu
wysw. 21.9.1853 r.

Książęco biskupi "Dom księży emerytów" w Nysie dla nastawionych starych i chorych katolickich duchownych diecezji wrocł. na pruskiej części zaborzonej 1652-1672 r. przez Książąt biskupów Karola Ferdynanda, księcia Polski i Sebastjana von Rostock, na nowo wyposażony i do dawniej, swego klasztoru przeniesiony w r. 1811 r.

Dyrektor: ks. Edward Leidgebel, radca duchowny i dyrektor Tow. „diecezjalnego ubezpieczenia od ognia”

Księgia:

2. wydz.

Augustyn Wolf, emer. prob. w Góścu (Gostitz) jubilat, rycerz Orderu Łazarza. Ord. 4 kl. i właściciel orderu z wojny 1870-71 r. urodz. 23.9.1809 r. wysłan. na kapitana 20.10.1835 r.

2. Józef Pittner (zob. 83 r.) - 3. Juliusz Worbs (z. 83.)

4. Juliusz Mücke, em. Katecheta, licencjat teol. urodz. 29.5.1835 r. w Dzierwinie (Magdeburg) wysłan. na kapitana 4 lipca 1863 r.

5. Ks. Paweł Krieger (z. 83 r.) - 6. Ferd. Koller, ks. świecki, urodz. 18.1.1850 r. w Raciborzu, wysłan. 8 maja 1875 r.

Wpisztek 4. 6. 1886 r. zmarł w Domu Księż. emerytów w Nysie, ks. Emanuel Berner, emerytowany proboszcz z Więcyka (Winzig), ur. 18.3.1831 r. ord. 4. 6. 1863 r.

- Przewyżt 55 lat, Kapłanstwa 23 lat.

1886 r. przy kościele dominikanów, ks. Karol Adelt, lokalista ur. 19.2.1832 r. w Wrocl. ord. 30.6.57, natw. 26.1.87.

1890 r. zob. wyz. 86 r. — 1891 r. 28. 2 w sobotę, zmarł
ks. kuratus, radca duchowny, ks. Jan Renelt w Nysie.
Zmarły urodził się 11. maja 1813 r. w Bielsku,
wysiw. 6. 11. 1842 r. od 21. 10. 1852 r. został kuratorem
przy kościele św. Krzyża

1894 r. (zob. wyżej 1886 r. ks. Karol Adelt i t. d.)

Dom księży emerytów wr. 94.

Prościół św. Franciszka x Asyza.

Dyrektor: Edward Leidgebek (zob 1890 r. ust. 1875 r.)

Emeryci:

1. Paweł Kruckek (z. 90 r. 2. Juliusz Mücke (z. 90 r.)
3. Franc. Lach, emer. proboszcz x Loswitz, urodz.
11. maja 1861 r. w Półwie, wysiw. 17. 6. 1887 r.
6. 6. 1896 r. został namiastowany dyrektorem
„Domu Księży” w Nysie, ks. Augustyn Kluge (z. 01.)
8. 10. 1896 r. ks. Paweł Reiman, profesor, nauczyciel
główny przy Królewskim kat. gimnazjum.
Urodzony 25 lut. 1870 r. w Leuber, wysiw. 25. 6. 95 r.
Lokalistą był w r. 1896 r. ks. Karol Adelt, urodz.
19 lut. 1832 r. we Wrocławiu, wysiw. 30. 6. 1857, ust. 21. 1.

Emeryci:

Dyrektor ks. August Kluge, urodz. 2. 7. 1837 r. w Chocimysku,
wysiw. 6. 7. 1861 r. namiastowany 6. 6. 96 r.

1. Paweł Kruckek, em. Kapelan, ur. 14. 9. 46 r. w Niemodlinie,
wysiw. 18. 6. 1870 r.

2. Juliusz Mücke, lic. teol. ur. 29. 5. 1835 r. w Głowie,
wysiw. 4. 7. 1863 r. — 3. Fr. Lach, em. prob. —

urodz. 11. 5. 1861 r. w Poturze, wysł. 17. 6. 1887 r.

Stomoranci: Ks. Wojciech Sobieski, proboszcz, ur. 4. 12. 30,
w Kościanie, wysł. 1. 7. 54 r.

Ks. Franciszek Wolf, domowy ks. w Szarytku w mieście,
kapłan z diecezji Ołomunieckiej. Ur. 10. 10. 46 r. w Głuboczach,
wysł. 28. 6. 1870 r.

Ks. Oj. Andrzej Richter, domowy duchowny w P. Szarytku,
przy ulicy Morawskiej: kapłan Towarzystwa misyjnego
św. Benedykta w St. Ottilien, urodz. 22. 5. 1860 r. w Puck-
kowie, wysł. na kapłana 1894 r.

1901 r. Przebiegi emeryci: Augustyn Teluge, dyrektor.
Urodz. 2. 7. 1837 r. w Chociemysku (Kotzemeuschel) wysł.
6. 7. 1861 r. ustan. 6. 6. 1896 r.

1. Paweł Traczek, beneficjant (zob. w. r. 1890 r.)

2. Juliusz Mücke (z. 2. 96 r.) — 3. Franciszek Szolc,
emer. prob. z Loswitz, (zob. 94 r. nr. 3. — 4. Oskar

Werner, emeryt. kapłan, ur. 8. 4. 49 r. w Berna, ord. 2. 9. 79 r.
1. 4. 03 r. został ustan. proboszczem wojskowym Ks. Jan
Wächter, ur. 9. 7. 59 r. wysł. 8. 8. 1884 r.

18. 9. 1903 r. Ks. Bernard Strehler, dr. teol. prefekt przy
ks. bisk. seminarjum męskim. Ur. 30. 11. 1872 r. w
Lisowie pow. Malbork, wysł. 11. 6. 98 r.

1904 r. Ks. Henryk Hegemann, domowy duchow. w
P. Szarytku (~~1901 r.~~) —

Ks. Paweł Sterz, emer. prob. ks. domowy w Szarytku,
Ulica Morawska, ayl. — Ur. 29. 6. 1849 r. wysł. 17.
Kwieśnia 1874 r. ustan. 1. 8. 1903.

1904 Nauczycielem przy kat. gimnazjum, był ks. Paweł Reimann urodz. 25. 2. 70 r. ord. 25. 6. 1895 (ur. 96.)
Ks. Klemens Neumann, naucz. wykony i katecheta
przy gimnazjum realnem, ur. 26. 11. 1873 r. ordyn.
21. 6. 1899 r. ustan. 1. 4. 1903 r.

Ks. Emeryci:

Dyrektor: Augustyn Kluge, ur. 2. 7. 37 r. wysw. 6. 7. 61 r.
zamianowany 6. 6. 1896 r.

1. Juliusz Mücke, licen. teologii, ur. 29. 5. 35. or. 4. 7. 63 r.
 2. Fr. Falc, emer. proboszcz, urodz. 11. 5. 61 r. - ord. 17. 6. 1887 r.
 3. Karol Thamm, emer. prob. ur. 11. 12. 39 r. ord. 27. 6. 67 r.
 4. Juliusz Gloger, em. Kapelan, ur. 18. 12. 70 r. ord. 25. 6. 95 r.
 5. Franc. Kossolt em. " " " " 4. 10. 72 r. " 21. 6. 97 r.
23. 3. 1904 r. zmarł ks. Józef Wawernig, emer. proboszcz,
komorant w Nysie. Urodz. 3. 8. 1840, wysw. 4. 7. 1865 r.
1905 r. Lokalista ks. Karol Sedelt (zob. 87 r.)

Ks. Jan Wächter (zob. 83 r.) - ks. Paweł Reimann (z. 96 r.)

Klemens Neumann (z. 83 r.) - August Kluge (z. 84 r. emer.)

Paweł Sterk (zob. 1904 r.) - August Gmibka, emer. Kapelan,
w domu Notburgi, ur. 15. 8. 69 r. ord. 15. 6. 95 Komor.

3. 1. 1905 r. został ustan. dyrektorem, domu księży, ks.

Józef Pietsch, radca dechowy, dziekan, kanonik hon.
sędziaczony Ord. Exerco. Orta. 4 kl. Ur. 22. 7. 1837 r. wysw. }

Emeryci:

(30. 6. 1860 r.)

1. J. Mücke, lic. teol. zob. wysw. - 2, 3, 4, 5. zob. wysw. - emer.
 6. Paweł Forger, emer. prob. ur. 6. 7. 67 r. ord. 13. 6. 1892 r.
8. 12. 1907 zamianowany został ks. Kasany, promoc-

nikiem duchownym przy wojsku.

Grni księcia:

Lokalista: ks. Karol Adelt (zob. 8. 10. 96r.)

Ks. Jan Wächter (zob. 1. 4. 03r.) — Adalbert Viola f emer.
proboszcz wojskowy. — Paweł Reimann zob. 1904r.

Klemens Neumann (zob. 1904r.) — August Kluge (ko-
morant i dyrektor Domu Księży — Ks. Paweł Stera,
proboszcz komorant, ur. 29. 6. 49r. ord. 17. 4. 1874r.

Księcia emeryci:

Dyrektor ks. J. Pietsch (zob. 3. 10. 05r.) — 1. Juliusz Mücke,
licencj. teolog. (zob. 05r.) — 2. Ks. Franciszek Szolc, (z. 04. 6. 2r.)

3. Karol Thamm f em. prob. (zob. 3, 1904r.)

4. Fr. Nosol f emer. kap. ur. 4. 10. 72r. wysw. 21. 6. 93r.

1. 8. 1908r. Ks. Kasany otrzymał potwierdzenie na
proboszcza wojskowego. Ur. 9. 11. 69r. wysw. 21. 6. 93r.

Prob: Karol Adelt (87r.) — Ks. Adalbert Viola f emer (07)
Ks. August Gnitka em. Kap. Komorant, ur. 15. 8. 69 roku
wysw. na Kapłana 15 czerwca 1895r.

Księcia emeryci: zob. wyżej: 1907r.

1909r. Księcia: Lokalista, dziekan, Karol Adelt (z. 8. 10. 96r.)

Kasany (z. 1. 8. 1908r.) Wojciech Viola, zob. 08r. — Paweł
Reimann (1904r.) — Klemens Neumann (04r.) —

August Kluge, em. dyrektor "Domu Księży" (z. 04r.)

Teodor Kramer (dobrowolnie służył, proboszcz,

(Zakład św. Józefa) ur. 10. 7. 67, wysw. 15. 6. 1892r.

Ks. August Gnitka, em. Kap. komor. ur. 15. 8. 1869r.

wysw. 15. 6. 1895r. — Ks. Fr. Ebner (Kryl Szarytek,

Ur. 7.9.63r. wysw. 27.8.1892r.

Emeryci: Dyrektor J. Pietsch (zob. 3.1.1905r.)

1. Juliusz Micke (z. 05r.) - 2. Fr. Szolc, emerytowany prob. (zob. 04r.) - 3. Ks. Rudolf Graymek, ksiądz świecki. Urodz. 9.11.61r. wysw. 23 czerwi. 1890r.

10.8.1909r. zmarł Ks. Karol Thaman, komorant we Wrocławiu, u Braci Miłosiernych. Ur. 11.12.39r. ord. 27.6.67. Przekiśł lat 70. Kapłaństwa 42 lat.

1910r. Lokalista, dziekan, Ks. Adelt (z. 8.10.1896r.)

Ks. Kasprzy (zob. 1.8.1908r.) - Teodor Brücke, emer. proboszcz, urodz. 10.8.40r., ord. 27.6.67r. - Paweł Reimann (z. 8.10.96r.) - Klemens Neumann (z 04.)

Ks. Augustyn Jeluge (zob. 1904r.) dyrektor

Teodor Kramer (z. 1909r.) - August Gniłka (09r.)

Józef Huncel (angł. Szarytek) ur. 30.1.71r. ord. 20.9.1902r.

Emeryci: - Dyrektor Ks. J. Pietsch (z. 3.1.1905r.)

1. Ks. Juliusz Micke licencjat teol. (zob. 1905r.)

2. " Franciszek Szolc, emer. prob., ur. 11.5.61, ord. 17.6.87r.

1911r. znajdowali się inni księża: Józef {zob. 04r.}

Huncel, duchowny prywatny w Szarytek, - Ur. 30.1.71, wysw. 20.9.1902r.

Augustyn Jeluge, dr. teol. radca duchowny, emeryt. dyrektor domu księży. Order Gz. Orła 4 kl. urodzony 2 lipca 1837r. wysw. 6 lipca 1861r.

Ks. Teodor Brücke, em. prob., urodz. 10.8.1840r.

wysw. 27.6.1867r. - Ks. Józef Kasprzyt proboszcz wojskowy, urodz. 9.11.189r. w Rößerswitz, wysw. 1902r.

21.6.1893r. ustan. 1.8.1908 (arcybisk. stomunickie.)
Ks. Wojciech Viola & wojskowy proboszcz parafii
w Głogówku, ur. 26.2.1839r. w Głogówku, ordyn.
24.6.1863r. (arcyb. gnowanickie.)

Ks. Teodor Teramer, prob. krzyżnowat dobrowolic,
urodz. 10.7.1867r. we Wrocławiu, ord. 15.2.1892r.

Ks. August Gnitka & emer. Kapelan, urodz. 15.8.1869r.
w Głogówku, wysw. 15.6.1895r. — Pora tymi 12-tu
00. Franciszkanów.

3.8.1911r. Zmarł Ks. Juliusz Gloger, emer. kapelan w
Nysie, urodz. w niedz. 18.12.1870r. wysw. 15.6.95r.
Przeżył 41 lat. Kapł. 16 lat.

6.11.1911r. Zmarł Ks. Rudolf Grynnek, ks. wieckie.
w Nysie. Ur. 9.11.1861r. wysw. 23.6.1890r. (Lp. 506.)

23. 3.1912r. Zmarł Ks. August Gnitka, emer. kapelan
Komorant w Nysie, ur. 15.8.1869r. wysw. 15.6.95r.
Przeżył 43 lat. Kapłanem 17 lat.

14.8.1912r. Zmarł Ks. Józef Pietsch, dyrektor księgi
biskupiego Domu Księży emerytów w Nysie, rada
duchowny, dziekan honorowy, jubilat. Zmarł urodził
się 22.7.1837r. wysw. 30.6.1860r. — Przeżył 75 Kapł. 52 lat

1912r. Lokalista Ks. Karol Adelt, dziekan hon. jubilat
urodz. 19 lut. 32r. we Wrocławiu, wysw. 30.6.57r. ustan. 26.

Emeryci: Dyrektor - vacat. Administrator, 1.1887r.

Paweł Truczek, beneficjent. 1. Juliusz Mücke lic. teol.

2. Fr. Lwół, emer. prob. — 3. Fr. Kossol & em. Kapelan,

4. Ks. Paweł Forger, emer. prob. ur. 6.7.67r. ord. 15.6.92r.

5. ks. Alojzy Szudy, emer. katecheta w seminarjum.

Urodz. 14.6.58 r. ordyn. 17.6.87 r. — 6. Emil Andre-
ssek, emer. kuratus. Ur. 2.6.72 r. ord. 21.6.1899 r.

24.2.1913 r. zmarł ks. Juliusz Mücke, lic. teol. komo-
rant w Nysie. Ur. 29.5.1835 r. wysw. 4.7.1863 r.

3.6.1913 r. zmarł ks. Karol Adelt, jubilat, dziekan
honorowy, lokalista przy Kościele św. Dominika w Ny-
szie, urodz. 19.2.1832 r. wysw. 30.6.1857 r. Przekrył 81
1913 r. Lokalista — vacat.

Emeryci i Dyrektor Domu Księży; ks. Willibrord Fa-
ber, radca duchowny, dziekan emer. królewski in-
spektor szkółny, prokuratorowy. Ur. 4.8.56 r. wysw.
24.8.1879 r. ustanowiony 5 lut. 1913 r.

Księżka: 1. Fr. Szolc, emer. prob. (zob. 1904 r.)
2. Franciszek Nossol & (z. 12 r. emer.) — 3. P. Forg-
ber, n. w. — 4. Alojzy Szudy, em. kat. (zob. 5 uogory)
9 sierpn. 1913 r. zmarł ks. Augustyn Kluge, dr. teol.
jubilat, radca duchowny i emerytowany dyrektor
Domu Księży w Nysie. Urodz. 2.7.1837 r. ord. 6.7.61 r.
1914 r. Lokalista — vacat.

Emeryci i Dyrektor: Willibrord Faber, (zob. 1913 r.)

1. ks. Franciszek Szolc, em. prob. ur. 11.5.61. ord. 87 r.

2. ks. Fr. Nossol & em. kap. urodz. 4.10.72, ord. 21.6.97 r.

3. " Paweł Forgber (zob. 4 m. rok 12. —

4. Alojzy Szudy (z. 1912.) 5. Ryszard Horoba em.
ur. 9.12.78 r. wysw. 22.6.1901 r.

5. 9. 1915 r. zmarł ks. Willibrord Faber, radca du-

showny, dyrektor, Dorna Księży; emer. dziekan i
powiatowy inspr. szkolny, powiatu kłobuckiego w Nysie.
Urodz. 4. 8. 1856 r. wysw. 24. 8. 1879 r. Przeżył 59 l. ko. 36 lat
1916 r. Proboszcz ks. Hubert Gerigke, dr. teologii
i jurysta w Białejwólce, został zamianowany
proboszczem parafii kościoła św. Dominika w Nysie. Ur.
4. 3. 1872 r. wysw. 11. 6. 98 r. ustan. 17. 9. 1915 r.
Ks. Józef Amel, ks. prywatny u P. Szaryteke.
Ks. Alfons Richter, emerytowany proboszcz, urodz.
5. 1. 67 r. - ordyn. 15. 6. 1892 r.

Emeryci: Dyrektor: Paweł Truczek, - 1. Fr. Sołc,
emer. prob. - 2. Ks. Fr. Nosol & emer. kap. - 3. Ks. M.

Smudzy, emer. katecheta w seminarjum
1917 r. bez zmiany j. 1916 r.

1918 r. Prob. Kewert Gerigke (zob. 1916 r.)

Scemorant: msgr. Jan Chrz. Kuboth & szambelan
J. Św. papieża, radca duchowny, emerytowany
prob. - ur. 27. 8. 1856 r. wysw. 28. 6. 1883 r.

Ks. Józef Amel, prywatny ks. u P. Szaryteke (z. w.
• Alfons Richter (z. 16 r.)

Emeryci:

Dyrektor: Ks. Paweł Truczek (z. 96 r.) 1 Fr. Sołc,
emer. prob. - 2. Fr. Nosol & em. kapelan (zob. 12 r.) - 3. Alojzy
Smudy & em. kapelan, zob. 1912 r. - 4. Gustaw Kirchmer,
emer. prob. ur. 4. 6. 1876 r. - ord. 5. 7. 98 r. - 5. Ks. Adolf
Pityneke & emer. prob. - ur. 23. 2. 76 r. ord. 23. 6. 1902 r.

1920 r. Parafia liczyła 3000 dusz.

Proboszcz: Ks. Hubert Gerigk, dr. teol. et iur. (z 13.1.16)

Pomocnicy: I Mgr. Ks. Jan Bapt. Kuboth (z 18 r.)

II Alfons Richter (zob. 1916 r.)

Emeryci: Dyrektor: Ks. Paweł Kruczek (zob. 1896 r.)

1. Ks. Franciszek Grole, emer. prob. - 2. Ks. Alojzy

Gudy & em. katecheta seminarjum.

28 lipca 1921 r. zmarł Ks. Teodor Brücke, dziekan
hon. emer. prob., jubilat w Nysie. Ur. 10.8.1840 roku
w Kaundorf, wysw. 27.6.1867 r.

21.12.1921 r. Zmarł Ks. Alojzy Gudy & emer. katecheta
przy seminarjum w Nysie; ur. 14.6.1858 r. w Mikołowie
wyswieszczony na kapłana 17 czerwca 1887 r.

1921 r. Prob. Ks. Hubert Gerigk, dr. teol. i iury (z 13.1.16)

Pomocnik Alfons Richter, em. proboszcz.

Emeryci: Dyrektor Karol Jęczy (ust. 1.8.1921 r.) Urodz.

24.6.67 r., w Niemodlinie, ord. 23.6.1891 r.

1. Ks. Franc. Grole (z. w.) - 2. Fr. Stottko, emer. nauczyciel
turnu, urodz. 1.10.1854 r. ord. 13.7.79 r.

3. Ks. Antoni Łoch, kapłan, ur. 8.1.77, w Łazodrzyku
wysw. na kapłana 23.6.1906 r.

1922 r. Proboszcz H. Gerigk (zob. 1920 r.)

Pomocnicy: r. duch. Ks. Paweł Kruczek, emer. dyrektor
"biskupiego domu" księży - Alfons Richter, em. prob.

12.8.1925 r. Zmarł Ks. Antoni Łoch, emerytowany ka-
płan w Nysie. Ur. 8.1.1877 r. w Łazodrzyku, wyswieszczony
na kapł. 23.6.1906 r. Przeżył 48 lat, księdzem 19 lat.

1925r. Parafia liczyła 4000 dusz.

Proboszcz: ks. Hubert Gerigk, dr. teol. i jury. (z. 1916.)

Komorant: Alfons Richter, emer. prob. ur. 5.1.67r. ord.
15.6.92r. (Emeryci:)

Dyrektorem Domu księży był ks. Karol Juszyc, kua-
ręco biskupiej radca zakładowy.

Księgia:

1. Paweł Kruczek, dyrektor powiatowy, radca duchowny, jub. (zob. 1922r.) - 2. Maksymilian Jüttner, radca duchowny, emer. prob. Ur. 2.9.53r. wysw. 6.4.76r. - 3. Franc. Szolc, emer. proboszcz, ur. 11.5.61r. wysw. 17.6.87r. - 4. Paweł Hartmann, emer. prob., ur. 30.11.69r. wysw. 11.6.1894r. - 5. Karol Linke, em. prob., ur. 14.1.70r. ordyn. 25.6.95r. 6. Karol Kubica, kapelan, ur. 24.9.78r. ord. 18.6.1914r. 7. Jerzy Nommast, kapłan, ur. 16.9.89r. ord. 18.6.1914r.

1926r. Prob. H. Gerigk (z. 1916r.) - Fran. Fritsch, katecheta przy liceum Jadwigi. Ur. 29.4.88 w Lignicy wysw. 22.6.1911r. ustan. 1.4.1926r.

Józef Teodor Nakler, emer. (arcyb. Porto-Allegre, Rio Grande de Sul, Brazylja) ur. 26.7.1879r. ord. 24.5.08r.

14.7.1926r. Zmarł ks. Karol Juszyc, emer. prob. ks. - bisk. radca Zakładu, dyrektor „Domu księży” w Nysie.

Ur. 24.2.1867r. ord. 23.6.91r. Przekył 59 lat, kapł. 35 l.

16.9.1926r. został mianowany dyrektorem księży ks. Maks Gärtner, ur. 28.8.1869r. ord. 11.6.1894r.

Komorant: ks. Paweł Kruczek, radca duchowny, dyrek.

tor ks. bisk., Tomu emerytów, jubilat, ur. 14. 9. 46. ord. 26
Komorant, ks. Alfons Richter, emer. proboszcz, 6. 70r
urodz. 5. 1. 67r. wysw. 15. 6. 1892r.

Emercyi: 1. Maksymilian Jüttner, radca duch. emer.
proboszcz, jubilat, ur. 2. 9. 53r. ord. 6. 4. 1876r.

2. Fr. Ludo, emer. prob. (zob. n. 1925)

3. Paweł Hartmann, ur. 30. 11. 89r. ord. 11. 6. 1894r.

4. Karol Linke, em. prob. ur. 14. 1. 70r. ord. 25. 6. 1895r.

5. Karol Kubica, kapelan, ur. 21. 9. 78r. 21. 6. 1904r.

6. Jerzy Nonnast, " " " 16. 9. 89r. 18. 6. 1914r.

6 list. 1926r. zmarł ks. Paweł Hartmann, em. prob. - Ur.

30. 11. 1869r. w Raciborzu, ordyn. 11. 6. 1894r. (2. 59 lat.)

5. 7. 1928r. zmarł ks. Klemens Neumann, dr. teol. radca stu-
dyj w Nysie. Urodz. 26. 11. 73r. ord. 21. 6. 1899r. (2. 55 lat

18. 7. 1928r. zmarł ks. Franciszek Schwarzer, em. prob.
w Nysie, Ur. 6. 12. 1867r. ord. 23. 6. 96. (2. 61 lat. Kapł. 32 lat.)

18. 10. 1928r. Zm. ks. Teodor Klein, radca duchowny,
em. pasterz i prob. jubilat w Nysie. Urodz. 27. 4. 1839r.
wysw. 28. 6. 1866r. - Żył 89 lat. Kapł. 62 lat.

11. 11. 1928r. Zmarł ks. Paweł Kleide, dr. hon. emer. pro-
boszcz, jubilat w Nysie. Ur. 1. 8. 52r. ord. 15. 7. 1877r.
Żył 76 lat. Kapłanem 51 lat.

23. 5. 1929r. Zmarł ks. Alfons Richter, em. prob. w Nysie.
Urodz. 5. 1. 1867r. wysw. 15. 6. 92r. - Żył 62 lat. 25 Kapł.

27. 12. 1929r. Zmarł ks. Jan Dlugos, em. prob. w Nysie.

Ur. 30. 9. 1888, wysw. 21. 1913r. Ż. 41 lat; Kapł. 16 lat

Parafia sw. Dominika liczyła 4000 dusz.

Proboszcz: ks. Hubert Gerigk, dr. teol. i jurysta, radca duch. Ur. 4. 3. 1872 r. ord. 11. 6. 98 r. (Ust. 13. 1. 1916 r.)

Leon Steinhilber, radca duch. emer. prob. i dx. urodz. 20. 9. 1872 r. wysw. 25. 6. 95 r.

Wilibald Herrman, ur. 5. 9. 1895 r., ord. 16. 6. 1918. ustan. 1. 4. 1933 r. przy państwowym gimnazjum. Jes. Karol Kubica bez posady, obchodził swój 25. rocznicę kapitaństwa. Ur. 21. 9. 1878 r. we Wrocławiu. wysw. 22. 6. 1904 r. (zob. Emer. 5. l. r. 26.)

Administratorem od 11. 10. 1910 r. — 1934 r. w Dóma emerytów w Nysie.

18. 5. 1933 r. zmarł ks. Henryk Bieniasz, emer. dx. i prob. w Nysie. Ur. 25. 9. 1863 r., ord. 23. 6. 1890 r.

25. 11. 1933 r. um. ks. Paweł Reimann, radca duch. radca studyj i katecheta w Nysie. Ur. 25. 2. 1870 r. wysw. 25. 6. 1895 r.

(W niedzielę 11. 6. 1933 r. ks. Hubert Gerigk, dr. teol. i jur. proboszcz parafji św. Dominika, obchodził 35. rocznicę swego Kapitaństwa. Urodz. 4. 3. 1872 r. w Wormditt w Prusach Wsch. — ord. na kapłana 11. 6. 98; ust. jako lokalista z tytułem Kuratusa. Proboszczem w Białejwódzku przy Kościele św. Dominika [14. 9. 1915 r.; w Nysie] 13. 1. 1916 r.

28. 6. 1935 r. Ks. radca duch. Paweł Terucki z Nysy, obchodził jub. 65-lecia (zob.), dyrektor katechadu dla Ks. Jubilat liczy obecnie 89 lat życia. Urodz. w Niemodlinie w pow. 14. 9. 1846 r. ord. 26. 6. 1870 r. kamian. dyrekt. 30. 12. 1898 r.

IV. Kościół ks. Jezuicków (gimn.)

1688-1692 r. został wybudowany kościół gimnazjalny, i poświęcony ex c. N.M.P. wniebowziętej i Wojsko ten miewa w nim nabożeństwa.

1852 r. był katechetą przy gimnazjum ks. Karol Gottschlich, regens convict. urodz. 5.5.1819 r. we Wrocławiu, wysw. 10.7.1842 r.

W r. 1870-71 Kościół gimnazjalny (przedtem oo. Jezuicków) był wzywany na odprawianie nabożeństw dla wojska, 340 kat, 40 prot. gimnazjastów.

Gmina wojskowa: katolików 3500, obecnie i 15000 francuskich jeńców wojennych.

Ks. Karol Gottschlich z Wrocławia, nauczyciel główny, naucz. religji w gimnazjum i w akadzie asessorów. Urodz. 5.5.1819 r. wysw. 10.7.1842 r.

Dla gminy wojskowej był przeznaczony ks. Jan Thrx. Assmann z Branic i morawski proboszcz dywizyjny, posiadacz kastylonego Krzyża honorowego 4 klasy. Urodz. 26.8.1833 r, ord. 15.7.1860 r. Duszpasterstwo jeńców sprawowali ksks. Kapelan, Blaschke i Meitsaero Oj. Jezuicki z Paderborn.

1875 r. Krz. : Ks. Karol Gottschlich, ks. Jan Thrx. Assmann (zob. j. w. 1870 r.)

1883 r. Krz. : August Nürnberger, katecheta przy gimnazjum, ur. 6.1.1854 r. w Bystrzycy, ordyn. 13 lipca 1879 r.

Ks. Karol Gottschlich, em. wyższy nauczyciel przy
gimnazjum, Komorant, ur. 5.5.1819r. w Wroclawiu
wysw. 10.7.1842r.

Ks. Amand Neumann, prob. prob. dywizyjny
12 dywizji. 2. K. G. Z. R. 2. i order pamiętkowy
z wojny 1870-71r. Ur. 9.7.1838r. w Raciborzu, wys. 4.7.63.
Miejska szkoła realna I rzędu. Ks. Brunon Leckelt,
urodx. 16.10.1856r. w Paritz, wysw. 11.7.80r. - Katecheta.

1886r. Teściół gimnazjalny, ten do potrzeby dla wojska
Ks. August. Nürnberger, dr. teologii, Katech. (z. 83r.) (Kat.
Komorant: Ks. Karol Gottschlich emeryt. (83r.)

Ks. Amand Neumann (z. 1883r.) - Br. Leckelt Kat. (z. wysw.)
1890r. Katecheta przy gimnazjum był Ks. Jan Nickel &
dr. teol. ur. 18.10.1863r. wysw. 26.6.1886r.

18.7.1928r. Zmarł Ks. Franc. Swarczew, em. prob. w Nysie,
Urodx. 6.12.1867r. wysw. 23.6.96r. Żył 61 lat, 32 kapłanem
11.10.1928r. Zmarł Ks. Teodor Klein, radca duch. emer. dziekan
i proboszcz Jubilat w Nysie. Ur. 27.4.39r. ord. 28.6.66r.
Przeżył 89 lat i 6 miesięcy.

11.11.1928r. Zmarł Ks. Paweł Heide, dx. hon. emer. prob.
Jubilat w Nysie. Ur. 1.8.1852r. ord. 15.7.1877r. (76 lat)

V. W. Nowawiesi-Nysa.

Lokalja (św. Katarzyna)

Od 6 lut. 1854 r. objął lokalję, ks. Józef Conrad,
ur. 23. 2. 1806 r. w Merzdorf, wysw. 20. 10. 1835 r.

1855 r. było 39 chrztów ślubnych dx. i 2 ślub. — Ślubów
matrjenskich 9. — Zmarło 43 osób.

Prościół św. Katarzyny Panny męczennickiej. Stary,
poświęcony. — Lokalja liczyła w r. 1856, 1599 k. 9 pr.
Kaplica polna N. M. P. — Szkółka 3 naucz. 289 dx.

Hannsdorf i gościniec Weitzenberg.

1855 r. było chrztów 47 ślubn. 1 ślub. dx. — Ślubów 7. Zm. ^{osób} 50

1870 r. filijna lokalja liczyła 1173 kat. 2 pr.

Kaplica pielgrzymkowa św. Rocha; Kaplica modlitwy
w Hannsdorf. Szkółka 3 kl. 237 uczni.

Ks. Józef Conrad lokalista (zob. 6. 2. 1854 r.)

1875 r. Lokalista był ks. Jan Hartwig, ur. 27. 5. 1823.
w Nagodowicach w Kluczborskiem, ord. 23. 6. 1851 r.

1883 r. Lokalista (zobacz 1875 r.)

26. 8. 1884. został ustan. lokalista, ks. Maurycy Fayling,
prot. honorowy, ur. 8. 10. 1831 r. w Rausse, ord. 30. 6. 1857 r.

1886 r. Lokalja liczyła 1958 kat. 14 pr.

W mieście: w kolonja Rochusa 1508 kat. 14 prot.

Kaplica matnieza „Wspom. wiernych” (na obrazie)
na Rochusie. — Szk. 3 kl.

Hannsdorf w kolonja Kapellenberg 167 kat. Weitzenberg
283 kat. — Lokalista: ks. Maurycy Fayling (z. 84 r.)

1890 r. lokalja liczyła 1894 kat. 16 prot.

W. Nowawies' n kol. Rochusa 1436 kat. 10 prot. + Kapł. z. 86 r.)
Hannsdorf n kol. Kapellenberg 160 n. - Góscinnie-Weitren-
berg 307 kat. 6 pr. - Lsk. 5 kl. 322 kat. dx.

Lokalista: ks. Maurycy Szysling (zob. 86 r.)

1894 r. Lokalia liczyła 3274 kat. 18 pr.

W m: 1436 kat. 12 pr. - Hannsdorf 125 kat. - Rochus 1436 k.

Weitrendorf (kwiściół mszabny św. Urban) 255 k. 6 pr.

Lokalista ks. M. Szysling, (zob. 86 r.)

1896 r. Lokalia licz. 1828 kat. 15 pr. - W m: 1381 k. 15

Kaplica pątn. na Rochusie (zob. 86 r.) - Hannsdorf
n kol. Kapellenberg 150 kat. - Weitrenberg 289 kat.

Lskola 4 kl. 230 k. dx.

1.7.1901 r. został ustan. administratorem ks. Filip
Bahr, ur. 26.8.73 r. w Berndorf pow. ziębickim,
wysw. 11.6.1898 r.

1901 r. Lokalia św. Katarzyny liczyła 1736 kat. 15 prot.

Lokalista - vacant.

W m: 1343 kat. (Kapł. zob. 1886 r.) - Hannsdorf n kol.

Kapellenberg 131 kat. - Weitrenberg 262 kat. 15 pr.

Lsk.: w W. N. 4 kl. 200 kat. dx. Kol. Rocha 1 kl. 35 k. dx.

1904 r. adm. Filip Bahr, ur. 26.8.1873 r. w Berndorf (z. 01.)

1905-1920 r. Lokalista - vacant. (adm. F. Bahr.)

1911 r. Lokalia liczyła 1786 kat. 15 pr. - W miejscu
n Kolonja Rochusa część W. N. wsi (Kapł. Węzrom. N.)

Kaplica 1381 kat. 11 prot. - Hannsdorf (oratoryj)

n kol. Kapellenberg 131 kat. 1 pr. - Weitrenberg 274
kat. 3 pr. - Lskoty: w m: 5 kl. 267 kat. dx

Rochus 2 kl. 33 k. 1 pr. - Lokalista - vacat.

Adm. ks. Filip Bahr. (z ob. 1901 m)

Komorant w sanatorium, Rochusa kapieli. - ks. Rudolf Stein †, ur. 3. 4. 73 r. w Żyrardowie (Rosja) wys. 15. 7. 1900 m.

1912 m Lok. - vacat. Adm. F. Bahr. (z. 01 m)

Komorant ks. Franciszek Florek † ur. 29. 1. 1877 r.

Wyswina kapłana 28. 3. 1910 r.

1913-14 r. jak 1912 m

1915 m lokalja licz. 1765 dusz. - Lokalista - vacat.

Adm. Filip Bahr (z. 01 m)

1916. lok j. 1915 m

1917 r. lokalja liczyła 1765 dusz. - Lok. - vacat.

Adm. Filip Bahr (z. 01 m) Komorant w Zakładzie leczniczym, kapielnia Rochusa: ks. Edmund Mleczko † ur. 19. 11. 83 r. w Maczysławicach (pow. Końskie) ord. 17. 6. 1900 m.

1918 m lokalja liczyła 1760 dusz. - Lok. - vacat.

Adm. F. Bahr (z. 01 m) - Komorant Juliusz Bartke, urodz. 20. 6. 88 r. wysw. 13. 6. 1915 r.

1920 r. Lokalista - vacat. Adm. Filip Bahr. 01.

1921 m dotychczasowa lokalja została podniesiona do rangi parafij. - Pierwszym proboszczem został dotychczasowy lokalista Filip Bahr i 13. 7. 21 r.

Parafia liczyła 1769 dusz.

1925 m " " 1610 " Proh. F. Bahr. (z. 01 m)

1926 " " 2584 " " " "

1933 " " 6200 "

1914

Proboszcz Alfred Kynast, ur. 24. 89 r. wysw. 18. 6. 14

Strzały na plebanji.

Proboszcz w walce z włamywaczami. 32.

Nysa. Włamywacze wtargnęli po wylamaniu kratów na probostwo w Volkmannsdorf, pow. nyski, z zamiarem dokonania kradzieży. Po zamknięciu w kuchni gospodyni i organisty, bandyci udali się do ubikacji, położonych na pierwszym piętrze, a przylegających do sypialni proboszcza. Duchownego zbudziły szmery. Zerwał się z łóżka i wybiegł na korytarz. Tu natknął się na jakiegoś obcego mężczyznę, który natychmiast dał do proboszcza ognia z rewolweru. Bandyta chybił. Proboszcz odruchowo ukrył się za drzwiami i rozpoczął ze swej strony częstować intruzów ogniem rewolwerowym. Gdy wreszcie duchowny udał się po drugi rewolwer, bandyci zbiegli przez okno od kuchni. Skradziono część przedmiotów srebrnych, które otrzymał proboszcz Müller w podarunku na swój srebrny jubileusz kapłaństwa. Po sprawcach brak śladu.

1933r.

W. Nowawies' lic.

6200 dukr.

Proboszcz:

Alfred Kynast,
ur. 3.4.89r. ordyn.

18.6.1914r. ustan.

5.4.1927r.

Ottom Jaritz, kapelan, ur. 28.11.1909r. ord. 29.1.33r.
ustan. 17.2.1933r.

Jerzy Skarabis, przy miejskim gimnazjum
realnem. Ur. 25.10.02. ord. 30.1.27r. ust. 1.4.32r.

VI Kuracja.

(w potężeniu z parafją św. Jakóba) liczyła 1600 d.
15 lut. 1925r. został ustan. kuratorem Ojciec gwardjan
Gilbert Pawleta, ur. 15.1.90. ord. 18.6.1914r.

Wikaryj O. Konrad Szolc O. F. M. ur. 10.1.1894, ord.
17.3.1923r. ust. 15.2.25r.

15.4.1925r. ustan. duchownym ks. Wincenty
Groeger u S.L. Marii u Rocha. Ur. 16.12.91r. ord.
25.6.1916r.

27.9.1926r. został ustan. wikarym Oj. Eberhard
Jakob O. F. M. ur. 13.4.97. ord. 8.9.1926r.

Kuratorem O. gw. Gilbert Pawleta (zob. 25r.)

Duchowny u S.L. Marii w kapliczce Rocha

Wincenty Gröger, urodz. 16.12.1912. ord. 25.6.
1927 m. Kurator: Oj. gw. G. Pawleta, 1916

Wikary: O. Eberhard (m. 27.9.1926 m)

13.2.1930 r. zostat ustan. III kapelanem ks.
Herbert Schöbel, ur. 2.9.1905 w Pilchowiecku,
wyjw. 2.2.1930 r.

24.7.1930 r. ks. Franciszek Eckert, dr. teologii,
zostat zam. prefektem. Ur. 11.12.1899. ordy.

27.

17.3.1923 r.

24.10.1930 r. zostat ustan. Kuratorem O. Eberhard
Jakob przy kuracji św. Rocha. — Ur. 13.4.1897 r.
wyjw. 8.9.1924 r. —

24.10.1930 r. zostat ust. Oj. Paweł Wentwig,
vic. kooperator, ur. 4.4.1890, ord. 20.6.1920.

R 451 III | 2.12

